

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ISSN 1513-1666

ปัญญาจากพระ

วารสารราย ๓ เดือน

ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๘๐ ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๓

คณะผู้บริหารร่วมลงนามถวายพระพร ณ ศาลาศิริราช ๑๐๐ ปี

พระราชบัณฑิต รักษาการอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
นำคณะผู้บริหารและบุคลากรมหาวิทยาลัยเจ้าทูลเกล้าฯ ถวายแจกก้นดอกไม้
และร่วมลงนามถวายพระพร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗ ณ ศาลาศิริราช ๑๐๐ ปี โรงพยาบาลศิริราช

ปัญญาจักษุ

ประธานที่ปรึกษา

พระสาสนโสภณ, พระธรรมเมธาภรณ์, พระราชบัญญัติ

ที่ปรึกษา

พระเทพวิสุทธิกวี, พระราชญาณปริชา, พระราชพิศาลมุนี,
พระปริยัติสารเวที, พระศรีมงคลเมธี, ดร. พระเมธีธรรมสาร,
พระเมธาวิเชียร, พระอุดมธีรคุณ, ผศ.,
พระครูปริชาธรรมวิธาน, ดร., พระครูสิริปัญญาเมธี, ผศ.ดร.
พระมหาอภินันท์ อุตตมปัญญา, ผศ.ดร.
พระมหาบุญศรี ญาณนุกาโณ, ผศ.ดร.,
พระมหาวิทยา ปรีบุญณเสีโล, ผศ.ดร.,
นายวศิน อินทสระ, รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ภาณุจारी,

บรรณาธิการบริหาร

พระมหาสกลศักดิ์ ญาณโพธิ์, รศ.ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ รักสิทธิ์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระศรีธรรมมงคลบัณฑิต, ผศ.

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัช หอมหวาน

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุนทร ณ รังสี (ราชบัณฑิต)
ศาสตราจารย์ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ผจญ คำชูสิงห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญรณ์ วัฒนะ
ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง
ดร.เมธา หริมเทพาธิป
ดร.อำพล บุตดาสาร
นายนิยม ทองเป็นใหญ่
นายเสมอ กลิ่นหอม
Mr.Felix Wilhelm Muller

ผู้จัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จ่าน กันธิก

ผู้ช่วยผู้จัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แหวนทอง บุญคำ

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย

นายนรา โสติสงฆ์

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงาน : กองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๗๖

จัดพิมพ์โดย : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศาลบายดี

๒๖/๒๔๔ หมู่ ๖ ถนนเทิดพระเกียรติ ตำบลวัดชลอ
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๓๐
โทรศัพท์ ๐๘๖ ๓๑๖ ๕๓๖๘ โทรสาร ๐๒ ๘๘๘๓ ๕๖๘๗

บรรณาธิการ

วารสารปัญญาจักษุ ฉบับที่ ๘๐ สู่ปีที่ ๑๗ ประจำเดือน

กรกฎาคม-กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

วารสารปัญญาจักษุ ซึ่งเป็นวารสารวิชาการเพื่อถ่ายทอด
วิชาการหรืองานวิจัยของคณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัย และของ
สถานหรือบุคคลทั่วไป มีอายุถึง ๑๗ ปีฉบับที่ ๘๐ ดังกล่าว
ขึ้นต้นแล้วนับเป็นวารสารที่มีอายุมากที่สุดของมหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย รองจากวารสารปรัชญาปริทรรศน์ที่มีอายุ
๑๘ ปี ฉบับที่ ๑๐๐ ของคณะศาสนาและปรัชญามหาวิทยาลัย
เดียวกัน ซึ่งเปรียบเสมือนความมั่นคงของชีวิตและที่จะต้องต่อสู้
แข่งขันกับเพื่อนร่วมงานหรือสังคมภายนอก

ดังนั้นในปีงบประมาณการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ นี้
มหาวิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนจาก เดือนพฤษภาคม มาเปิด
เดือนสิงหาคม เพื่อการเตรียมตัวและสอดคล้องกับการเข้า AEC
ในปี ๒๕๕๘

นอกจากระยะเวลาของการเปิดเรียนแล้ว มหาวิทยาลัย
ยังได้ปรับปรุงหลักสูตรและเพิ่มสาขาวิชาโดยเฉพาะภาษาในกลุ่ม
ประเทศอาเซียน

ส่วนวารสารทั้ง ๒ ฉบับ ก็จะมีการปรับปรุงในส่วนของ
กองบรรณาธิการ บทความ ตามเกณฑ์ตามสัดส่วนมาตรฐาน
สกอ.เพื่อยกระดับของวารสารสู่สากล

สารบัญ

ปัญญาจักขุ ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๔๐ ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๗

บทความ

เหตุผลของการให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ	๓
การบริหารเพื่อความเป็นเลิศขององค์การ	๖
เสียงธรรมแห่งพระสูตร	๙
ธรรมเพื่อความสันติของชาวโลก	๑๓
บทบาทพระพุทธศาสนาในประชาคมอาเซียน	๑๖
เมขลา	๑๙
ปฏิเวธภาวนินิคุตตะ : ความจริงอันประเสริฐ / เมตตาด้วยธรรม	๒๓
จักขุมาและอันธจักขุ	๒๔
“ฉัฏฐยามมิตร	๒๕
การจัดการความปลอดภัย	๒๖
บทกวี : งามในเบื้องต้น, ท่ามกลาง และที่สุดท้าย	๒๙
ไตรวิภูฏและวิธีตัดวงจรทุกข์	๓๐
ธรรมชาติและกรรมกำหนด	๓๑
สาระสำคัญของความตาย	๓๒
บทกวี : ตูลา รำลึก	๓๕
วอนตะวัน	๓๖
ตามรอยบาทพระศาสดา	๓๗
การบริหารเพื่อความเป็นเลิศขององค์การ	๓๘
ความสำคัญของธัมมจักกัปปวัตตนสูตร	๔๒

มิติใหม่ไฮเทค

นาคารชุน: นักพุทธปรัชญาตัวเอก (๒)

๔๖

ข้อเสนอประกอบการพิจารณา ในการจัดทำนิตยสาร

ปัญญาจักขุ

ข้อเสนอประกอบการพิจารณาในการ
จัดทำนิตยสาร ปัญญาจักขุ

๑. ในการใช้ชื่อนิตยสารว่า “ปัญญา
จักขุ” นับว่าเป็นมงคลนามตามพุทธวจนะ
ในอิตติวุตตะกะ (เล่มที่ ๒๕) ที่แสดงจักขุ ๓
ประการ คือ มังสวัจักขุ ทิพยจักขุ และ
ปัญญาจักขุ แต่ในมหานิทเทศ (เล่มที่ ๒๙)
ท่านพระสารีบุตรเพิ่มอีก ๒ จักขุต่อท้าย
คือ พุทธจักขุ และสมัตตจักขุ เพราะ
ฉนั้นชื่อชื่อนิตยสารนี้จึงเหมาะสม

๒. ในนิตยสารนี้ ควรเทิดทูนพระพุท
ทวจนะเป็นหลักใหญ่ หลักฐานอื่นๆ ตลอด
จนอัตโนมัตถิอวารองลงมา

๓. พยายามประสานสามัคคีไม่ใช่เป็น
เวทีทะเลาะวิวาท พยายามให้เกียรติแก่
พระสงฆ์ทั้งสองนิกายตามอุดมคติดั้งเดิม

๔. ส่งเสริมสหวิทยาการศึกษา (In-
terdisciplinary studies) อันเป็นการ
ศึกษาแนวกว้างและส่งเสริมบูรณาการ
(Integration) อันเป็นการศึกษาแนวลึกซึ่ง
พระพุทธเจ้าของเราทรงนำมาใช้ในการ
เผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยอธิบาย
ธรรมะให้ผสมไปในศาสตร์ทั้งหลาย
รวมทั้งให้ศาสตร์ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมกัน
และกัน เช่น รัฐศาสตร์อิงเศรษฐศาสตร์
และอิงคุณธรรมการทูต อิงธรรมะ เป็นต้น
อันนับได้ว่าทรงเป็นผู้นำหลายพันปีแล้ว

๕. มีข่าวสารในการสร้างสรรค์เกี่ยว
กับพระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศ
พอสมควร

สุวิธ ปุณฺณนาฎาภ

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒

ยินดีรับพิจารณาบทความ สารคดี บทกวี และอื่น ๆ เพื่อพิมพ์เผยแพร่
เป็นวิทยาทาน ในนิตยสารปัญญาจักขุความยาวประมาณ ๑-๓ หน้า
กระดาษ เอ ๔ หากยาวควรแบ่งเป็นตอนๆ เพื่อสะดวกในการนำ
เสนอส่งทางไปรษณีย์ถึง พระมหา ผศ.ดร.สมศักดิ์ ญาณโพธิ์
บรรณาธิการบริหาร

เหตุผลของการให้ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติ

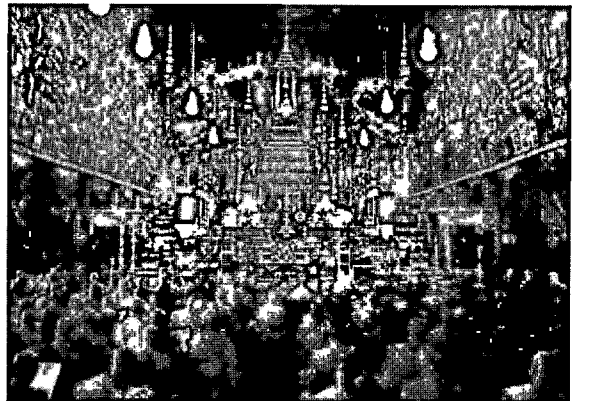
• พระปวิสุภกรวิ (เกษม สกุนโต) ดร. (ป.ศ., ค.น.ม., Ph.D.)
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส เลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

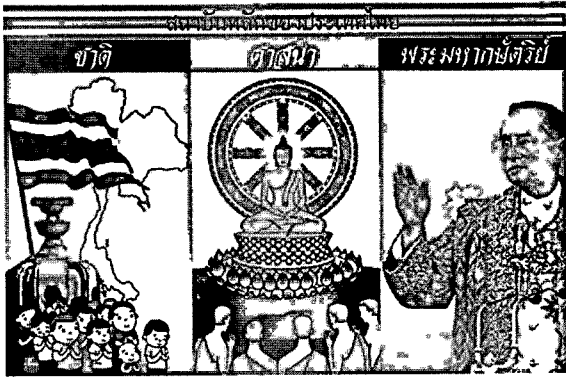
๑. คนไทยในสุวรรณภูมิอยู่คู่กับพระพุทธศาสนา มาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่สาม (พ.ศ. ๒๓๕) เป็นต้นมาตราบเท่าปัจจุบัน (ไทน์ (ทนต์มโน) เล่าลงตรงพุทธกาล (ล่วงหน้า) ๒๓๖ โสณะมานิยะ ภูริยะ อุตตระ มุนิยะ (พระเถระทั้ง ๕ องค์มาแล้ว) โลกกว่า (ให้) สร้างวัดมหาธาตุถวายแล้ว (๔๙๔/๑) (กำลังสร้างอยู่) องค์โสณะมานิยะ สอนวินัยธัมม พุทธวจนะ เหล่าภิกษุ สามเณร หัดลัชฌายหมู่ แต่เมื่อพุทธกาล ๒๓๖ (๔๙๔/๒)..... (จากพุทธสาสนสุวัณณภูมิ ปรกรณ หน้า ๔๔๑)

๒. จาก พ.ศ. ๒๓๕ ถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๓ แผ่นดินแถบแหลมทอง (สุวรรณภูมิ) นี้ แบ่งออกเป็น ๓ อาณาจักรคือ ๑) อาณาจักรล้านนา ๒) อาณาจักรสุวรรณภูมิ และ ๓) อาณาจักรศรีวิชัย ทั้งสามอาณาจักรนี้ประชาชนล้วนนับถือพระพุทธศาสนา (ทั้งพระมหากษัตริย์และประชาชน) (เดือนเด่นฟ้า สุวัณณภูมินี้ เขียนคำเถรโสณะว่า เมืองอุทอง เมื่อลพพุทธกาล ๑๒๗๐ จะเป็นเมืองสองพัน ลุขึ้นพุทธกาล อุทอง ๑๕๑๗ ชื่อสุพัณณบุรี (สุพัณณภูมิ) เคียวศึกชนะศรีวิชัย (ธรรมราช) (๑๑๐๑) เดือนเด่นฟ้า ลงคำโสณะต่อ เมืองเถียมทองเป็นเมืองไทยทวาราวดี พุทธกาล ๑๒๐๒ พ่อฟ้าเมืองตั้งชื่อใหม่ เมื่อตาย (แล้ว) ได้ฟ้า ผู้ลูกชายสร้างเรือนยอดชุมไฟ พ่อสร้างวัดพระเมรุ มีเจดีย์ อุโบสถ ปี ๑๕๕๐ พานเมืองฟ้าและอุทองร่วมกันขับศึกเขมร (๑๑๐/๒)

๓. ช่วงต่อมา ตั้งแต่สุโขทัยเป็นราชธานี หลักฐานปรากฏชัดว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย พระมหากษัตริย์ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม ทรงใช้พระพุทธศาสนาเป็นธงชัยแห่งศรัทธาเดียวกันกับประชาชน ทำให้ประเทศเป็นปึกแผ่น จนสามารถรวบรวมประชาชนสร้างเป็นอาณาจักรสยามขึ้นมา ที่นับว่าเป็นอาณาจักรใหญ่มาก ครอบคลุมตั้งแต่ภาคเหนือสุดลงไปจนถึงศรีวิชัยหรือชวา ซึ่งยังมีโบราณสถานทางศาสนาปรากฏอยู่มากมาย

๔. กรุงศรีอยุธยา ยังยืนนาน ๔๐๐ กว่าปี พระมหากษัตริย์และประชาชนต่างยอมรับพระพุทธศาสนาจนเกิดประเพณีการบวชกุลบุตร ก่อนเข้ารับราชการ ที่เป็นประเพณีมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังมีความเชื่อมโยงอย่างประสานสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและอาณาจักรเข้า กันอย่าง

แน่นแฟ้น พระพุทธศาสนาได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับความ
มั่นคงของชาติมาโดยตลอด

๕. ยุคธนบุรี แม้จะมีระยะเวลาเพียงสั้น ๆ (๑๕ ปี)
แต่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็ทรง “อันตัวพ่อ ชื่อว่า
พระยาตาก ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา ถวายแผ่นดินให้
เป็นพุทธบูชา แต่พระศาสนา สมณะ พระพุทธโคดม.....”

๖. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ทรงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงสร้างวังพร้อมกับการสร้าง
วัด คือวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แสดงถึงพระราชศรัทธาที่
หนักแน่นมั่นคงในพระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์
ทุกพระองค์ในบรมราชจักรีวงศ์ก็ทรงมีพระราชศรัทธาหนัก
แน่น ตลอดมาเช่นเดียวกัน ทั้งยังทรงอุปถัมภ์พระศาสนาใน
ทุก ๆ ด้าน

๗. กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่อย่างน้อยสามครั้งที่ตรัสว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา
ประจำชาติไทย” มีกระแสพระราชดำรัสในการเสด็จออก
มหาสมาคมก่อนเสด็จออกผนวชเมื่อ พุทธศักราช ๒๔๙๘
เป็นต้น

๘. แม้แผ่นดินประเทศไทยจะถูกเฉือนไปแล้วมากกว่า
ครึ่งหนึ่งเพราะอำนาจอิทธิพลของ ต่างชาติที่เป็นนักล่า
อาณานิคม แต่ในส่วนที่เหลืออยู่ก็ยังเป็นแผ่นดินที่เต็มไปด้วย
พระพุทธศาสนา ที่ประชาชนคนไทย ๙๕ % นับถือพระพุทธ
ศาสนาเป็นศาสนาประจำชีวิตจิตใจ

๙. ประชาชนคนไทยเหล่านั้น มีสถาบันหลัก ๓ สถาบัน
คือ

- ๑) สถาบันชาติ
- ๒) สถาบันศาสนา (พระพุทธศาสนา)
- ๓) สถาบันพระมหากษัตริย์

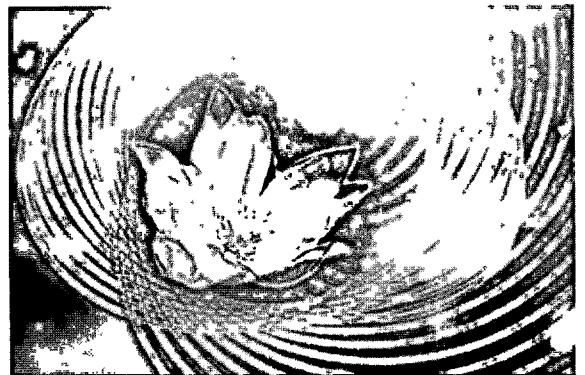
ทั้งสามสถาบันนี้ อิงอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์
เพื่อความสุข ของประชาชนชาวไทย ตั้งแต่บรรพกาลมา
ตราบเท่าถึงปัจจุบัน

๑๐. สถาบันชาติไทย มีรับรองไว้ในบทบัญญัติ
รัฐธรรมนูญไทย ทุกฉบับ สถาบันพระมหากษัตริย์ มี
บทบัญญัติไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญทุกฉบับ แต่สถาบัน
พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหัวใจของคนไทยทั้งชาติ รวมทั้ง
พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ตั้งแต่บรรพกาลมา กลับยังไม่ได้
บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญไทย นับเป็นเรื่องที่ขัดกับความเป็น
จริงอย่างมากจนยากจะอธิบาย

๑๑. พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำคัญของชาติ เป็น
ศาสนาคู่ชาติ ทั้งช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น เป็นเอกภาพ
มีความมั่นคง ช่วยดำรงชาติมาได้ด้วยหลักธรรม มีความ
ชอบธรรม มีความเป็นธรรม ทั้งมีความใจกว้างที่จะยอมรับผู้
ที่มีศรัทธาในศาสนาที่ต่างกัน ให้โอกาสกับเขาผู้ศรัทธาต่าง
กันอย่างไร้ข้อรังเกียจเดียดฉันท์ สมควรที่จะต้องได้รับการ
บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ

๑๒. พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของ
ชาติไทยอย่างแน่นแฟ้น วัฒนธรรมการดำรงชีวิตแบบพอ
เพียง วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างรัฐสภามัคคี วัฒนธรรม
ความเอื้ออาทร วัฒนธรรมในการยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม
ทำ พูด คิด แต่งตัว ความเคารพ ตลอดถึงความเป็นอยู่อย่าง
มิตรไมตรี ความเป็นพี่น้องกัน ความมีอิสระเสรี ความเป็น
มาตรฐานขั้นพื้นฐานทางสังคมเอื้ออาทร

๑๓. พระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดด้านจิตรกรรม
ประติมากรรม ที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เกินกว่า
90% ของศิลปกรรมของไทยเกิดมาจากความเชื่อในคำสอน
ทางพระพุทธศาสนา ที่ศิลปินได้กลั่นกรองออกมาเป็นวัตถุที่
สวยงามชนิดที่หาอยู่ที่ไหนไม่ได้ในโลก

๑๔. พระพุทธศาสนาประสาณประเพณีไทยให้กลมกลืนกันกลายเป็นวิถีชีวิตของคนไทยที่มี ลักษณะปรากฏออกมาทางกิริยามารยาทยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเป็นกันเองในลักษณะผู้มีอารยธรรม ซึ่งซ่อนอยู่ในประเพณีการทำบุญต่าง ๆ เช่น โคนจก ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน ทำบุญวันสารท ทำบุญวันเกิด ทำบุญประจำปี เป็นต้น

๑๕. ปัจจุบันชาวโลกยอมรับแล้วว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนาของโลก พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ สำนักงานใหญ่องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกตั้งอยู่ในประเทศไทย ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาในทุก ๆ ด้าน

๑๖. องค์การสหประชาชาติ ประกาศยกย่องวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล หมายความว่าชาวโลกได้ให้ความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างไรข้อสงสัยชาวไทยควรจะรับรู้และบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ และบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นเครื่องรองรับให้สอดคล้องกันกับมติของ ชาวโลก ซึ่งแม้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและประเทศไทย เขายังให้ความสำคัญและประกาศยอมรับสถานะดังกล่าว

๑๗. รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสำคัญสูงสุดของประเทศ จะต้องบันทึกสิ่งสำคัญสูงสุดของประเทศไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน เพื่อเป็นมาตรฐานของคนไทยและเพื่อให้ชาวโลกได้รับรู้ว่าประเทศไทย คนไทย มีชาติไทย มีพระพุทธศาสนา มีพระมหากษัตริย์ เป็นจุดศูนย์รวมสูงสุดที่ใครจะละเมิดมิได้

๑๘. พระพุทธศาสนา ยังสามารถหล่อหลอมจิตใจคนไทยและชาวโลกให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีจิตใจที่แข็งแกร่งเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมให้เยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงที่สุดของโลกได้

๑๙. ปัจจุบันประชาชนคนไทยส่วนมากของประเทศพร้อมใจกันที่จะให้บัญญัติข้อความข้างต้นนั้นไว้ในรัฐธรรมนูญดังตัวอย่างที่ ท่านสมาชิกวุฒิสภาชุดที่ผ่านมาได้เคยทำการสำรวจความคิดเห็นไว้แล้วเมื่อปลายปีพุทธศักราช ๒๕๔๘

๒๐. ปัจจุบันนี้ มีกระแสการแข่งขันที่รุนแรงมาก กระแสวัฒนธรรมต่างชาติรุกเข้าสู่อุตสาหกรรมไทยอย่างรุนแรง ทำให้พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสิ่งมีค่ายิ่งของชาติไทยต้องกระทบกระเทือนอย่าง รุนแรง หากไม่หาทางป้องกันที่เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน อาจเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาของไทยเราล่มสลายลงได้ และนั่นก็อาจหมายถึงชาติไทยต้องล่มสลายลงไปด้วย

จากเหตุผล ๒๐ ประเด็นที่ได้ประมวลมาข้างต้นนั้น เห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ประชาชนคนไทย สมาชิกสภานิติบัญญัติไทย สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญไทย รัฐบาลไทย ควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา และควรจะได้ตระหนักถึงการเรียกร้องต้องการของคนไทยส่วนมากที่ต้องการให้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า “ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็น อัครศาสนูปถัมภก บุคคลใดหรือนิติบุคคลใดจะล่วงละเมิดชาติพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ มิได้”

จึงสมควรและถึงเวลาที่จะต้องบันทึกข้อความข้างต้นไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ว่าด้วยการบริหารจัดการงาน ที่ประสบความสำเร็จ

• พระมหาบุญไทย บุญณโม
กณ: ศาสนาและปรัชญา มจร

เจ้าอาวาสสั่งมาแกมบังคับว่าให้ไปบรรยายธรรมให้ กับผู้บริหารเขตแห่งหนึ่ง กำหนดชื่อเรื่องมาให้เสร็จสรรพ ว่า “คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร” อยากปฏิเสธแต่เพราะได้ ปฏิญญาจากเจ้าอาวาสไว้ว่า “หากมีงานจะใช้ขอให้บอก ผมพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งที่ถูกต้องตามธรรมวินัย และตามครรลองครองธรรม” คำสั่งนี้พิจารณาแล้วเห็นว่าถูกต้อง ท่านเจ้าอาวาสมีงานอื่นจึงต้องสั่งให้ไปทำหน้าที่ แทน พระลูกวัดที่ติดก็ต้องแบ่งเบากภาระของสมภารท่านสั่ง มากก็ต้องไป ท่านให้เวลาเตรียมตัวสามวัน

ทำงานประจำวันไปใจก็กลับมาคิดเรื่องนี้อยู่ตลอดวันว่าจะพูดเรื่องอะไรดี หากดำรับตำราเท่าที่มีอยู่มาอ่านก็ ยังหาประเด็นที่จะพูดไม่ได้ ด้วยความที่ตนเองเป็นเพียงผู้บริหารระดับ “ครูใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรม” เท่านั้น งานที่ทำอยู่ทุกวันส่วนหนึ่งจึงเป็นงานสอน ซึ่งทำมานาน

แม้จะไม่ได้เตรียมตัวอะไรแต่ก็เอาตัวรอดได้ตลอด แต่ สำหรับผู้บริหารทางฆราวาสนั้นไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนเลย ปกติเทศน์แต่ในวันธรรมสวนะและงานศพ แต่ การบรรยายธรรมนอกสถานที่ไม่ค่อยมีใครเขาเชิญ

ได้สนทนากับพระเมธีธรรมสาร ผู้อำนวยการมหา ปชาชาติเถรวิฑฒาลัย ท่านจึงยื่นหนังสือ “วัดกับการพัฒนา ชุมชน” ที่แจกในงานฉลองอายุ ๗๘ ปี พระเทพปัญญามุนี (ทองดี ฐิตายุโก) เจ้าอาวาสวัดอาวุธวิกสิตาราม และฉลอง ปริญญาคุณกิตติมศักดิ์ สาขาบริหารการศึกษา หลวงพ่อ เป็นดอกเตอร์โดยไม่ต้องเรียน เพราะงานที่หลวงพ่อกำนั้น ยิ่งใหญ่เกินภูมิดอกเตอร์มานานแล้ว เช่น บริหารการศึกษา สำนักเรียนพระปริยัติธรรมจนกลายเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ ในแต่ละปีมีพระภิกษุสามเณรสอบได้ เปรียญธรรมจำนวนมาก ติดอันดับหนึ่งในสิบของประเทศ

หนังสือเล็กๆ เล่มนี้มีพระมหา ดร.มฆวินทร์ ปรีสุตโตโม เป็นบรรณาธิการกล่าวถึงการบริหารจัดการให้ได้ผลตามที่ต้องการ โดยคนเขียนคือนายแพทย์คม ป็องซันท์ ได้เสนอไว้ ๖ ขั้นตอนคือ “จับจุด จ่อไฟ ใส่เชื้อ เกื้อกูล หนุนเนื่อง ยั่งยืน” แต่ละอย่างมีคำอธิบายตามที่คณะของอาตมาอยู่ดังนี้

จับจุด หมายถึงการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสม การเริ่มต้นที่ดีต้องเริ่มที่ผู้นำ สังคมไทยต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง การพัฒนาจะต้องเริ่มต้นที่ศรัทธาและปัญญา ผู้นำคือผู้สร้างศรัทธาและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา อาตมาอธิบายต่อว่าจะทำอะไรต้องจับจุดให้ถูกหากเป็นพ่อค้าก็ต้องจับจุดความต้องการของตลาดให้ได้ว่าลูกค้าต้องการอะไร จากนั้นจึงหาทุนและลงมือผลิตสินค้าตามที่ตลาดต้องการ ผลิตสินค้าตามใจตลาดยังงี้ก็ขายได้ แต่สินค้าจะอยู่ได้นานหรือไม่ก็ต้องดูที่คุณภาพ หากเป็นผู้บริหารก็ต้องหาคนที่เหมาะสมกับงานมากที่สุดมีความรู้ความเข้าใจในงานมากที่สุด ผู้บริหารต้องจับจุดให้ถูกก่อนจะมอบหมายงานให้ใครต้องดูให้รอบคอบ

จ่อไฟ หมายถึงการจุดประกายให้เกิดศรัทธากับมวลสมาชิกหรือจุดประกายอุดมการณ์ให้เกิดในหัวใจสมาชิก อาตมาอธิบายต่อไปว่า คนที่ทำงานประสบความสำเร็จนั้นต้องมีความเชื่อมั่น มีความสนใจใส่ใจในงานที่ทำหรือที่เรียกว่าต้องมีไฟ หากไม่มีไฟในหัวใจงานที่ทาก็ไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย คนมีไฟกับคนที่ไฟกำลังจะมอดดับ ผู้บริหารต้องพยายามจุดประกายให้เกิดไฟในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

ใส่เชื้อ หมายถึงการจัดประสบการณ์การพัฒนาด้านต่างๆให้กับกลุ่ม ไฟที่ไม่มีเชื้อย่อมมอดดับ ต้องคอยเติมเชื้อ

ไฟอย่าให้ไฟดับ แต่ปัจจุบันเป็นไฟที่ไม่ใช้ฟืน แต่เป็นไฟฟ้า จะทำอย่างไร ผู้บริหารก็ต้องหาทางคอยเติมเติมให้แก่ผู้อยู่ตั้งบึงคับบัญชา เรื่องนี้มีตัวอย่างเช่นเพื่อนคนหนึ่งเคยเรียนบาลีมาด้วยกัน จนสอบได้เปรียญธรรมห้าประโยค แต่ต่อมาสอบตกประโยคหกหลายปีจึงเลิกสอบ แต่วันหนึ่งไปเห็นหลวงตาแก่ๆท่านหนึ่งอายุเจ็ดสิบปีแล้วกำลังแปลหนังสือบาลีอย่างมีความสุข สอบถามหลวงตาตอบว่า “ผมเรียนเอาบุญ เรียนเพื่อสร้างบารมี แม้ชาตินี้จะไม่สอบไม่ได้เป็นพระมหาก็แล้วไป เกิดอีกชาติหน้าผมคงสอบได้” พระมหาหนุ่มท่านนั้นได้เชื่อกลับไปเรียนบาลีต่อจนสอบได้เปรียญธรรมเก้าประโยค คนทำงานต้องมีต้นแบบ

เกื้อกูล หมายถึงการสนับสนุนร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ การทำงานคนเดียวจะสำเร็จได้เพียงบางอย่างเท่านั้นเช่น การเขียนหนังสือคนอื่นช่วยเขียนไม่ได้ เดี่ยวสำนวนก็จะไม่กลมกลืน แต่ทำงานข้าราชการนั้นต้องทำกันเป็นทีม ต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆด้วย หากเราไม่เคยช่วยเหลือใคร เวลาไปขอความช่วยเหลือจากคนอื่นก็คงลำบาก มีสุภาษิตอยู่คำหนึ่งพูดไว้น่าสนใจว่า “เพื่อนมาเพราะน้ำใจมี เพื่อนหนีเพราะน้ำใจหมด”

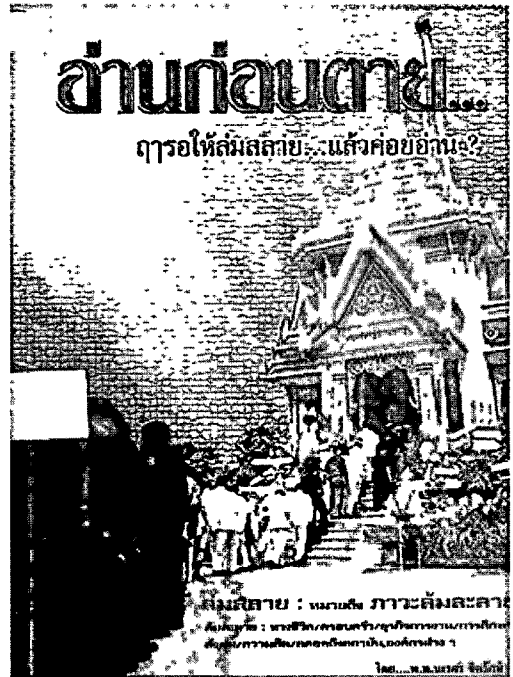
หนุนเนื่อง หมายถึงการเติบโตของกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีสมาชิกเพิ่มขึ้น อุดมการณ์เหนียวแน่นขึ้น แม้ทำงานข้าราชการจะทำเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง อายุทุกสปีก็จะต้องเกษียณ แต่งานทุกอย่างก็ต้องมีคนดำเนินการต่อไป พุดง่าย ๆ ต้องมีทายาทมีคนที่จะเข้าใจงานสามารถทำสืบต่อจากเราได้ ดังนั้นก่อนที่ตนเองจะหมดหน้าที่ต้องรู้จักวางภาระให้คนอื่นทำต่อได้

ยั่งยืน หมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ทุกอย่างต้องเป็น
อุดมการณ์อยู่ในหัวใจของทุกคน ทุกวันนี้มีการพูดถึงการ
พัฒนาที่ยั่งยืนกันมาก แต่ก็ยังหาบทสรุปไม่ได้ว่ายั่งยืน
อย่างไรจึงจะถูกต้องที่สุด

หนังสืออีกเล่มหนึ่งคือ “อ่านก่อนตาย” เขียนโดย
พันเอกนเรศร์ จิตรรักษ์ พูดถึง ลักษณะผู้นำที่ดีควรมี
ลักษณะเจ็ดประการคือ “มีความรู้กว้างขวาง ไว้วางใจ ให้
โอกาส ปราศจากอคติ มีความดำริก้าวหน้า เกิดปัญหา
แก้ไข ป้องกันภัยผู้ทำงาน” เขียนไว้สั้นๆ ไม่ต้องอธิบาย
ขยายความมากก็สามารถเข้าใจได้

อ่านหนังสือได้สองเล่มฝนก็ตกลงมาอย่างหนักทั้ง
เสียงฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ผลมผลสานกันเข้ามา ในกฎมีมน้ำฝนลาด
กระหน่ำเข้ามาทุกทิศทุกทาง ดินฟ้าอากาศประเทศไทยก็
ช่างกระไร ทनावได้สามวัน ร้อนอีกสองวัน นีก็เริ่มมีฝนตก
ติดต่อกันมาแล้วสองวัน เรื่องของจิตใจมนุษย์นั้นเข้าใจได้
ยากยิ่งที่สุดแล้ว แต่ทว่าธรรมชาติก็ยิ่งยากจะเข้าใจ เหลือ
เวลาอีกหนึ่งวัน ยังมีเวลาค้นคว้าจากพระไตรปิฎก ลองอ่าน
วิเคราะห์แล้วนำไปขยายความดู เรื่องเดียวกันแต่ต่างคน
ต่างมองอาจเห็นไม่เหมือนกัน

ปฏิจจสมุปบาท

เสียดธรรมแห่งพระสูตร

• พระธรรมปิฎก (ร.สีนุ) ชุตินาโถ

U.S. ๖, F.U.U., MA. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

(ต่อจากฉบับที่ ๗๙)

สูตรที่ ๑ อาหารสูตร ว่าด้วยเรื่องอาหาร ๔ อย่าง

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตะวัน
อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า "ดูก่อน
ภิกษุทั้งหลาย อาหาร ๔ เหล่านี้ ย่อมเป็นไป เพื่อความดำรง
อยู่ของหมู่สัตว์ผู้เกิดมาแล้ว หรือเพื่ออนุเคราะห์หมู่สัตว์ผู้
แสวงหาที่เกิด อาหาร ๔ เป็นไฉน? คือ ๑. กพพิงการอาหาร
ทั้งหยาบทั้งละเอียด ๒. ผัสสาหาร ๓. มโนสังยุเจตนาหาร
๔. วิญญาณาหาร อาหาร ๔ เหล่านี้แล ย่อมเป็นไปเพื่อความ
ดำรงอยู่ของหมู่สัตว์ผู้เกิดมาแล้ว หรือเพื่ออนุเคราะห์หมู่
สัตว์ผู้แสวงหาที่เกิด"

พระพุทธรองค์ทรงตรัสต่อว่า "ภิกษุทั้งหลาย ก็อาหาร
๔ เหล่านี้ มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น? มีอะไรเป็น
กำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? อาหาร ๔ เหล่านี้ มีตัณหาเป็น
เหตุ มีตัณหาเป็นที่ตั้งขึ้น มีตัณหาเป็นกำเนิด มีตัณหาเป็น
แดนเกิด

ตัณหานี้มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น? มีอะไร
เป็นกำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? ตัณหา มีเวทนาเป็นเหตุ
มีเวทนาเป็นที่ตั้งขึ้น มีเวทนาเป็นกำเนิด มีเวทนาเป็น
แดนเกิด"

เวทนานี้มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น? มีอะไร
เป็นกำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? เวทนามีผัสสะเป็นเหตุ มี
ผัสสะเป็นที่ตั้งขึ้น มีผัสสะเป็นกำเนิด มีผัสสะเป็นแดนเกิด"

ผัสสะนี้มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น? มีอะไร
เป็นกำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? ผัสสะมีสฬายตนะเป็นเหตุ
มีสฬายตนะเป็นที่ตั้งขึ้น มีสฬายตนะเป็นกำเนิด มีสฬายตนะ
เป็นแดนเกิด

สฬายตนะนี้มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น?
มีอะไรเป็นกำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? สฬายตนะมีนามรูป
เป็นเหตุ มีนามรูปเป็นที่ตั้งขึ้น มีนามรูปเป็นกำเนิด มีนามรูป
เป็นแดนเกิด

นามรูปนี้มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น? มีอะไร
เป็นกำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? นามรูปมีวิญญาณเป็นเหตุ
มีวิญญาณเป็นที่ตั้งขึ้น มีวิญญาณเป็นกำเนิด มีวิญญาณเป็น
แดนเกิด

วิญญาณนี้มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น? มีอะไร
เป็นกำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? วิญญาณมีสังขารเป็นเหตุ
มีสังขารเป็นที่ตั้งขึ้น มีสังขารเป็นกำเนิด มีสังขารเป็น
แดนเกิด

สังขารเหล่านี้มีอะไรเป็นเหตุ? มีอะไรเป็นที่ตั้งขึ้น?

มีอะไรเป็นกำเนิด? มีอะไรเป็นแดนเกิด? สังขารทั้งหลาย มีอวิชชาเป็นเหตุ มีอวิชชาเป็นที่ตั้งขึ้น มีอวิชชาเป็นกำเนิด มีอวิชชาเป็นแดนเกิด

ทรงแสดงเรื่องอาหาร แต่เกี่ยวข้องกับปฏิจลสมุปบาท เหมือนกัน คือกระบวนการเกิด แต่ว่ามันไม่ใช่เกิดอย่างเดียว คำว่าเกิดมันพูดง่าย แต่มันมีสาเหตุให้เกิดอีก จึงทรงแสดงตามลำดับของการจำแนกแจกแจง เป็นลักษณะที่เราควรทำความเข้าใจเพื่อความฉลาดในการรู้ธรรม เข้าใจธรรม ทางตลอดธรรม แล้วก็อธิบายธรรม ต้องหาสาเหตุที่ตั้งกำเนิด แดนเกิดให้เจอ แล้วพระพุทธองค์ก็ทรงอธิบายเป็นฉากๆ ไป

อาหารมีความสำคัญต่อความดำรงอยู่ของสัตว์ผู้เกิดมาแล้ว และก็มีความสำคัญที่จะอนุเคราะห์สัตว์ที่จะแสวงหาที่เกิด คำว่าแสวงหาที่เกิดไม่ได้หมายความว่าเขายังไม่เกิด เขาเกิดแล้วแต่เกิดในสภาพทุกข์ทรมาน เช่น สัตว์นรกเนี่ย เขาไปเกิดในนรก ไปเกิดในที่นั้นเกิดแล้วเป็นทุกข์ทรมาน อาหารขาดแคลน ขัดข้อง เกิดทุกข์ทรมานในนรกโดยปกติขาดอาหาร แต่ขาดด้วยอำนาจบาปของเขา อาหารมีแต่เขาบริโภคไม่ได้ เป็นสาเหตุที่เขาขาดอาหาร

- ขาดกพิงการอาหาร อาหารคือ ข้าวหรือขนมปัง หรือพืชฯ รวมในอาหารที่ต้องเคี้ยวกิน เพื่อบำรุงร่างกาย

- อาหารที่สองคือผัสสาหาร เรื่องของอากาศ เย็น ร้อน อ่อน แข็ง หนาว อุณหภูมิพอดิ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัย เป็นเรื่องของผัสสาหาร สัตว์นรกต้องเจอความร้อนจัดไม่มีผัสสะที่พอดิ แต่ก็มีนรกบางขุมที่หนาวจัดก็ไม่พอดิขาดผ้าห่ม เรียกว่าเกิดความขาดแคลนไม่สมดุล ตัวผัสสาหารตัวนี้จึงเป็นเรื่องใหญ่เหมือนกัน มนุษย์บริโภคผัสสาหารจนเกินเลย จนทำลายโลกในปัจจุบัน สร้างบ้านใหญ่โตเฟอร์นิเจอร์ประดับประดาอย่างดี จนไม่หมดป่า

หมดโลก เกิดภาวะโลกร้อนขึ้นมา เพราะเราบริโภคผัสสาหารมากเกินไป ทำความหายนะให้กับโลก แล้วในที่สุดเราก็จะเดือดร้อน โลกก็จะทำลายมนุษย์เอาบ้าง เพราะมนุษย์บริโภคผัสสาหารชนิดตะกละ บริโภคด้วยตัณหา บริโภคด้วยความอยากที่มันมากไม่รู้จบ จนถึงกับทำลายป่าไม้ ทำลายภูเขา ทำลายทะเล ทำลายมหาสมุทร ทำลายโลกด้วยการเจาะลงไปในโลกเขื่อน้ำมันขึ้นมาที่จริงสิ่งสกปรกทั้งหลายทั้งปวงประมวลลงไปอยู่ในนั้น เกิดเป็นก๊าซขึ้นมา เกิดเป็นพลังงานความร้อน ที่นี้เกิดน้ำมันแพงเพราะน้ำมันจะขาดแคลน แต่ว่าจริงๆ น้ำมันไม่แพงหรอก แต่คนมาเก็งกำไรมาเก็งราคา มาเล่นกันในตลาดหุ้นมากเกินไป เก็งกำไรเก็งราคากันมากจนน้ำมันราคาพุ่ง เดียวนี้ น้ำมันสำคัญกว่าทองไปแล้ว เพราะบริโภคเกิน ผลสุดท้ายเป็นเรื่องทำลายโลกที่ไม่รู้ว่าจะอยู่ได้กันเท่าไร เกิดภาวะโลกร้อนขึ้นมา โลกวิปริตผิดปกติ ปรากฏว่าปีนี่ยังไม่มีภาวะปกติของอากาศเลย เรื่องผัสสาหาร ความจริงใช้เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อากาศแต่พอดิพอดิ ใช้ไม้พินที่จากกิ่งไม้ตายๆ มาทำเชื้อเพลิงก็ทำให้มนุษย์อยู่ได้นาน ปัญหาภาวะโลกร้อนก็คงจะไม่เกิด

- โมโนสัญเจตนาหาร อันนี้อาหารใจ ซึ่งก็สำคัญถ้าเราไปบริโภคอาหารที่เป็นพิษ บริโภคคราคะ โลภะ โทสะ โมหะ มากมันก็ชักลากพาโลกไปให้เสื่อมสลาย ให้บุคคลผู้นั้นๆ ต้องเดือดร้อนทุกข์ทรมาน ตะกละอยากได้ไม่รู้จบ ถ้าเขาบริโภคศรัทธา บริโภคจาคะ บริโภคศีล บริโภคปัญญา บริโภคเมตตามากๆ จิตก็จะสงบจะเย็น บริโภคสมาธิให้จิตสงบ ให้จิตหนักแน่นมั่นคงมากๆ เอาสมาธิ เมตตามาเป็นอาหารใจก็จะสุขสบาย ไม่เดือดร้อนแค้นโลกนี้ แต่เพราะอวิชชา (ความไม่รู้) ถึงบอกก็ไม่รู้ บอกแล้วข้าพเจ้าก็ไม่อยากรู้ โลกก็เดินไปสู่ความหายนะที่ เร็วขึ้นๆ อย่างน่าเป็นห่วง

- วิญญาณาหารคือ อาหารของวิญญาณ อาหารคือความรู้ อาตมาภาพเคยพูดในแนวประยุกต์ว่า วิญญาณาหารก็คืออาหารสมอง ที่จริงก็คือจิต แต่เป็นความรู้ของจิต แต่พูดให้นักวิชาการสมัยใหม่มองเห็นภาพเข้าใจได้เขาเรียกว่าอาหารสมอง เพราะคนสมัยใหม่เขาเชื่อว่าผู้ที่รู้คือสมอง ไม่ใช่จิต แต่พระพุทธเจ้าบอกว่าผู้ที่มีรู้คือจิต ไม่ใช่สมอง สมองเป็นเพียงวัตถุรองรับ คล้ายๆ เป็นถังสำหรับใส่ความรู้ของจิต เพราะฉะนั้นอาหารคือความรู้ ต้องเติมเต็มให้ถูกต้อง ให้เกิดความรู้ที่ถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ เป็นสัมมาสังกัปปะ ความรู้จึงจะเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แล้วถ้าถูกต้องแล้วอวิชชา มันจะดับไป เพราะอวิชชาดับสังขารมันก็ดับ เพราะสังขาร

ดับวิญญาณมันก็ดับ ความรู้หมดไม่ต้องมีอีกแล้วเพราะรู้แล้ว วิญญาณดับนามรูปก็ดับ ดับเป็นกระบวนการเป็นขั้นเป็นตอนกันไป

เพราะฉะนั้นท่านสาธุชนทั้งหลายในข้อนี้ สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจอย่างน้อยที่สุดก็คืออาหาร ๔ สำหรับมนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ และก็ยังเป็นอาหารสำหรับอนุเคราะห์หมู่สัตว์ที่แสวงหาที่เกิดด้วย เขาไม่ต้องการ กฬิงการาหารมาเกิดหรอก แต่ต้องการผัสสาหารที่ถูกต้อง ต้องการมโนสัญเจตนาหารที่ถูกต้อง ต้องการวิญญาณาหารที่ดีสมบูรณ์ ถ้าเขาไม่มีวิญญาณาหาร เขาก็ยังมีตมม ยังต้องแสวงหาสิ่งนำความทุกข์มาให้แก่ชีวิตตนกันเรื่อยไป เพราะฉะนั้นเรื่องใหญ่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจ ใช้เวลาอีกสักหลายชั่วโมง ทำความเข้าใจกันให้ทะลุปรุโปร่งละเอียดได้ ต้องค้นต้องคว้า ต้องแสวงหา ต้องประมวลความรู้มาใส่เข้าให้บรรจบครบถ้วนกระบวนการความ แล้วเราจะเห็นเป็นฉากๆ ไป นั่นว่าด้วยกระบวนการหาความรู้ แต่ในทางปฏิบัติจริงๆ ความรู้คือการเกิดขึ้นมาภายในเสี้ยววินาทีก็ได้ เมื่อมีพื้นฐานในการปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นสัมมาปฏิบัติแล้ว เดินได้ตรง เดินได้เร็ว รู้แจ้งเห็นชัดในเรื่องเหล่านี้ในทันทีสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ศึกษาผู้ปฏิบัตินั้น ได้บรรลุถึงซึ่งความหลุดพ้น ปลอดภัยโปร่งโล่ง ไม่ติดอยู่ในพันธนาการใดๆ เพราะอวิชชาดับไป ความมืดดับไป ความสว่างเกิดนั่นเอง

สูตรที่ ๒ ผัคคุนสูตร ว่าด้วยเรื่องพระผัคคุนทูลถามเรื่องอาหาร

พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวัน พระนครสาวัตถี ทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่ภิกษุว่า "ดูกรภิกษุทั้งหลายอาหาร ๔ เหล่านี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ของหมู่สัตว์ผู้เกิดมาแล้ว หรือเพื่ออนุเคราะห์หมู่สัตว์ผู้แสวงหาที่เกิด อาหาร ๔ เป็นไฉน คือ [๑] กฬิงการาหาร ทยาบหรือละเอียด [๒] ผัสสาหาร [๓] มโนสัญเจตนาหาร [๔] วิญญาณาหาร อาหาร ๔ เหล่านี้แล ย่อมเป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ของหมู่สัตว์ผู้เกิดมาแล้ว หรือเพื่ออนุเคราะห์หมู่สัตว์ผู้แสวงหาที่เกิด"

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว ท่านพระโมลลียผัคคุนนะได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า

โม "พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมกลืนกินวิญญาณาหาร"

พ. "ตั้งปัญหายังไม่ถูก เรามีได้กล่าวไว้ว่า กลืนกิน

วิญญาณาหาร ถ้าเรากล่าวว่ากลืนกินวิญญาณาหาร ควรตั้งปัญหาในข้อนั้นได้ว่า พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมกลืนกินวิญญาณาหาร แต่เรามีได้กล่าวอย่างนั้น ผู้ใดฟังถามเราผู้มีได้กล่าวอย่างนั้น อย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าข้า วิญญาณาหาร ย่อมมีเพื่ออะไรหนอ อันนี้ควรเป็นปัญหา ควรชี้แจงให้กระจ่างในปัญหานี้ว่าวิญญาณาหารย่อมมีเพื่อความบังเกิดในภพใหม่ต่อไป เมื่อวิญญาณาหารนั้นเกิดมีแล้ว จึงมีสหพายนะ เพราะสหพายนะเป็นปัจจัย จึงมีผัสสะฯ"

**เรื่องนี้ให้ข้อคิดอย่างหนึ่งว่าการจะถามปัญหา ควรกำหนดปัญหาให้ถูก พระพุทธองค์ไม่ได้ตรัสว่ากลืนกินจริงๆ อาหารที่กลืนกินก็คือ กฬิงการาหารเท่านั้น เพราะนั่นคืออาหารทั้งทยาบทั้งละเอียด รวมลงในอาหาร / ส่วนว่าอาหารที่ ๒ คือผัสสาหาร เป็นเรื่องของการบริโภคนอกเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย รวมทั้งอากาศ สิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นผัสสาหาร / ส่วนมโนสัญเจตนาหาร นั่นคืออาหารที่เกิดกับใจ มีธรรมะหรือธรรมอยู่ในใจ มีเมตตาหรือโทสะอยู่ในใจ ถ้าใจได้โทสะไปครองประจำ ใจบริโภคโทสะประจำอะไรจะเกิดขึ้นลองคิดดู ในขณะที่เดียวกันถ้าใจมีเมตตาธรรมอยู่ประจำ เรียกว่ามีเมตตาเป็นอาหาร อะไรจะเกิดขึ้นมันต่างกัน / ส่วนวิญญาณาหาร ก็ไม่ใช่เพื่อกลืนกิน แต่มันหมายถึงอาหารที่อาจจะกล่าวในปัจจุบันได้ว่าเป็นอาหารสมอง คือตัวปัญญา คนเราทุกคนต้องสร้างเสริมปัญญา ต้องให้ปัญญาแก่สมองเสมอ(นี่พูดตามภาษาปัจจุบัน) ในทางพระพุทธศาสนานั้น ถือว่าปัญญานั้นอยู่ที่จิต ไม่ใช่อยู่ที่สมอง แต่เพื่อให้ไปกันได้ เอากันว่าวิญญาณาหารคืออาหารสมอง ต้องพัฒนา

เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสอธิบายให้ฟัง ท่านก็ตั้งคำถามต่อไปแต่ละข้อ แต่ละข้อ เช่น

โม. "พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมถูกต้อง"

พ. "ตั้งปัญหายังไม่ถูก เรามีได้กล่าวว่าย่อมถูกต้อง ถ้าเรากล่าวว่าย่อมถูกต้อง ควรตั้งปัญหาในข้อนั้นได้ว่า พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมถูกต้อง แต่เรามีได้กล่าวอย่างนั้น ผู้ใดฟังถามเราผู้มีได้กล่าวอย่างนั้น อย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าข้า เพราะอะไรเป็นปัจฉัยหนอ จึงมีผัสสะ อันนี้ควรเป็นปัญหา ควรชี้แจงให้กระจ่างในปัญหานั้นว่า เพราะสพายนะเป็นปัจฉัย จึงมีผัสสะ เพราะผัสสะเป็นปัจฉัย จึงมีเวทนา"

โม. "พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมเสวยอารมณ์"

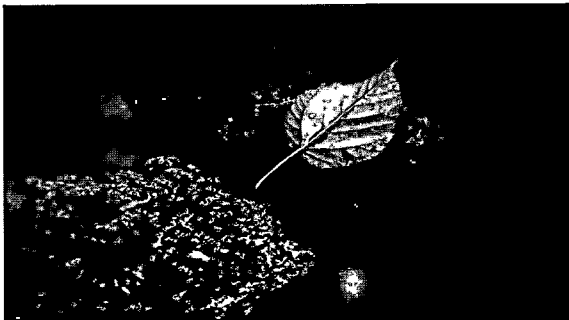
พ. "ตั้งปัญหายังไม่ถูก เรามีได้กล่าวว่าย่อมเสวยอารมณ์ ถ้าเรากล่าวว่าย่อมเสวยอารมณ์ ควรตั้งปัญหาในข้อนั้นได้ว่า พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมเสวยอารมณ์ แต่เรามีได้กล่าวอย่างนั้น ผู้ใดถามเราผู้มีได้กล่าวอย่างนั้น อย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าข้า เพราะอะไรเป็นปัจฉัยหนอ จึงมีเวทนา อันนี้ควรเป็นปัญหา ควรชี้แจงให้กระจ่างในปัญหานั้นว่า เพราะผัสสะเป็นปัจฉัย จึงมีเวทนา เพราะเวทนาเป็นปัจฉัย จึงมีตัณหา"

โม. "พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมทะเยอทะยาน"

พ. "ตั้งปัญหายังไม่ถูก เรามีได้กล่าวว่าย่อมทะเยอทะยาน ถ้าเรากล่าวว่าย่อมทะเยอทะยาน ควรตั้งปัญหาในข้อนั้นได้ว่า พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมทะเยอทะยาน แต่เรามีได้กล่าวอย่างนั้น ผู้ใดถามเราผู้มีได้กล่าวอย่างนั้น อย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าข้า เพราะอะไรเป็นปัจฉัยหนอ จึงมีตัณหา อันนี้ควรเป็นปัญหา ควรชี้แจงให้กระจ่างในปัญหานั้นว่า เพราะเวทนาเป็นปัจฉัย จึงมีอุปาทาน"

โม. "พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมถือมั่น"

พ. "ตั้งปัญหายังไม่ถูก เรามีได้กล่าวว่าย่อมถือมั่น ถ้าเราฟังกล่าวว่าย่อมถือมั่น ควรตั้งปัญหาในข้อนั้นได้ว่า

พระพุทธเจ้าข้า ใครหนอย่อมถือมั่นแต่เรามีได้กล่าวอย่างนั้น ผู้ใดถามเราผู้มีได้กล่าวอย่างนั้น อย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าข้า เพราะอะไรเป็นปัจฉัยหนอ จึงมีอุปาทาน อันนี้ควรเป็นปัญหา ควรชี้แจงให้กระจ่างในปัญหานั้นว่า เพราะตัณหาเป็นปัจฉัย จึงมีอุปาทาน เพราะอุปาทานเป็นปัจฉัย จึงมีภพ ... ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ ย่อมมีด้วยประการอย่างนี้"

พระพุทธองค์ตรัสสรุปว่า "ดูกร ผู้คนนะ ก็เพราะบ่อเกิดแห่งผัสสะทั้ง ๖ ดับด้วยการสำรอกโดยไม่เหลือ ผัสสะจึงดับ เพราะผัสสะดับเวทนาจึงดับ เพราะเวทนาดับตัณหาจึงดับ เพราะตัณหาดับอุปาทานจึงดับ เพราะอุปาทานดับภพจึงดับ เพราะภพดับชาติจึงดับ เพราะชาติดับชราและมรณะโสภปริเทวทุกขโทมนัสและอุปายาสจึงดับ ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ ย่อมมีด้วยประการอย่างนี้"

****พระพุทธองค์ทรงแสดงปฏิจจสมุปบาทในสายดับหรือแสดงอิทัปปัจจยตาในสายดับ ก็พอกกล่าวได้ เริ่มตรงไหนก็ได้ เริ่มที่ดับแล้วก็คือดับเป็นสายไป จริงๆเริ่มมาตั้งแต่เพราะอวิชชาดับตัณหาจึงดับ เพราะตัณหาดับอุปาทานจึงดับก็ได้ แต่รวมความในข้อนี้ พระพุทธองค์ทรงแสดงเรื่องอาหาร ๔ ว่าสัตว์ที่เกิดมาแล้วก็ดิ ที่กำลังหาที่เกิดอยู่ก็ดิ ต้องพบกับอาหารทั้ง ๔ นี้ ยังต้องเสวยอาหารทั้ง ๔ นี้ ผู้ที่กำลังหาที่เกิดก็คือพวกต้องการอาหารละเอียด จึงสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ อาหารที่ญาติอุทิศส่วนบุญกุศลส่งไปให้ส่วนหนึ่ง นั่นคือพวกที่ไปเกิดเป็นเปรตอยู่ แล้วก็หาที่เกิดใหม่ที่พ้นจากภาวะอันนั้น เพราะฉะนั้นพึงเข้าใจว่าพระพุทธองค์ทรงแสดงอาหารนั้น เพื่อความเกิดเป็นสายเกิด แล้วก็สรุปก็มาแสดงในสายดับ จำไว้ว่าถ้าเราจะดับความทุกข์ในชีวิตของตน ก็จงตั้งใจดับ ณ จุดใดจุดหนึ่ง เมื่อจุดหนึ่งดับต่อไปก็จะดับเป็นลำดับไป พระพุทธองค์ตรัสว่า เพราะบ่อเกิดแห่งผัสสะทั้ง ๖ ด้วยการสำรอกโดยไม่เหลือผัสสะจึงดับ เพราะฉะนั้นตัวปฏิจจสมุปบาทข้างต้นถือว่าเป็นตัวบ่อเกิด อวิชชา สังขาร วิญญาณ นามรูป สพายนะ ผัสสะ เวทนา ตัณหา อุปาทาน ภพ ชาติ ชรามรณะโสภปริเทวทุกขโทมนัสและอุปายาส ดับไปตามลำดับเช่นเดียวกัน ลองพิจารณาดูใครอยากจะดับทุกข์ก็ดับได้ด้วยกระบวนการอย่างนี้**

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

ธรรมเพื่อความสันติของโลก

• ดร. แม่ชีบุญช่วย ศรีปรม (บศ. ๙, ฟู.บ., ฟู.ด.)
 อาจารย์พิเศษคณะภาสกาและปรัชญา มจร

อะไรคือธรรมเพื่อความสันติของโลก? ธรรมเพื่อความสันติของโลกนั่นคือ “พรหมวิหารธรรม” มี ๔ อย่าง

๑. เมตตา หมายความว่า ความรักใคร่ ชอบพอปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีความสุข

๒. กรุณา หมายความว่า ความสงสารผู้อื่นที่กำลังได้รับความทุกข์ยาก และจะได้รับความลำบากในการข้างหน้า

๓. มุทิตา หมายความว่า ความยินดีพอใจต่อผู้ที่กำลังมีความสุขกายสุขใจ หรือจะได้รับความสุขกาย สุขใจในกาลข้างหน้า

๔. อุเบกขา หมายความว่า ความวางเฉยต่อผู้ที่ไม่มีสิ่งที่ดีควรทำให้น่ารักน่ายินดี หรือทำให้น่าสงสารอย่างใดอย่างหนึ่ง

เพราะเหตุใดจึงกล่าวว่ พรหมวิหารธรรมเป็นธรรมเพื่อความสันติของโลก ดังจะได้ยกเหตุผล คุณและโทษต่อไปนี้ บุคคลที่อยู่ในหมู่ใด คณะใด ตำบลใด ประเทศใด ถ้าไม่มีพรหมวิหารธรรมซึ่งกันและกันแล้ว จะต้องขาดความสามัคคี มีแต่การทะเลาะวิวาท ตูถูก ตูหมิ่น ตีเตียนนินทาซึ่งกันและกัน บางทีถึงกับด่ากัน ตีกัน ฆ่ากัน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว บุคคลเหล่านี้จะมีสันติสุขได้อย่างไร ถ้าจะมีก็มีแต่ความร้อนใจ และลำบากทั้งกายและใจจนถึงกินไม่ได้นอนไม่หลับ นี่เป็นโทษต่าง ๆ ที่เกิดโดยขาดการมีพรหมวิหารธรรมซึ่งกันและกันนั่นเอง ส่วนบุคคลไม่ว่าอยู่ในสถานที่ใด จะเป็นหมู่บ้าน ตำบล จังหวัดใด ประเทศใดก็ดี ถ้ามีพรหมวิหารธรรมซึ่งกันและกันแล้ว ย่อมมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน มีความชอบพอ รักใคร่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างก็ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จะต้องเป็นดังนี้เนิ่น ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลเหล่านี้จะไม่มี ความสันติสุขได้อย่างไร จะมีความสันติสุขโดย

แน่นอน ไม่มี ความลำบากกาย ลำบากใจ มีแต่ความสุขสบาย ความเจริญรุ่งเรือง กินได้นอนหลับ นี่เป็นผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยมีพรหมวิหารธรรมต่อกันนั่นเอง เหตุและผล คุณและโทษ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้แหละ เป็นเหตุที่ยกขึ้นแสดงให้เห็นว่า พรหมวิหารธรรมนี้เป็นธรรมเพื่อความสันติของโลก

พรหมวิหารธรรมมี ๒ ประเภท คือ

๑. พรหมวิหารธรรมที่สามารถทำให้มนุษย์ทั้งหลายมีความสันติสุข

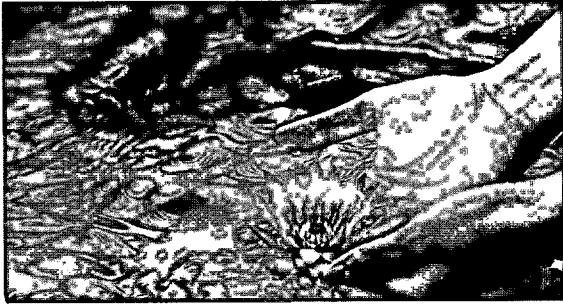
พรหมวิหารธรรมที่สามารถทำให้มนุษย์ทั้งหลายมีความสันติสุขจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องอาศัยศรัทธาคือความเชื่อต่อผู้อื่น และตัณหาหรือโลภะ คือความอยากหรือความรักใคร่ เป็นเหตุเบื้องต้นเกิดขึ้นเสียก่อน สันติสุขจึงจะเกิดขึ้นได้

๒. พรหมวิหารธรรมที่สามารถทำให้ได้มาน

พรหมวิหารธรรมที่สามารถทำให้ได้มานจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยจตุปาริสุทธิศีล และอุปจารสมาธิเป็นเบื้องต้นเกิดขึ้นเสียก่อน จึงจะเกิดขึ้นได้ ความแตกต่างกันในระหว่างพรหมวิหารธรรมทั้งสองอย่างนี้ ถ้าไม่มีศรัทธา ความเชื่อและตัณหา โลภะ คือความรักใคร่ซึ่งกันและกันแล้ว พรหมวิหารธรรมที่สามารถทำให้มนุษย์ทั้งหลายถึงซึ่งความสันติสุขก็เกิดขึ้นไม่ได้ ผู้ที่ขาดจตุปาริสุทธิศีลและอุปจารสมาธิเป็นเบื้องต้นแล้ว พรหมวิหารธรรมที่สามารถเป็นเหตุให้ได้มานก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

พรหมวิหารธรรม ที่สามารถทำให้มนุษย์ทั้งหลายถึงซึ่งความสันติสุขนั้น ศรัทธาคือความเชื่อซึ่งกันและกัน และตัณหาโลภะคือความรักใคร่ อันเป็นเหตุเบื้องต้นของพรหมวิหารธรรมนั้น คืออะไร?

สำหรับศรัทธานั้นคือความเชื่อถือไว้ว่าใจซึ่งกันและ

กัน การงานที่เกี่ยวข้องกันในทางกายและวาจา กิด ก็มีความเชื่อถืออยู่ว่าการงานต่าง ๆ ที่ผู้หนึ่งปฏิบัติอยู่จะเป็นประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยแน่นอน ซึ่งถ้าไม่มีความเชื่อดังกล่าวแล้ว ตัณหา โลภะ คือความรักใคร่ชอบพอก็คงไม่อาจเกิดขึ้นได้ จะเกิดก็แต่ราคาซึ่งเกี่ยวข้องกับกามคุณ หรือเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเงินทองเท่านั้น ฉะนั้น ตัวศรัทธาความเชื่อซึ่งกันและกัน ก็เป็นสิ่งสำคัญในเมตตาพรหมวิหารธรรมที่ทำให้เกิดสันติสุข

ส่วนตัณหาที่มีสองอย่าง คือ

๑. ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยทรัพย์สินเงินทองของกินของใช้ ที่อยู่อาศัย

๒. ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยบุคคลที่มีกิริยาอาการเป็นที่น่ารักน่าเอ็นดู

ในทั้งสองอย่างนั้น ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยทรัพย์สินเงินทอง ของกินของใช้โดยตรงนั้น ไม่สามารถจะทำให้เมตตาพรหมวิหารธรรมที่จะมีความสันติสุขเกิดขึ้นได้เลย จะเกิดขึ้นได้ก็แต่อภิขมา พยาบาท มิฉฉาปฏิฐิซึ่งกันและกันเท่านั้น ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยบุคคลที่มีกิริยาอาการเป็นที่น่ารักน่าเอ็นดูนั้นแหละ สามารถที่จะทำให้เมตตาพรหมวิหารธรรมที่มีความสันติสุขเกิดขึ้นได้ เพราะว่า อารมณ์ ของพรหมวิหารธรรมทั้ง ๔ ที่จะเกิดขึ้นนั้น ต้องอาศัยสัตตบัญญัติเท่านั้น ทรัพย์สิน เงินทองเป็นต้น เหล่านี้จะเป็นอารมณ์ให้พรหมวิหารธรรมเกิดขึ้นไม่ได้ ผู้ที่มีความรู้ทางสภาวะธรรมไม่กว้างขวางอาจเกิดความสงสัยขึ้นได้ว่า ตัณหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนี้ จะทำให้พรหมวิหารธรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร ข้อนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศนาไว้ในมหาปฏฺฐานปกรณํ ในปกตูปนิสสยปัจฉย ว่าจะ

“อกุสโล ธมฺโม กุสลสฺส ธมฺมสฺส ปกตูปนิสสยปัจฉยเณ ปจฺจโย” แปลว่า อกุศลธรรมเป็นปัจจัยช่วยอุดหนุนแก่กุศลธรรมให้เกิดขึ้น โดยอำนาจปกตูปนิสสยปัจฉย

อธิบายว่า กุศลธรรม คือ ศรัทธา สติ เมตตา กรุณา มุทิตา เป็นต้นเหล่านี้ เกิดขึ้นโดยอาศัยอกุศลกรรม มีโลภะ เป็นต้นก็มี ทั้งนี้เป็นไปโดยอำนาจปกตูปนิสสยปัจฉยนั่นเอง

อนึ่ง เมื่อมีศรัทธาความเชื่อถือต่อกันเป็นหลักสำคัญอยู่ก่อนแล้ว และเมื่อได้เห็นได้ยินกิริยาวาจาที่น่ารักน่าเอ็นดู

เช่นนี้ ย่อมทำให้ตัณหา คือความรักใคร่เกิดขึ้นได้ แท้จริงตัณหา คือความรักใคร่ที่เกิดขึ้น โดยอาการดังกล่าวนี้ก็จะเป็นเมตตาเทียม ยังหาใช่เมตตาที่แท้จริงไม่ แต่ถึงหากว่าจะเป็นเมตตาเทียมก็จริง ต่อไปก็อาจทำให้เป็นเมตตาโดยแท้จริงเกิดขึ้นภายหลังได้ ดังบัณฑิตทั้งหลายกล่าวว่

“ยสฺมี ปุคฺเคล ยสฺส กุสฺสจฺจ ปิยา ยิตฺตกายวจฺจิมฺหํ อุ ปนิสฺสาย สทฺธามูลเกน อุปฺปนฺนตฺนฺหา โลโก เมตตา ปาตุกฺตสฺส การณํ โทติ”

แปลเป็นใจความว่า ในบุคคลหนึ่งบุคคลใด ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยกิริยาอาการที่เป็นที่น่ารักน่าเอ็นดูของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และโดยที่มีศรัทธาเป็นหลักสำคัญอยู่แล้ว ย่อมเป็นเหตุของความปรารถนาเกิดขึ้นแห่งเมตตาพรหมวิหารธรรม

ปัญหา มีอยู่ว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้ศรัทธาความเชื่อถือกันและกันนี้ และตัณหาที่เป็นเมตตาเทียมเกิดขึ้นได้ ศรัทธา คือความเชื่อในกันและกันจะเกิดได้ด้วยเหตุ ๔ อย่าง คือ การช่วยเหลือ การสนับสนุน การยกย่องสรรเสริญ และการให้ประโยชน์

๑. การช่วยเหลือ หมายความว่า เวลาที่บุคคลนั้นกำลังประสบอนิฏฐารมณ์ มีการไม่สบายกายไม่สบายใจ โดยอาศัยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดกิด ได้เข้าทำการช่วยพูดช่วยแก้ไขเพื่อให้สบายกายสบายใจขึ้น เป็นต้น

๒. การสนับสนุน หมายความว่า เวลาที่บุคคลนั้นกำลังประสบอิฏฐารมณ์ ไม่มีสิ่งใดขาดตกบกพร่องก็เข้าช่วยสนับสนุน เพื่อให้มีกำลังใจมั่นคงยิ่งขึ้น

๓. การยกย่องสรรเสริญ หมายความว่า พรณมาการงานหรือคุณธรรมของบุคคลนั้นให้แพร่หลาย เพื่อเป็นทางป้องกันกการเบียดเบียนและนินทา อันจะมาจากทิศต่าง ๆ

๔. การให้ประโยชน์ หมายความว่า ประโยชน์อันใดที่สามารถจะทำให้เกิดมีขึ้นแก่บุคคลนั้นได้ ก็พยายามให้ประโยชน์อันนั้นเกิดขึ้นแก่บุคคลนั้น

เมื่อประกอบด้วยเหตุ ๔ อย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมทำให้ศรัทธาความเชื่อถือซึ่งกันและกันเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน

ส่วนเหตุที่ทำให้ตัณหาที่เป็นเมตตาเทียมเกิดขึ้นได้ ย่อมประกอบด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ การติดต่อ และการพูดจาอ่อนหวาน

๑. การติดต่อนั้น หมายความว่า ติดต่อกับอริยาศัยไมตรีอันดีประการหนึ่ง ติดต่อกับให้ปันสิ่งของตามกาลอันสมควรประการหนึ่ง ติดต่อกับวิชาทางโลกทางธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

๒. การพูดจาอ่อนหวานนั้น หมายความว่า พูดด้วยถ้อยคำอันสุภาพเจือคารวะสมด้วยฐานะของบุคคล เมื่อประกอบด้วยเหตุ ๒ ประการนี้แล้ว ก็ย่อมทำให้ตัณหาที่เป็นเมตตาเทียม อันเป็นเหตุเบื้องต้นของเมตตาแท้เกิด

ขึ้นได้โดยแน่นอน

หมู่ในคณะใดมีศรัทธาความเชื่อมั่น และค้นหาที่เป็นเมตตาเทียม ทั้ง ๒ อย่างนี้ ในหมู่นั้นคณะนั้นก็ย่อมมีเมตตาพรหมวิหารธรรมแท้เกิดขึ้น และจะมีความสันติสุขเกิดขึ้น เช่น บิดามารดากับบุตร สามีกับภริยา ที่กับน้อง อาจารย์กับศิษย์ เพื่อนกับเพื่อน ญาติกับญาติ เหล่านี้เป็นต้น ในบุคคลเหล่านี้ มีศรัทธาความเชื่อมั่นคงซึ่งกันและกัน และค้นหา คือความรักใคร่อันเป็นเมตตาเทียมย่อมมีเป็นธรรมดา ในขณะที่เดียวกันนี้ เมตตาพรหมวิหารธรรมก็ย่อมมีอยู่ในหมู่ในคณะของบุคคลเหล่านี้จึงมีความสันติสุขมากกว่าบุคคลอื่น ๆ

ทำไมศรัทธาความเชื่อมั่นในกันและกัน และค้นหาความรักใคร่ จึงเกิดขึ้นโดยมากในระหว่างบิดามารดากับบุตร สามีกับภริยา เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพราะบุคคลเหล่านี้ติดต่อกัน พุดจาอ่อนหวานต่อกัน ได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนับสนุนกัน ยกย่องสรรเสริญกัน ให้ประโยชน์กันอยู่เป็นธรรมดา ศรัทธาความเชื่อมั่นในกันและกัน และโอบอ้อมความรักใคร่จึงเกิดได้มาก ฉะนั้นถ้าอยากได้ซึ่งความสันติสุข อันเป็นผลจากพรหมวิหารธรรมแล้ว บุคคลหมู่คณะ ตลอดจนประเทศ ควรจะได้พยายามติดต่อกัน พุดจาอ่อนหวานต่อกัน ช่วยเหลือกัน สนับสนุนกัน ยกย่องสรรเสริญกัน และให้ประโยชน์กัน เมื่อปฏิบัติตามดังที่กล่าวแล้ว ความสันติสุขซึ่งเป็นผลของพรหมวิหารธรรมย่อมเกิดขึ้นแน่นอนโดยไม่ต้องสงสัย

ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพรหมวิหารธรรมนั้น คือ

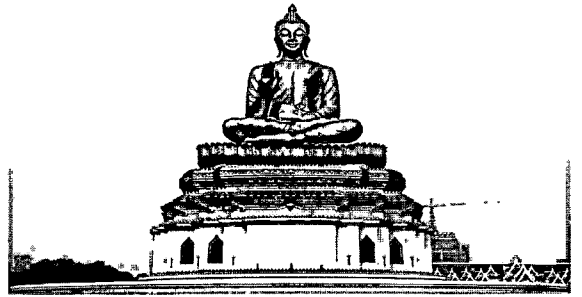
ความพยายามปกป้องร้ายทำลายประโยชน์ซึ่งกันและกัน เป็นศัตรูต่อเมตตาพรหมวิหารธรรม ขณะใดที่ความพยายามเกิดขึ้นขณะนั้นเมตตาพรหมวิหารธรรมก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

วิหิงสา ความเบียดเบียนชีวิตและวงศ์สกุลซึ่งกันและกัน เป็นศัตรูต่อกรุณาพรหมวิหารธรรม เพราะขณะใดที่วิหิงสาเกิดขึ้นขณะนั้นกรุณาพรหมวิหารธรรมก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

อิสสา ความเกลียดกันและหวงแหนซึ่งกันและกัน เป็นศัตรูต่อมุทิตาพรหมวิหารธรรม เพราะขณะใดที่อิสสาเกิดขึ้น ขณะนั้นมุทิตาพรหมวิหารธรรมก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

ราคะ เป็นศัตรูต่ออุเบกขาพรหมวิหารธรรม เพราะขณะใดที่ราคะเกิดขึ้น ขณะนั้นอุเบกขาพรหมวิหารธรรมก็เกิดขึ้นไม่ได้

ถ้าว่าโดยบุคคลแล้วบุคคลใดที่มีราคะจริตกิติ หรือลัทธาจริตกิติ บุคคลนั้นเมื่อได้เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ได้เห็นได้ยินเรื่องราวใด ๆ แล้ว เมตตาและมุทิตาก็เกิดขึ้นได้ง่าย แต่ในภายหลังถ้าหากเรื่องราวนั้นเปลี่ยนแปลงไป อีสสาพยายามก็อาจเกิดขึ้นได้ง่ายเช่นเดียวกัน บุคคลใดมีโทสจริตกิติหรือพุทธิจริตกิติ บุคคลนั้นเมื่อได้เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ได้

เห็นได้ยินเรื่องราวใด ๆ แล้วกรุณาก็เกิดขึ้นได้ง่าย และในภายหลังถ้าหากเรื่องราวนั้นเปลี่ยนแปลงไป วิหิงสาความเบียดเบียนก็อาจเกิดขึ้นได้ง่ายเช่นเดียวกัน บุคคลใดที่มีโมหจริตกิติ หรือวิตกจริตกิติ บุคคลนั้นเมื่อได้เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ได้เห็นได้ยินเรื่องราวใด ๆ แล้ว อุเบกขาก็เกิดขึ้นได้ง่าย และในภายหลังถ้าหากเรื่องราวนั้นเปลี่ยนแปลงไป ราคะก็อาจเกิดขึ้นได้ง่ายเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ก็โดยธรรมดาของผู้ที่มีราคะจริต หรือลัทธาจริต ย่อมมีนิสัยเป็นผู้รักสวยรักงามชอบวาจาอ่อนหวาน ย่อมพอใจต่ออารมณ์ที่มากกระทบได้ง่าย ฉะนั้นเมื่อได้เห็นได้ยินเรื่องราวใด ๆ เมตตาและมุทิตาจึงเกิดขึ้นได้ง่าย แต่โดยอาการอันเดียวกันนี้ เมื่อเรื่องราวนั้นเปลี่ยนแปลงไป อีสสาพยายามก็เกิดขึ้นได้ง่ายเช่นเดียวกัน ธรรมดาของผู้ที่มีโทสจริต หรือพุทธิจริต ย่อมมีนิสัยเป็นผู้มากด้วยความสงสาร เห็นทุกข์ของบุคคลอื่น ๆ ได้ง่าย ฉะนั้น เมื่อได้เห็นได้ยินเรื่องราวใด ๆ กรุณาจึงเกิดขึ้นได้ง่าย แต่โดยอาการอันเดียวกันนี้ เมื่อเรื่องราวนั้นเปลี่ยนแปลงไป วิหิงสาความเบียดเบียนจึงบังเกิดขึ้นได้ง่ายเช่นเดียวกันนี้ และธรรมดาของผู้ที่ไม่มีโมหจริตหรือวิตกจริต ย่อมมีนิสัยเป็นผู้เฉย ๆ ต่ออารมณ์ทั้งปวง ฉะนั้นเมื่อได้เห็นได้ยินเรื่องราวใด ๆ อุเบกขาก็เกิดขึ้นได้ง่าย แต่โดยอาการอันเดียวกันนี้ เมื่อเรื่องราวนั้นเปลี่ยนแปลงไป ราคะจึงเกิดได้ง่ายเช่นเดียวกัน

สรุปว่า เหตุอันจะให้เกิดสันติสุขขึ้นแก่ตน และป้องกันธรรมอันเป็นศัตรูแก่สันติสุขอย่าให้เกิดขึ้นได้ เมื่อแต่ละบุคคลกระทำตนให้เป็นสันติสุขโดยทั่วกันแล้ว โลกนี้ก็จะเต็มไปด้วยสันติสุข ไม่มีความเดือดร้อนกายใจ และป้องกันให้พ้นจากอันตรายต่าง ๆ ได้ เพราะมีแต่ผู้ที่รักใคร่เรา คอยช่วยเหลือเราอยู่ทั้งสิ้น ตลอดจนจิตใจของเรา ก็ย่อมมีแต่ความผ่องใส มีความสบายใจอยู่ตลอดเวลา ทั้งขณะตื่นอยู่ก็ดี ขณะหลับอยู่ก็ดี แม้ว่าจะมีนิมิตเกิดขึ้น นิมิตนั้นก็ล้วนแต่เป็นเรื่องที่เป็นสิริมงคล และในเวลาใกล้จะตาย ก็ไม่มีความหลง ย่อมมีสติอยู่เสมอ เมื่อตายแล้วก็ย่อมไปเกิดในสุคติภูมิ

• ศร.ดร.สุวิญ รัศสัย •

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความนำ

ปัจจุบันโลกไม่อาจอยู่ได้เพียงลำพัง ทุกส่วนของโลกกำลังแสวงหาภาคีเครือข่ายสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตนเอง เพื่อประโยชน์ร่วมกันของชาติในภาคีสมาชิก จะเห็นได้ว่า โลกได้แบ่งออกเป็นกลุ่มหลากหลาย มีกลุ่มทางการค้า เศรษฐกิจ น้ำมัน ความมั่นคง การปกป้องธรรมชาติ เป็นต้น แต่ละกลุ่มก็พยายามมีบทบาทในการต่อรองกับกลุ่มอื่นหรือภูมิภาคอื่นให้รับฟังกลุ่มตนเองและต้องรับเงื่อนไข นั่นคือโลกปัจจุบัน กลุ่มประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้พิจารณาเห็นว่า ภูมิภาคนี้มีทรัพยากรสำคัญจำนวนมากที่สามารถสร้างเป็นเครื่องมือต่อรองกับโลก สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นเองเพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศของตนได้ แต่หากไม่สร้างเป็นกลุ่มภาคีเครือข่าย ก็ขาดอำนาจในการต่อรอง นับว่าเป็นความซบเซาของโลกยุคใหม่คือยุคของการรวมกลุ่มกันทำงาน

ปัจจุบันโลกได้กลายเป็นลักษณะของครอบครัวเดียวกันที่เรียกว่า Global Village โดยอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด การติดต่อสัมพันธ์กันในโลกนี้มีความใกล้ชิดดุจตั้งอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้มองเห็นโอกาสของความเจริญก้าวหน้าของโลกยุคใหม่นี้จึงรวมกันและร่วมกันคิดและร่วมกันตัดสินใจดุจตั้งผู้ถือหุ้นร่วมกันของบริษัทหนึ่งเท่านั้นเอง นอกจากนั้นแต่ละประเทศยังต้องการแสดงให้เห็นจุด

เด่นของตนเพื่อขยายไปสู่โอกาสอื่นด้วย ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่เป็นเรื่องแปลกที่ ASEAN จึงก่อสร้างตัวขึ้นเป็นบริษัทหนึ่งที่มี ๑๐ ประเทศเข้ามาร่วมหุ้นกันโดยใช้ยุทธศาสตร์ทางเขตแดนเป็นกรอบร่วมกัน (Regional Group) ก็เพราะโลกได้มายุคนี้แล้ว ASEAN เริ่มตอนนี้ยังถือว่ายังไม่สายเกินไปนักในแง่ของบริษัทในครอบครัวโลกใบนี้

ประชาคมอาเซียน

ในฐานะที่กล่าวถึงอาเซียน ก็ขอเขียนถึงความเป็นมาเล็กน้อยเพื่อเป็นประวัติศาสตร์ทางเอกสาร แม้ว่าปัจจุบันจุดกำเนิดของประชาคมอาเซียนเป็นที่รับรู้โดยทั่วกันแล้ว “ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) เกิดจากสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations-ASEAN) เริ่มจาก “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) ซึ่งมีประเทศสมาชิกตอนนั้นเพียง ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร ต่อมาอาเซียนได้เพิ่มสมาชิกในภูมิภาคขึ้นอีก ๕ ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา รวมเป็น ๑๐ ประเทศ จนครบในปี ๒๕๔๐ โดยผู้นำอาเซียนได้รับรองเอกสาร “วิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐” และร่วมกันกำหนดเป้าหมายหลัก ๔ ประการ ได้แก่

๑ ผศ.ดร.สุวิญ รัศสัย อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสนศึกษา ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต, มีงานเขียนพระพุทธศาสนามหายาน, และเป็นเจ้าของนามปากกา บุฉินเนียน นวนิยายอิงธรรมเรื่องคัมภีร์ห้วงโซจักรวาล.

- ๑) ด้านการเมืองและความมั่นคง (ASC)
- ๒) ด้านเศรษฐกิจ (AEC)
- ๓) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (ASCC)
- ๔) ด้านโครงสร้างองค์การ (ASAC)

ทั้ง ๔ เป้าหมายนี้อาเซียนต้องทำให้สำเร็จภายในปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) แต่ปัจจุบันในด้านเศรษฐกิจ (AEC) เริ่มก่อนกำหนด ๕ ปี จึงเป็นปี พ.ศ.๒๕๕๘

ประชาคมอาเซียนจึงเป็นการร่วมมือกันสร้างความเป็นปึกแผ่นขึ้นในโลกยุคใหม่ โลกแห่งการจับกลุ่มกันทำงานเพื่อสร้างเสถียรภาพทางความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มในภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มอำนาจในการต่อรอง การขยายตลาด และที่สำคัญคือสร้างความเข้าใจกันทางสังคมและวัฒนธรรมต่อกันและกัน

การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในอาเซียน

จากเสถียรภาพที่ ๓ ของอาเซียนทำให้หน่วยงานทางศาสนาต่างขยับตัวเพื่อเตรียมตัวในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนี้ในแง่มุมที่แตกต่างกันไป สำหรับพระพุทธศาสนาก็เป็นศาสนาหนึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนที่จะต้องมองหาจุดร่วม สงวนจุดต่างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของอาเซียนทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีกรอบอยู่ ๖ ด้าน ได้แก่

๑. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๒. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม
๓. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม
๔. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
๕. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน
๖. การลดช่องว่างทางการพัฒนา

ก่อนที่จะแสดงถึงแนวทางในการแสดงบทบาทในอาเซียนของพระพุทธศาสนา เป็นที่ทราบกันว่า พระพุทธศาสนามีประวัติศาสตร์ยาวนานในดินแดนแห่งประชาคมอาเซียนหรือสุวรรณภูมิแห่งนี้มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกือบทุกประเทศรวมถึงประชากรที่นับถือพระพุทธศาสนาที่สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาได้ผูกพันกับวิถีชีวิตของประชาชนในแถบนี้และได้ช่วยสร้างสรรคอารยธรรมความรุ่งเรืองของประชาคมอาเซียนหลายประเทศภายใต้แนวคิดสังคมแห่งสันติภาพและภราดรภาพ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนานั้นยังคงมีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา มีการประชุมแลกเปลี่ยนเพื่อ

การพัฒนาสังคม มีการดำเนินการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางเพื่ออำนวยความสะดวกหาชนชาวอาเซียนมากยิ่งขึ้น เช่น มีการจัดประชุมสุดยอดผู้นำพุทธศาสนาแห่งโลก (World Buddhist Summit) มีการจัดการประชุมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา คือ วันวิสาขบูชาในระดับโลก เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่เกี่ยวข้องทางพระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ ได้มาพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสวงหาแนวทางเพื่อความเจริญ รุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาและความสงบสุขของประชาคมนอกจากนี้ในระดับประชาชนก็ยังคงมีการติดต่อร่วมประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนาของประชาชนภายในกันเสมอ

ขอนำเสนอการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในประชาคมอาเซียนในแง่ประวัติศาสตร์ไว้เพื่อเป็นความรู้เบื้องต้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในกา กำหนดบทบาทที่จะขับเคลื่อนในด้านนี้ต่อไป

๑. การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

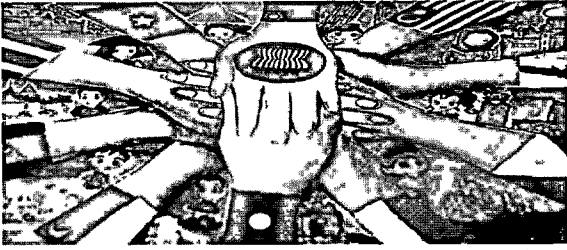
ประเทศไทยรับพระพุทธศาสนามานับหลายพันปี นับจากปี พ.ศ. ๒๓๕ หลังจากการทำสังคายนาครั้งที่ ๓ ที่เมืองปาฏลิบุตร พระเจ้าอโศกมหาราชทรงโปรดให้ส่งพระธรรมทูตอัญเชิญพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ในดินแดนต่างๆ ทั้งในอินเดียและประเทศอื่นๆ รวม ๙ สาย ในสายที่ ๙ ได้ส่งพระสมณทูตจำนวน ๕ รูป ได้แก่ พระโสณะ พระอุตตระ พระภานียะ พระมุณียะ และพระภูริยะ^๒ มาয়งสุวรรณภูมิตั้งหลักฐานที่ปรากฏคือรูปทรงพระปฐมเจดีย์ สกุปวัต พระประโทนที่ถ่ายแบบจากเจดีย์สาญจี ที่เมืองโกปาลที่ พระเจ้าอโศกเป็นผู้สร้าง^๓ เชื่อกันว่า นับแต่นั้นมาพระพุทธศาสนาก็ได้ประดิษฐานอยู่ในประเทศไทยสืบทอดต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามพระพุทธศาสนาในประเทศไทยก็มีวิวัฒนาการโดยแบ่งเป็น ๓ ยุค ยุคแรกนั้นเป็นพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท ยุคที่ ๒ เป็นพระพุทธศาสนาแบบมหายาน และยุคที่ ๓ เป็นพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท เริ่มจากสมัยสุโขทัยโดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชที่ได้อาราธนาพระสงฆ์จากนครศรีธรรมราชเข้ามาเผยแผ่ในอาณาจักร จากนั้นพระพุทธศาสนาก็เจริญทั่วดินแดนของประเทศ

๒. การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย (เมียนมาร์)

พระพุทธศาสนาเจริญอยู่ในประเทศพม่าในอาณาจักรมอญ ที่เมืองสุธรรมวาทหรือเมืองสะเทิม ซึ่งพม่าก็เชื่อว่าพระเจ้าอโศกส่งพระโสณะและพระอุตตระมาเผยแผ่

๒ พระธรรมวิสุทธิกวี, ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในราชอาณาจักรไทยและพระธรรมทูตไทยไปศรีลังกาในสมัยอยุธยา, (กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์ ๕๐ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

๓ เสถียร โพธิ์นันทะ, ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ ภาค๒, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๙๘.

พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ ๑๖ พระพุทธศาสนานิกายตันตريانได้แผ่จากแคว้นเบงกอลเข้าสู่พุกาม ในรัชสมัยของพระเจ้าอโนธามังช่อหรือพระเจ้าอนุรุธะ แต่พระองค์เห็นว่า พระพุทธศาสนานิกายตันตริะนั้นไม่เหมาะสมจึงได้นำพระไตรปิฎกและคณะสงฆ์มอญแบบเถรวาทไปพุกาม นับตั้งแต่นั้นมีพระพุทธศาสนาในพม่าก็เป็นแบบเถรวาทสืบมาถึงปัจจุบัน ความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในประเทศพม่านี้มีอยู่ทั่วประเทศเช่นกัน และได้จัดทำสังคายนาค้างที่ ๖ โดยนิมนต์พระสงฆ์จากประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทไปร่วมสังคายนาด้วย คณะรัฐบาลปฏิบัติตนตามศีลอย่างเคร่งครัด และสนับสนุนวิปัสสนาธุระให้เจริญก้าวหน้าเป็นที่ประจักษ์กับโลก พระสงฆ์พม่าได้มีบทบาททางการเมืองตามที่ปรากฏในสายตาโลกในสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมา

๓. การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา

พระพุทธศาสนาเข้าสู่เขมรหรือกัมพูชามาตั้งสมัยโบราณ เรียกว่า ขอม กษัตริย์ขอมที่ยิ่งใหญ่ที่อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง คือ พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ พระองค์มีบทบาทมากที่สุดทำให้พระพุทธศาสนาขยายได้แผ่ออกไปอย่างกว้างขวางในพื้นที่บริเวณแถบนี้ จากหลักฐานเหล่านี้เป็นการปรับคติความเชื่อจากศาสนาฮินดูมาสู่พระพุทธศาสนาขยาย จากจารึกที่พบในปราสาทพระขรรค์ และปราสาทตาพรหม ต่อมาในสมัยที่เขมรเป็นประเทศราชของไทยและรับเอาวัฒนธรรมมาจากไทยอย่างเต็มที่ การนับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบไทย มาถึงยุคที่เขมรถูกปกครองด้วยระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ พระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบอย่างหนัก ปัจจุบันพระพุทธศาสนาในกัมพูชากำลังได้รับการฟื้นฟูอีกครั้ง

๔. การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในประเทศลาว

พระพุทธศาสนาที่เข้าไปสู่ประเทศลาวในสมัยของพระเจ้าฟ้ารุ่งม พ.ศ.๑๘๙๕ จากล้านช้าง มาถึงยุคสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ได้สร้างความเจริญให้กับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากทุกด้าน ยังได้สร้างวัดพระแก้ว ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของพระแก้วมรกต พระพุทธศาสนาของลาวได้รับอิทธิพลจากประเทศไทยคือเป็นแบบเถรวาท พระพุทธศาสนาในช่วงของลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาปกครองได้ทำลาย

ล้างสถาบันสำคัญของประเทศ ได้แก่สถาบันศาสนา และสถาบันกษัตริย์ พระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบอย่างหนัก ปัจจุบันพระพุทธศาสนากำลังได้รับการบูรณะกลับคืนมา

๕. การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในเวียดนาม

พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศเวียดนามในยุคแรกผ่านประเทศจีนประมาณพุทธศตวรรษที่ ๗ ในขณะนั้นเวียดนามยังได้รับอิทธิพลของพระพุทธศาสนาจากกัมพูชา ต่อเวียดนามเกิดสงครามระหว่างกันกินเวลายาวนาน แต่พระพุทธศาสนาได้รับการทำนุบำรุงพุทธศาสนาของแต่ละอาณาจักร จนมาถึงสมัยที่ฝรั่งเศสปกครองเวียดนามพระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบมากถึงกับมีการเผาตัวประท้วง เพราะถูกเบียดเบียนจากพวกฝรั่งเศส ในปัจจุบันนี้พระพุทธศาสนาในเวียดนามได้รับพัฒนาทั้งด้านการศึกษา ควบคู่กับรัฐบาล รัฐบาลก็มีนโยบายว่า “**ธรรมะชาติ และสังคม**” พระภิกษุมหาญาณที่หนีกภัยสงครามไปอยู่ต่างประเทศทั้งยุโรปและอเมริกากำลังกลับเข้าไปพัฒนาพระพุทธศาสนาในเวียดนาม เช่น “พระดิช นัท ฮันท์” ท่านอาศัยอยู่หมู่บ้านพลัมในฝรั่งเศสและยังมีสาขาทั่วโลก

๖. การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในอินโดนีเซีย

พระพุทธศาสนาแบบมหายานเข้ามาประดิษฐานอยู่ในอินโดนีเซียในอดีตประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๒ มีโบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ โบโรบอดูร์ หรือ บรมพุทโธ ปัจจุบันอินโดนีเซียนับถือศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตาม พระธรรมทูตได้เข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอินโดนีเซียตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๒ เป็นต้นมา ทำให้อินโดนีเซียมีพระพุทธศาสนาทั้งเถรวาทและมหายาน และมีความร่วมมือกันเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอินโดนีเซียมากขึ้น

๗. การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในมาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน และฟิลิปปินส์

พระพุทธศาสนาใน ๔ ประเทศนี้แต่เดิมนั้นไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏมากนัก แต่ก็เริ่มมีการเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับชาวจีน ลังกา พม่า และชาวไทยที่อยู่ในประเทศเหล่านี้ ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมีทั้งแบบเถรวาทและมหายาน

จากประวัติศาสตร์การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในประชาคมอาเซียนทั้งหมดก็พบว่า บางประเทศก็มีความเจริญ รุ่งเรืองสืบต่อกันมาแต่อดีต บางประเทศก็กำลังฟื้นฟู บางประเทศก็กำลังได้รับการเผยแผ่เข้าไปใหม่ มีทั้งพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทและแบบมหายาน

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

• สท.ดร.จ่านอง คັນธิก

หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มจร

เมื่อข้าพเจ้ายังเป็นเด็กอายุ ๙ ขวบ คือ ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้ไปเที่ยวงานวัดข้างบ้าน วัดเขาขุนพนม อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช ในงานนั้นมีวงดนตรีเล็กๆ ไปแสดง เสียงนักร้องเพราะหรือไม่ เด็กอย่างข้าพเจ้าไม่รู้เรื่องนัก เพราะไม่มีเซนส์(sense) ทางนี้หรือไม่มีบารมีสะสมมาทางดนตรี (ทั้งที่ต่อมาชอบฟังเพลงของ สุรพล เภงมรินทร์ เพลิน ชายเมืองสิงห์ เป็นอย่างมากแต่ร้องไม่ได้ เพราะบวชนานไปหน่อย) แต่สิ่งหนึ่งที่ติดใจ คือ ฉากหรือภาพประกอบบนเวที เป็นภาพรามสูรถือขวานตั้งท่ากำลังขว้างและนางเมขลาถือแก้วมีรัศมีอยู่ในมือ เป็นภาพติดตาเด็กเสียเหลือเกิน เมื่ออายุมากขึ้นได้เห็นภาพที่อื่นหรือได้อ่าน ได้ฟังเพลงว่า “เมขลา ก็มาล่อแก้ว รามสูรเห็นแล้ว ขว้างขวานออกไป” และเมื่อความต่อมาร้องว่า “นางเมขลาถูกขวานรามสูรถึงกับสลบ.....” และเนื้อความต่อมาว่า “รามสูรแสนจะตกใจซ่อนขวานเอาไว้ไม่ให้ใครเห็น” ฟังแล้วใจก็คิดถึงภาพที่วัดเขาขุนพนมเกือบทุกครั้ง เพลงที่เขาดังน่าจะสื่อถึงเรื่องหนึ่งแต่ผู้ฟังเด็กๆ ก็ฟังตรงตัวคือ รามสูรเอาขวานขว้างใส่นางเมขลา และพอโตกว่านั้น ได้ฟังผู้ใหญ่เล่าเรื่องฟ้าแลบฟ้าร้อง ได้อ่านหนังสือประกอบเรื่องนี้ว่าเป็นเรื่องปรากฏการณ์ธรรมชาติ รู้ทั้งรู้แต่พอได้ยินฟ้าลั่นเห็นฟ้าแลบก็คิดถึงภาพเดิมอีก แสดงให้เห็นว่า ภาพหรือเสียงประทับใจในวัยเด็กจะติดอยู่ในจิตสำนึกของคนเรานานและแน่นมาก ผู้ใหญ่รู้อย่างนี้แล้วควรพยายามให้เด็กเห็นและให้เด็กฟังเสียงที่ดี

อาจสืบต่อจากภาพนี้ก็ให้ข้าพเจ้าชอบหนังตะลุงเป็นชีวิตใจ (ชอบมากกว่ามโนราห์) ขอเงินแม่ได้สัก ๑๐ บาท ก็

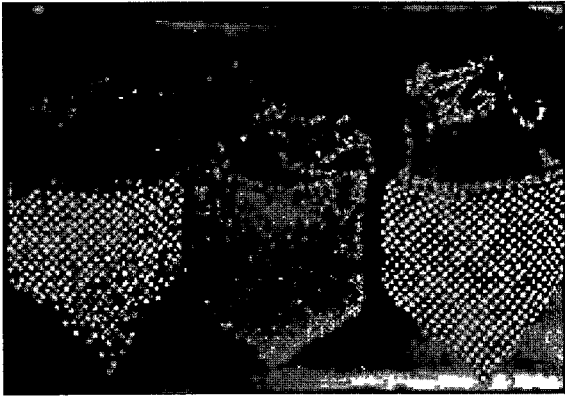
ตั้งต้นไปดูหนังตะลุง (ปักเซได้เรียกแค่ “หนัง”) ทั้งงานวัดและงานเดือนสิบสนามหน้าเมือง แล้วกลับมาหัดวาดรูปหนัง ใช้กระดาษกระสอบทูนเป็นอุปกรณ์สำคัญ แต่การสืบต่อด้านนี้ของข้าพเจ้าไม่ก้าวหน้าเมื่อบวชเป็นสามเณรในปี พ.ศ.๒๕๑๑ และใช้ชีวิตในร่มผ้าเหลืองนานมาก ต้องทุ่มเทศึกษาทางนักธรรมและบาลี โดยเฉพาะบาลีได้ทุ่มเทอย่างมาก ควรเป็นอุปนิสัยปัจจัยทั้งชวานอยู่เป็นพระ แต่เพราะดวงชะตาหรือความอยากของตัวเองจึงสึกออกมาเป็นลูกน้องรามสูร เทียวขว้างขวานอยู่ แต่ประโยชน์การเรียนรู้บาลีก็ถือว่ามีความหมายมากแท้ อย่างน้อยก็พบความรู้จากตำราว่า “เมขลา” หมายถึงอะไร

มุกติกางคฺลิมุททา	รสนา เมขลา ภเว
เกยุรมงคฺทึ เจว	พาพหุลวิภูสนั
	(อภิธาน. ๒๘๗/๓๘๓)

ศัพท์ที่ท่านให้ความหมายไว้ในคาถาโดยย่อ คือ

มุกติกา	คือ อ้ามรงค์หรือ แหวนตรา
องคฺลิมุททา	คือ อ้ามรงค์ หรือ แหวนตรา
รสนา , รสนี	คือ เข็มขัด สายสะอั้ง
	เครื่องประดับเอว
เมขลา (เมहन+ข+มาลา)	คือ เข็มขัด สายสะอั้ง
	เครื่องประดับเอว

วิ.เมहनสุส ขสส มาลาติ วตฺตพเพ เมขลา วุจฺจนฺติ เมื่อจะกล่าวว่า “เครื่องประดับอวัยวะเพศ” ก็กล่าวว่า เมขลา (หรือหมายถึง เครื่องประดับที่ห้อยย้อยลงปิดบังอวัยวะหญิง ลบ หน และมา)

เมขลา กลาปา โอลมพุนติ เครื่องประดับเอวห้อยลง เป็นระย้า(เปต.อภุฎ. ๒๔/๒๕.สยาม.)

ในพระบาทสิลปิกรม ของ พระยาปริยัติธรรมธาดา ให้ ความหมาย ดังนี้

- เมซล สายสี้อังรัตนม
- ตาบทองอันปิดซึ่งที่พก
- เข็มขัดสลบทองและเงิน (ความคล้ายๆ กบั้ง)
- สายรัดเอว เครื่องประดับเอวสตรี
- สังวาลย์เครื่องประดับในที่ลับ
- จะบั้ง
- นางเมขลา

(บาทสิลปิ. ๓/๑๔๑๗)

มีบางคาถาที่พรรณนาถึงลักษณะหญิงบริวารของ พระนางยโสธรา มีคำว่า “เมขลา” อยู่ด้วย ขอยกคำแปลและ คำอธิบายของต้นฉบับมาแสดงที่เดียว โดยถือว่าท่านผู้แปล อธิบายไว้ดีแล้ว

- สญใจทิกา ปิณมโยธรา
- วิราชิตานงคฺชเมขลาขลา
- สุรงคนานงคฺชผลสทา สทา
- รมา รมาเปนติ วรงคทาคทา

(ซินา. ฎีกาบาลี,๒๐๖)

สตรีทั้งหลาย ผู้มีถิ่นเต่งตึงและริมฝีปากอ้ม ต่างชี้ชวน แต่ละนางประดับเครื่องประดับของลับ (จับบั้ง) ซึ่งก่อให้เกิดความกำหนัด ทุกนางให้สัมผัสที่นึมนวลในทุกเมื่อ ดุจสัมผัสของนางเทพอัปสรนารักชกชนนให้รื่นรมย์ด้วย สัตส่วนดุจไอสถสมุนไพร

(ซิน.ไทย,๒๕๖)

ยกคำอธิบายเฉพาะที่เกี่ยวกับเมขลาว่า วิราชิตานงคฺช เมขลาขลา วิราชิตา ไม่มีปัญหา

อนงคฺช = อนงคฺช+ช อนงคฺ หมายถึงกามราคะ ช หมายถึง ให้เกิด อนงคฺช หมายถึง ให้เกิดกามราคะ

อนงคฺช ท่านอธิบายว่า อิตถิลิงฺค หรือ อวฺยวะเพศหญิง เมขลา หมายถึง เครื่องประดับของลับ อขลา หมายถึง ไม่ แข็งกะด้าง คือ ดุนนวลมองเห็นทะลุปรุโปร่ง คัพท์นี้ไม่ค่อย พบว่ามีการใช้

(ซิน. (๒๔) (ไทย) การอธิบาย)

คัมภีร์ชินาลังการฎีกาบาลี มีคาถาที่กล่าวถึง เมขลา อีกว่า

- (๙๕) ปาเทปาเท วलयวิรวา เมขลาวิณนาทา
- คิตคิตต์ ปติรติกร์ คายตี คายตี สลา
- หตุเถตเถ วलयจลิตา สมภมํ สมภมนตี
- ทิสวาทิสวา อิติ รติกร์ ยาทิ ทา กิมิทา

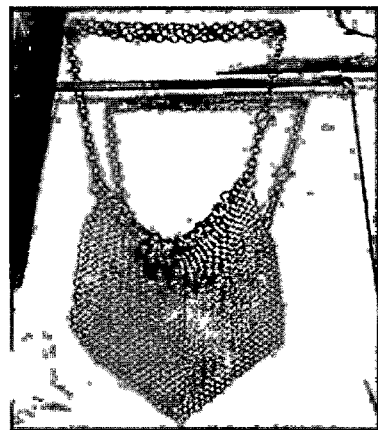
สตรีผู้เป็นหัวหน้ากร้ออง เสียงสั่นกำไลเท้าที่เด่น เพียบบ่าง และสายรัดสะเอวส่งเสียงคลอเสียงพิน เสียง เพลงที่มีได้ขับก่อให้เกิดความยินดีแก่เจ้านายสิ้นกำไลมือที่ร้าย ราวี่ขึ้นลง หมุนตัวอย่างเอื้อเพื่อ พระมหาบุรุษทรงเห็นอารมณ์ ที่สร้างความรื่นรมย์ให้อย่างนี้ กลับไม่ทรงเหลียวแลดู จากไป จะเพียรโหม่นสั่นไปทำไม

(ซิน.(ไทย)๙๕/๒๕๖)

ที่ได้ประมวลมาตอนนี้สรุปตอนหนึ่งก่อนว่า

๑. เมขลา หมายถึง เข็มขัด สายสะอั้ง เครื่องประดับ เอว สายสะอั้งรัตนม

๒. เมขลา หมายถึง เครื่องประดับอวัยวะเพศ เครื่อง ปกปิดอวัยวะเพศ ตามนัยข้อ ๒ นี้ ดูแล้วถ้าใช้ประดับของ ผู้ใหญ่อย่างหญิงบริวารของนางยโสธรา คงมุ่งเป็นเครื่อง ประดับให้สวยงามอย่างเราเห็นสาวแขกเดินรำ แต่ถ้าปกปิด ให้ปิดไม่แน่จะตรงหรือไม่ถ้าใช้กับผู้ใหญ่ แต่ถ้าใช้กับเด็กอย่าง ที่เคยเห็นนานแล้วก็คือว่า ตรงตามวัตถุประสงค์แน่นอน

๓. กบั้ง กะจับบั้ง จะบั้ง จับบั้ง ตะบั้ง ตับบั้ง บางคำ อาจเล็กใช้แล้วแต่ความหมายเดียวกัน พอเดาได้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน บอกว่า เครื่องปิดของลับเด็กหญิง ทำด้วยเงิน ทอง หรือนาก (เงินผสมทอง) เป็นต้น (พจน.๓๑๔/๒๕๕๖)

๔. เมื่อเมขลา มาจากรากศัพท์ว่า เมहन หมายถึง อวัยวะอันมีในที่ลับ(ปทา.๖๒๓/๒๕๕๓)จะพูดให้อย่างไรว่า นางเมขลา ล้อของลับ นักปราชญ์ทางวรรณคดีจึงเปลี่ยนเป็นแก้วหรือว่าท่านมีอารมณ์ละเมียดละไมดีแท้ เมื่ออ่านข้อนี้แล้วท่านผู้อ่านไปวิเคราะห์ชวานของรามสูรกันเอง ไว้โอกาสต่อไปข้าพเจ้าอาจเจาะวรรณคดีสันสกฤตจะนำมาเสนอใหม่ ตอนจบนี้อยู่เชิญพระราชนิพนธ์ “รามเกียรติ์” ของรัชกาลที่ ๑ มาประกอบตอนจบ

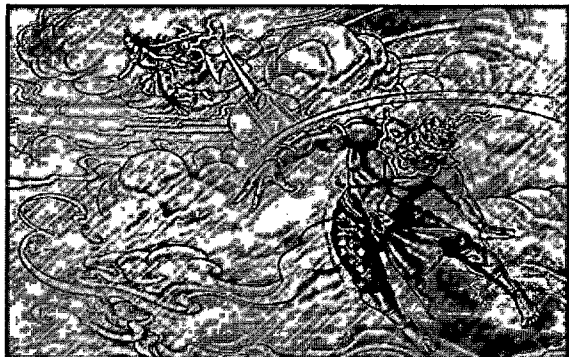
มาจะกล่าวบทไป ถึงรามสูรยักษา
 อาศัยในกลีบเมฆา เป็นที่ฟาสุภสाराญ
 มีศรวานเพชรเป็นอาวุธ ฤทธิรุทรหยาบซ้ากล้าหาญ
 ทั้งทกสวรรค์ชั้นบาดาล เกรงเดชขุนมารไม่ทานกร
 เพื่อนยังอ้อมเอิบกำเรบหนัก ทรงศักดิ์ตั้งหนึ่งไกรสร
 อ่าองค์ทรงเครื่องอาภรณ์ จับชวานฤทธิรอนแล้ว
 เทาะมาฯ

๑ ๖ คำ ๑ เซ็ด

รวดเร็วดั่งหนึ่งลมพัด เหวียนฉวัดไปในเวหา
 เยี่ยมออกจากกลีบเมฆา อสุราเห็นแก้วแววไว
 ซึ่งนางเมขลาโยนเล่น ยิ่งเห็นยิ่งชอบอัชฌาสัย
 ยิ่งพิศยังคิดถึงองใจ จะใคร่ได้ดวงจินดา
 หมายเขม้นเช่นเขี้ยวจะรายรอน กรกุมชวานเพชรเงื้อง่า
 แผ่นผืนโจนไปในเมฆา ไล่ นางเมขลาด้วยฤทธิ์ ๑

๑ ๖ คำ ๑ เซ็ด

เมื่อนั้น เทวานางฟ้าทุกกราตี
 แลเห็นรามสูรสูรี มาไล่รารีก็ตกใจ

หน้าซิดตัวล้นขวัญหาย วุ่นวายไม่สมประดีได้
 เสี่ยงมีอ้ออิงคะนึ่งไป สุราลัยวังพะปะกัน ๑

๑ ๔ คำ ๑ เซ็ด

นางฟ้าอ้อมจุทเวบุตร อุดลุดไปทั้งสรวงสวรรค์
 อันฉิ่งกรับทับโตนทั้งนั้น สารพันแตกสิ้นไม่สมประดี ๑

๑ ๒ คำ ๑ เซ็ด

อันเทพบุตรกับนางฟ้า ไม่อาจดูหน้ายักษ์
 ความกลัวดั่งจะสิ้นชีวี หนีไปยังทิพยวิมาน ๑

๑ ๒ คำ ๑ เซ็ด

บัดนั้น รามสูรฤทธิไกรใจหาญ
 เห็นเทวีธูนางฟ้าอุพาพาล วังหนีลนลานวุ่นไป
 ยังแต่โฉมนางเมขลา เข้าแอบเมฆากลับใหญ่
 อสุราสำแดงฤทธิไกร โลดโผนโจนไล่รารี ๑

๑ ๔ คำ ๑ เซ็ด

เมื่อนั้น นวลนางเมขลามารศรี
 เลี้ยวล้อรามสูรสูรี กรโยนผณินจินดา
 ทำที่ประหนึ่งจะให้แก้ว กลอกแสงพรายแพรพร
 บนหัตถา

ครั้นรามสูรไล่เลี้ยวมา กัลยาราล้ออสุรี
 นางแก่งเลี้ยวลัดฉวัดเฉวียน เวียนไปตามจักรราตี
 มือหนึ่งชูแก้วมณี ทำที่เขายะเย้อสุรา ๑

๑ ๖ คำ ๑ เซ็ดฉิ่ง

บัดนั้น จึงรามสูรยักษา
 ครั้นแสงแก้วแวววิจับตา อสุราริ้วโกรธคือไฟ
 เหม่เหม่เมฆลานารี กูจะล้างชีวีเสียให้ได้
 กวาดแก่งชวานเพชรดั่งเปลวไฟ ก็ขว้างไปด้วยกำลั้งฤทธิ์ ๑

๑ ๔ คำ ๑

มิได้ต้องกายกัลยา ยักขาเดือดตาลทะยานจิต
 โลดไล่ฟัลวันกระชั้นซิด ตามติดคว้าวัวเขาวมลย์ ๑

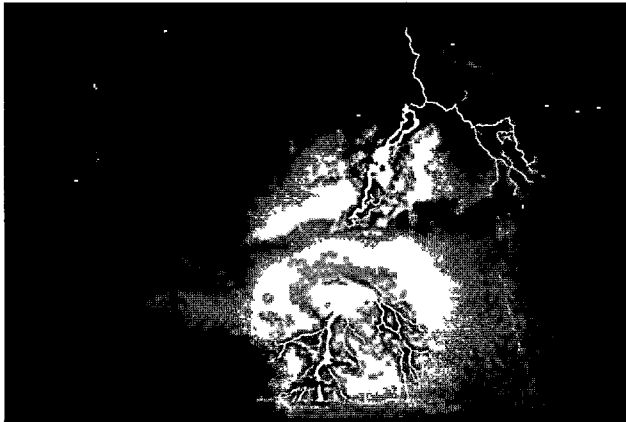
บรรณานุกรม

ภาษาบาลี

สีหัพทีปวาสิณา พุทธรกษิตาจารย์เียน รจิตา ชินาลงการ
วณณนาภูตา ชินาลงการฎีกา, มหาลงการณวิท
ยาลเียน มุททา ปิตา พุทธวสุเส ๒๕๔๕
สุยามรฎฐสสุ เตปิฎกตถกถา, ปรมตถทีปนี นาม เปต
วตถอุฎฐกถา,สุยามรฎฐเฐ ราชธานีย์ มหามฎฐราชวิท
ยาลเียน ปกาลิตา ๒๕๓๕

ภาษาไทย

นายรังษี สุทนธ์ และคณะ, คัมภีร์ชินาลงการฎีแปล
พระพุทธรักษิตาจารย์ แต่งฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, กรุงเทพฯ มูลนิธิพรรัตนสุวรรณ จัดพิมพ์,
๒๕๖๘
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ, ปทานุกรม
บาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต,นครปฐม, โรงพิมพ์มหา
มฎฐราช วิทยาลัย, ๒๕๕๓
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, รามเกียรติ์,
ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๑๐
พระมหาสมปอง มุทีโต, คัมภีร์อิทธิฐานวรรณนา, กรุงเทพฯ
บริษัท ประยวงค์พรินดิงจำกัด, พ.ศ.๒๕๔๗
พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาลลักษณมณ), หนังสือ
พระบาทีลปิกรม, มหามฎฐราชวิทยาลัย ๒๕๓๒
ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน,
พิมพ์ครั้งที่ ๒ บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด,
๒๕๕๖

ปฐวีเวธภาวินี

• Vijo

๕. ความจริงอันประเสริฐ

อ่านแล้วผ่านอย่างนั้นหรือ
อ่านก็ครั้งก็ตั้งใจ
ฟังก็ฟังอย่างที่คุ้น
ฟังเสียหูดุมารยา
พูดพูดไปแต่ไม่ซึ่ง
พูดเป็นเรื่องเป็นตำนาน
อริยสัจประเสริฐ
พุทธองค์ตรัสเนื่องเนื่อง
เปลี่ยนวิธีที่พูดอ่าน
มาตระหนักฝากตรองดู

อ่านแต่ชื่อภาณ
อ่านเคยได้อะไรสู่
ฟังเป็นบุญหรือขุนบ้า
ฟังวาทีไรค่ากัน
พูดแค่ถึงชีพผกผัน
พูดกินบ้านพูดผลาญเมือง
ธรรมที่เลิศครบคุณเครื่อง
เป็นธรรมเนื่องตรัสรู้
ปรับอาการที่มีอยู่
ก็จะรู้ว่าเลิศธรรม

๖. เมตตาด้วยธรรม

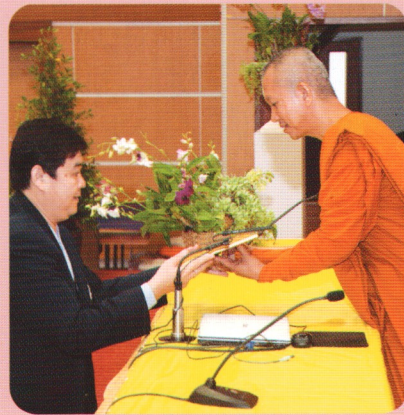
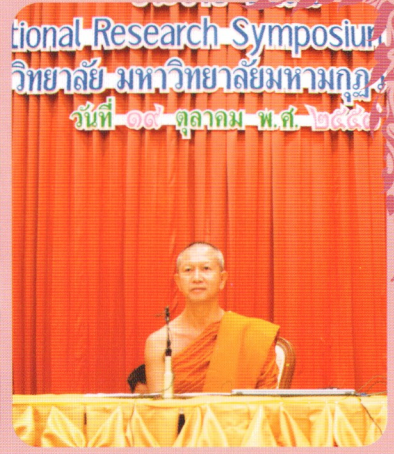
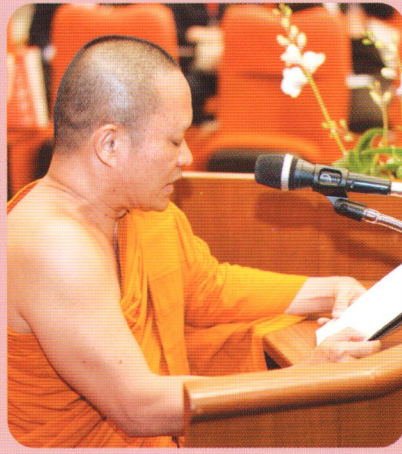
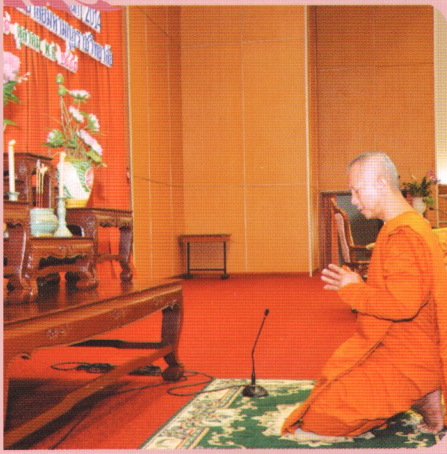
ไม่ว่า ผู้ใด ในโลก
บ้างมี น้ำตา บาริน
แต่มี วิธี ที่แท้
ปะปน ทุกชีพ พันพัน
น้อมแต่ เมตตา มาให้
ชี้ทุกข ปลุกธรรม ตามมา
ผู้คน ไม่อยาก เห็นทุกข
ชอบแต่ รังหนี ความจริง
อย่าให้ รู้เห็น เล่นสาย
ตัวสว่าง บ่วงรัด ลืมทุกข
พระองค์ ทรงเนาะ แก่ท่าน
ชี้ทาง ทุกข สมุทัย นิโรธ มรรค

มิทุกข มิโศก ทั้งสิ้น
บ้างมี หนีสิน ท่วมตัว
เกิดแก่ ทั้งนี้ ดีชั่ว
มิทั่ว ทุกวัน เวลา
มิแต่ น้ำใจ เลอค่า
ชี้ว่า นี่คือ ความจริง
เสพสข สนุก ทุกข์
มิใหม่ ใครนิง ต่อทุกข
รู้ต้น รู้ปลาย หนุ่ยสข
แม่สข ก็พิษ ดิดนัก
เมตตา ต่อกัน หมั่นฝาก
ให้มาก ให้ยิ่ง จริงแท้

๗! จักขุมาและอัครจักขุ

ตาดีที่มองเห็น	ไซ้เป็นเช่นมุ่งหมาย
เฉพาะตาภายใน	ที่บอดหรือยอดดี
หาไซ้ใส่เลนส์ซัับ	คอยขยับกัไซ้ที่
ทุกคนไซ้ตาดี	ที่แท้มีแต่ตา
จะนับทำให้รู้	มีอยู่สามตามว่า
หนึ่งบอดทั้งสองตา	ดับสนิทไร้สิทธิ์ดู
หนึ่งบอดเพียงข้างเดียว	พอได้เหลือวเห็นสิ่งรู้
ยังดีที่ได้ดู	มิฉะนั้นถึงกาลดับ
แต่ที่ตีสองข้าง	แจ้งกระจ่างจึงจะนับ
อย่างไรพอจะทราบ	ต่อเนื้อแท้ที่แน่ใจ
ที่มีดไม่เห็นฟ้า	ไร้ปัญญาอยู่ไหน
ไม่รู้กูชั่วใด	ทำมัวมัวเกลือกกกล้วยพาล
ลักขุในตัวตน	อันถลไปทั่วย่าน
ไม่รู้จักประมาณ	มิจฉาแท้แก่ยากหนัก
แต่ผู้พอดูได้	ตามิไว้หาเงินฝาก
เลี้ยงชีพตามตนรัก	หมดยุ่งยากในชีวิต
เสียดาญไร้ปัญญา	ไม่รู้ว่าส่งถูกผิด
ทำไปหาได้คิด	หนึ่งข้างปิดมิดหมดรู้
ที่เลิศประเสริฐยิ่ง	รู้จริงรู้ดีอยู่
ชีวิตยังพิศดู	สัจธรรมทุกคำวัน
ชื่อว่าจักขุมา	ตามวาทะพระองค์ท่าน
ปัญญาเห็นแจ้งญาณ	ไม่หลงผิดชีวิตนี้
นี่แหละที่ต้องฝึก	ให้สำนึกตรึกดูสิ
เพียงตาปัญญาดี	มีชื่อว่าตาเห็นธรรม

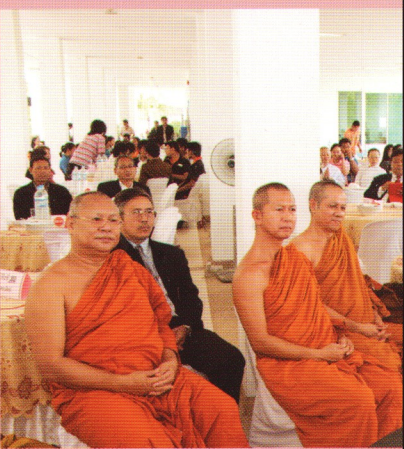
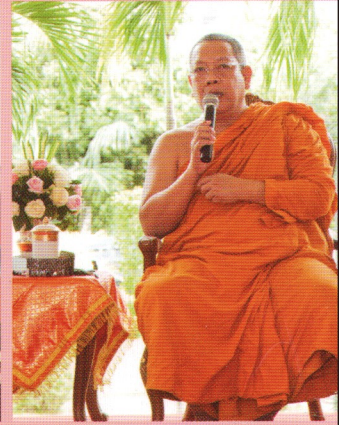
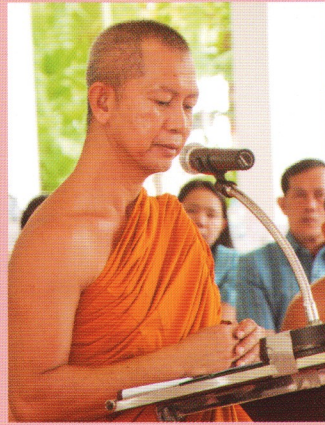

National Research Symposium 2014

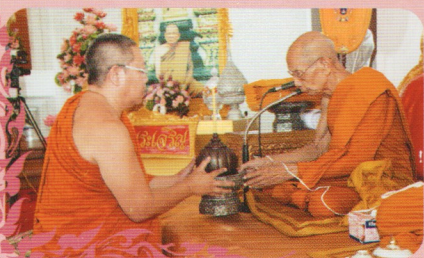
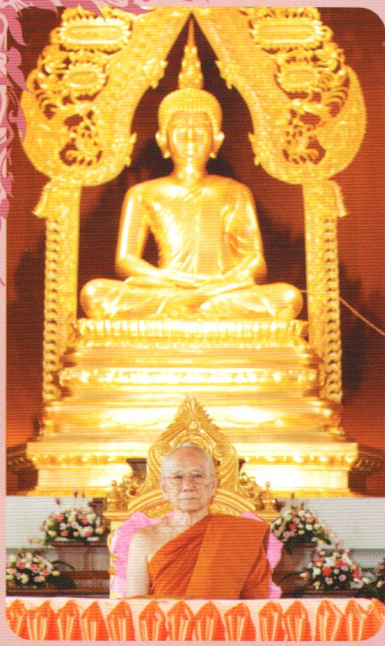
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จัดการประชุมวิชาการ นำเสนองานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติประจำปี ๒๕๕๗ “National Research Symposium 2014” โดยพระครูปริชาทรธรรมวิธาน รก.รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการ และกล่าวให้โอวาท พร้อมทั้งมอบเกียรติบัตรและรางวัลงานวิทยานิพนธ์ดีเด่น เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๗ ณ ห้องประชุมอาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ

งานวันเกษียณประจำปี๒๕๕๗ "วันวานที่พากเพียร สู้วันเกษียณที่ภาคภูมิ"

พระราชบัณฑิต รก.อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พร้อมด้วยผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ร่วมกันจัดงานเกษียณประจำปี ๒๕๕๗ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้เกษียณ ในฐานะที่เคยปฏิบัติงานและทำคุณประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย ณ ชั้น ๑ อาคารสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

งานพิธีคล้ายวันสถาปนา มจร ปีที่ ๑๒๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจัดงานพิธีคล้ายวันสถาปนามหาวิทยาลัย ปีที่ ๑๒๑ โดยมีสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ นายกสภามหาวิทยาลัย เป็นประธานในพิธี มีผู้บริหาร คณาจารย์ ศิษย์เก่า เจ้าหน้าที่รวมทั้งนักศึกษาเข้าร่วมงานอย่างพร้อมเพรียง พร้อมทั้งมีพิธีมอบทุนการศึกษาแก่นักศึกษาผู้มีผลการเรียนและความประพฤติดี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ ณ ธรรมสถาน อาคารสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายีมหาเถร) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๘. ธรรม

ผู้ถือกุหลาบส่งตรงทางแม่
ผู้เฝือแม่เมตตามหาศาล
ผู้หวังดีมีมอบชอบทุกกาล
ผู้คิดอ่านหมั่นให้ด้วยใจจริง
ผู้รับยอมเจริญเกินที่คิด
ผู้รับติดตามธรรมงามดั่ง
ผู้ทำชอบกอบไว้ได้พึงพิง
ผู้ใจนิ่งใจมั่นไม่ท้อใจ
ผู้นั้นเป็นกัลยาณมิตร
ผู้ซึ่งถูกชี้ผิดชี้ทางให้
ผู้ส่งเสริมเต็มแต่งเป็นแรงใจ
ผู้ที่ได้ชื่อว่า “ตถาคต”
ผู้ตรัสแนะนำคำที่ชอบ
ผู้วางกรอบปฏิบัติขั้นกำหนด
ผู้จัดภายในไม่ให้คด
ผู้เปลี่ยนโคตรสิ้นชาติตัดเวรภัย

สว. ปฏิเวธภาวินี ๓/๖/๒๕๕๖

การจัดการความปลอดภัย (Safety Management)

• วรณพิน บุลสุวรรณ*

ความนำ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา องค์กรธุรกิจประเภทโรงงานอุตสาหกรรม ให้ความสำคัญในการป้องกันอุบัติเหตุ และสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe conditions) ในสถานประกอบการ เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่าสาเหตุทั้ง ๒ ประการ มักทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นในปัจจุบันการจัดการความปลอดภัยจะมุ่งเน้นในการสร้างระบบการจัดการความปลอดภัยภายในองค์กร (Safety Management System)

ทั้งนี้เพราะระบบการจัดการความปลอดภัย จะเป็นการแก้ปัญหาการจัดการความปลอดภัยในองค์กรแบบองค์รวม เป็นการบริหารที่ทุกคนในองค์กรต้องมีส่วนร่วม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการวัดประสิทธิผลอย่างชัดเจน ระบบการจัดการความปลอดภัยโดยทั่วไป ประกอบด้วยเป้าหมายนโยบายด้านความปลอดภัย กฎและมาตรฐานของหน่วยงานที่มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยไว้อย่างชัดเจน การฝึกอบรมและกระตุ้นพนักงานให้มีส่วนร่วมในการทำให้สถานที่ทำงานปลอดภัย

ตลอดจนการเตรียมการตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากความประมาทของคน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร รวมถึงการขาดประสบการณ์ในการทำงาน

การจัดการความปลอดภัย

มีผู้ให้ความหมายไว้ เช่น

Anton (1989) กล่าวว่า การจัดการความปลอดภัย เป็นการควบคุมสภาพแวดล้อมการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และกระบวนการในการทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดอุบัติเหตุ และความสูญเสียในการปฏิบัติงานของพนักงาน การจัดการความปลอดภัยควรเริ่มจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร โดยมีการกำหนดนโยบาย ความปลอดภัย กำหนดผู้รับผิดชอบ วางแผน และมีการควบคุมเพื่อให้การจัดการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

วิทยา เมฆขำ (๒๕๔๕) ให้ความหมาย การจัดการความปลอดภัยว่า หมายถึง การควบคุมสภาพแวดล้อมในการ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทำงาน การกำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและมีวิธีดำเนินงาน เพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อการบาดเจ็บและโรคจากการทำงาน โดยระดมความรู้จากภายใน และภายนอกองค์กร กำหนดหน้าที่ให้ทุกหน่วยงาน ทุกระดับชั้น ได้ทราบอย่างชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้จริง

สรุปได้ว่า การจัดการความปลอดภัย หมายถึง องค์กรได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัย เพื่อให้พนักงานมีความรู้และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย แบ่งเป็น ๔ ด้านคือ

๑. การจัดองค์กร หมายถึง การจัดโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กร เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในเรื่องของการจัดทำคู่มืองานความปลอดภัย โดยมีคณะกรรมการความปลอดภัยกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย กฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน การแสดงสถิติอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในการทำงาน และการรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น

๒. การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง การจัดที่ทำงานให้เกิดความปลอดภัย ในเรื่องการจัดพื้นที่การทำงาน การทำความสะอาดที่ทำงาน ความร้อน แสงสว่าง ความดังเสียงเครื่องจักรกล ทางเดินทางออกฉุกเฉิน การจัดอุปกรณ์เครื่องใช้ รวมถึงการตรวจสอบสภาพทุกสิ่งทุกอย่างในที่ทำงานให้พร้อมใช้งานได้อย่างปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ

๓. การป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน หมายถึง การดำเนินการเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ โดยจัดเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไปควบคุมการทำงาน การจัดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การติดป้ายประกาศเตือนในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ ตรวจสอบและซ่อมบำรุงเครื่องจักร การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย รวมถึงศึกษาสาเหตุของความเกิดอุบัติเหตุเพื่อหาทางป้องกันต่อไป

๔. การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การที่องค์กรให้บริการหรืออำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานในเรื่องการให้ความรู้เรื่องสุขภาพ ห้องพยาบาล โรงอาหาร น้ำดื่ม ห้องสุขา และการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

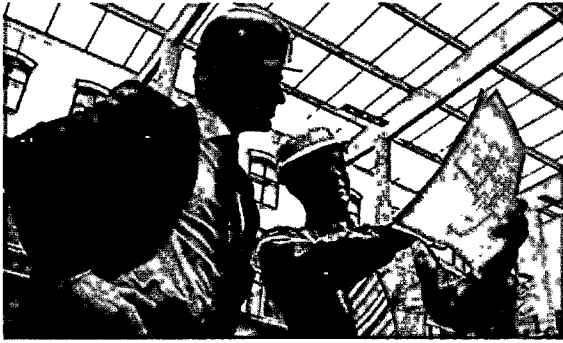
เมื่อกล่าวถึงความปลอดภัยย่อมปลอดภัยจากอุบัติเหตุ มีผู้ให้ความหมายไว้เช่น วิฑูรย์ ลิ้มโชคคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (๒๕๔๗) อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้วางแผนล่วงหน้า ซึ่งก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ หรือตาย และทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย

สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ

Heinrich (อ้างใน วิฑูรย์ ลิ้มโชคคดี ๒๕๔๗) ได้ศึกษาสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุอย่างจริงจังในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ สรุปได้ว่า อุบัติเหตุมีสาเหตุที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑. สาเหตุที่เกิดจากคน (Human cause) เป็นอุบัติเหตุที่มีจำนวนสูงที่สุด เช่น การทำงานที่ไม่ถูกต้อง ความพลั้งเผลอ ความประมาท การมีนิสัยชอบเสี่ยงในการทำงาน รวมทั้งความเหนื่อยล้า เป็นต้น

๒. สาเหตุที่เกิดจากความผิดพลาดของเครื่องจักร (mechanical failure) เป็นสาเหตุที่รองลงมาจากคน เช่น ส่วนที่เป็นอันตรายของเครื่องจักรไม่มีเครื่องป้องกัน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ชำรุดบกพร่อง รวมถึงการวางผังโรงงานที่ไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ปลอดภัย

๓. สาเหตุที่เกิดจากดวงชะตาหรือภัยธรรมชาติ (Acts of god) เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่น้อยที่สุดใน ๓ สาเหตุ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาตินอกเหนือการควบคุมได้ เช่น พายุ น้ำท่วม ฟ้าผ่า เป็นต้น

การเกิดอุบัติเหตุในงานอุตสาหกรรมนั้น อาจมาจากความประมาท (Careless) เป็นเบื้องต้น แต่ความประมาทนั้นอาจมีได้มาจากพนักงานโดยตรง เพราะสภาพแวดล้อมในการทำงานอาจเป็นจุดเริ่มต้นของอุบัติเหตุได้ กล่าวคือ

- ระดับอุณหภูมิในสถานประกอบการไม่เหมาะสม
- ความเร็วหรืออัตราเร่งของงานทำให้คนงานจำเป็นต้องเร่งรีบทำงาน
- ระดับเสียงที่ดังเกินไป นำมาซึ่งความเครียดได้
- ระดับแสงสว่างไม่เพียงพอ ทำให้มองอะไรก็ไม่ชัดเจน
- อายุงานและประสบการณ์ที่น้อยเกินไป ทำให้ขาดทักษะความระมัดระวัง
- สุขภาพกาย ถ้าไม่ดีพออาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้
- หากขวัญ และกำลังใจของคนงานตกต่ำ ย่อมทำให้เกิดความพลั้งเผลอได้

สรุป

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า การจัดการความปลอดภัยนั้น ต้องมีการกำหนดนโยบายมาจากผู้บริหาร

ระดับสูงสุดขององค์การ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในงานที่เสี่ยงเรื่องความปลอดภัยเช่นในส่วนของฝ่ายผลิตในโรงงาน ให้ทุกคนยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพราะกฎข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติเรื่องความปลอดภัยจะช่วยองค์การลดต้นทุนด้านต่างๆ ได้ เช่น ค่ารักษาพยาบาลพนักงานที่ได้รับอันตรายจากการทำงาน ลดค่าซ่อมบำรุงเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบสม่ำเสมอ ทำให้ยืดอายุการใช้งานได้ อีกทั้งช่วยให้บุคลากรขององค์การมีขวัญกำลังใจที่ดีทำงานในสถานที่ที่ไม่มีประวัติการเกิดอุบัติเหตุมาก่อน และสังคมภายนอกยอมรับชื่นชมสถานประกอบการนั้น ๆ ที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการความปลอดภัย ทั้งต่อชีวิตของพนักงานและทรัพย์สินขององค์การ ตลอดจนชุมชนแวดล้อมก็ไม่ได้รับภัยพิบัติจากองค์การ ดังเช่นที่มีข่าวว่าท่อก๊าซแอมโมเนียในโรงงานอุตสาหกรรมรั่ว ทำให้ก๊าซพิษแพร่กระจายเป็นบริเวณกว้าง จนต้องสั่งอพยพผู้คนออกไปให้พันรัศมีอันตราย เป็นต้น เพราะถ้ามีการนำระบบการจัดการความปลอดภัยมาใช้ในโรงงานนั้นๆ อุบัติเหตุอาจเป็นศูนย์ก็ได้

บรรณานุกรม

- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน พิมพ์ครั้งที่ ๑๘: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น), กรุงเทพฯ ๒๕๔๗
- วิทยา เมฆขำ. การบริหารความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ ๒๕๔๕
- Anton, J.A. Occupational Safety and Health Management. McGrawhill Hook Company, Singapore, 1989

มหา'ลัย นามราชา "มหามกุฏ"
 ศาสตร์แนวพุทธ ธรรมนำโลก หลายสาขา
 มนุษย์-ศิกษ์-สังคม-ปรัชญ์คุณวิชา
 จบปริญญา สัมมาชีพ ประทีปธรรม

ปรัชญามหา'ลัยใจความว่า
 "มีวิชาจะรณยลขึ้นฉ้า
 ย่อมประเสริฐเลิศเทพคนทุกกรรม"
 โปรตจดจำ ใส่ใจ ใช้ชี้ทาง

มหา'ลัย รอท้า (ร.๕) โปรตฯ ให้เปิด
 "ผลที่เกิด, ศาสตร์ใกล้ชิดปิดช่องว่าง
 เสริมวิชาพุทธธรรมระหว่างกลาง
 โลกเคียงข้าง คุ้มครอง ดูอำไพ

งามเบื้องต้น งามท่ามกลาง งามที่ สุด
 งามวิมุตต์ งามวิสุทธิ งามสดใส
 งามที่กาย งามวาจา งามที่ใจ
 มหา'ลัยสอนให้เราดังงาม

สุวัฒน์ เจริญสุข

ไตรวิภวฺ์และวิธีตัดวงจรทุกข์

สังขารโลก โยกหมุน มุมวงวิภวฺ์
กิเลสชด กรรมก่อ กลายเป็นผล
มนุษย์สัตว์ วายวุ่น ทมุนเวียนวน
อยากหลุดพ้น ดัดกิเลส เหตุก่อกรรม

กิเลสพยายาม ปราบด้วยศีล ลิ่นสงสัย
ไม่ปล่อยให้ กายวาจา ลิกถล่ำ
เมาลักฆ่า พราสวาท ขยาดทำ
มฺสากกรรม ล่อลวงเล่น เว้นห่างไกล

กิเลสกลาง สุมาริ วิถีแก้
ใจแน่วแน่ จิตมั่น มีหวั่นไหว
พักหนึ่งนึ่ง ดิ่งล่าง สว่างใน
รู้ที่ใจ ใช้การรบ ปราบนิวรณ์

อนุสัย คือตะกอน นอนกั้นจิต
เป็นชนิด เหนียวมาก ยากจะถอน
วิปัสสนา ยาชะงัด กัดตะกอน
รู้แจ้งก่อน ถอนทุกข์ ถึงนิพพาน

สุวัฒน์ เจริญสุข

ธรรมชาติและกรรมกำหนด

ใครอาจลดฤดูเหลือปีหน
 ใครหยุดร้อนยังฝนยัดหนาวได้
 ใครควบคุมวันเวลาเร็วช้าไป
 ธรรมชาติกำหนดไว้ให้มันเป็น

เหมือนคนเกิดต้องแก้มไม่แปรผัน
 เจ็บตายนั้นตามมาแต่ซ้ำเห็น
 กรรมชั่วดีหนักเบา คอยเฝ้าเวร
 กรรมที่เด่น ชี้อชะตา อาลัยกาล

สุวัฒน์ เจริญสุข

สาระสำคัญของความตาย

(ต่อจากฉบับที่ ๗๙)

● กวีธีร็อก

แนวคิดสำคัญในการศึกษาเรื่องความตาย

ในการศึกษาศึกษาเรื่องความตายและการดูแลผู้ป่วยวาระสุดท้ายตามแนวทางของพระพุทธศาสนานั้นผู้ศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องกรรม วัฏสงสาร(การเวียนว่ายตายเกิด) และการตายดีเป็นเบื้องต้น เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่ความเข้าใจที่เกี่ยวความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความตาย รวมทั้งทำให้ผู้ตายได้ตายอย่างสงบ

๑. แนวคิดเรื่องกรรม

กรรม ตามความหมายของพระพุทธศาสนา หมายถึง การกระทำโดยเจตนาด้วย กาย วาจา ใจ เรียกว่า กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม โดยมีโนกรรมเป็นประธานที่คอยควบคุมกายกรรมและวจีกรรม ผู้ใดทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ผู้ใดทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว กรรมทั้งหลายเมื่อบุคคลกระทำลงไปไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วย่อมตอบสนองให้ผลอยู่เสมอ แม้ว่าผลของกรรม (วิบาก) อาจให้ผลเร็วช้าแตกต่างกัน ในพุทธปรัชญาเถรวาท พุทธปรัชญามหายาน และพุทธปรัชญาวัชรยานมีทัศนะเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมที่แตกต่างจากความเชื่อในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาเชน ในความหมายของคำว่า กรรมดีและกรรมชั่ว ปรัชญาในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเชื่อว่า กรรมดี คือ การประกอบพิธีกรรมเช่นสรงไหว้บูชาขัยัญ สวดมนตร์อ่อนนวยสงสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าด้วยศรัทธาปราศต่อพระองค์ ภัคติดต่อพระผู้เป็นเจ้า บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม บำเพ็ญเพียรกำจัดอวิชชาเพื่อความหลุดพ้นเข้าสู่สภาวะที่

เป็นหนึ่งในเดียวกับพรหม ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเชื่อว่า การที่มนุษย์และสัตว์ต่างก็ทุกข์และสุขมากบ้างน้อยบ้างอยู่ในชาตินี้ เป็นเพราะผลกรรมที่ทำไว้ในชาติก่อน คนที่ประกอบกรรมดีจึงจะได้เกิดในตระกูลที่ดีที่มีฐานะร่ำรวย รูปร่างหน้าตาสะสวย ผู้ที่ประกอบกรรมชั่วจะไปเกิดในตระกูลต่ำที่มีฐานะยากจนได้รับความลำบาก มนุษย์จึงควรปฏิบัติแต่กรรมดีเพื่อหวังผลในชาติหน้าส่วนศาสนาเชนไม่เชื่อเรื่องพระผู้เป็นเจ้าที่สร้างสรรพสิ่ง และกำหนดชะตากรรมมนุษย์ ดังนั้นหลักความคิดเรื่องกรรมจึงคล้ายคลึงกับพระพุทธศาสนา (เพราะกำเนิดในยุคสมัยเดียวกัน) แต่แตกต่างตรงที่ศาสนาเชนเน้นอดีตกรรม เชื่อว่าคนเราเกิดมาชาตินี้เพื่อชดใช้กรรมในชาติก่อนเท่านั้นไม่มีอื่นใดเลย (เน้นอดีตกรรม ส่วนพระพุทธศาสนาเน้นปัจจุบันกรรม) (ส่วนในเรื่องวัฏสงสารก็เชื่อในเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาเช่นเดียวกัน แต่ต่างกันที่ว่าศาสนาเชนนั้นเชื่อว่าโลกนี้เป็นอัตตา คือ โลกนี้มีความยั่งยืน ไม่แตกดับ แต่จะมีรอบล้อมรอบเจริญเท่านั้น แต่พระพุทธศาสนาของเรา พระพุทธองค์ตรัสว่า โลกนี้ย่อมมีเสื่อมไปตามสภาพ มีเกิด มีดับ เป็นธรรมดา (อนัตตา))

ข้อสังเกต ๔ประการเกี่ยวกับเรื่องกรรม

- กรรม เป็นเรื่องของความเป็นเหตุเป็นผล
 - กฎแห่งกรรมเป็นเพียงหนึ่งของกฎธรรมชาติ
- ดังนั้นการพิจารณาผลที่เกิดไม่จำเป็นต้องมาจากเหตุที่เกิดจากกรรมหรือการกระทำโดยตรงเสมอไป แต่อาจเกิดจากเหตุปัจจัยที่โยงเข้าไปในเรื่องไตรวัฏ คือ กิเลส กรรม วิบาก ตามหลักปฏิจลสมุปบาท

● กรรมและกฎแห่งกรรมในพุทธปรัชญามีความหมายที่แตกต่างจากความหมายเดิมที่สอนและเชื่อกันมาในปรัชญาฮินดูที่อ้างว่าเป็นเพราะพรหมลิขิต

● กุศลกรรมและอกุศลกรรม เป็นผลที่เกิดจากกรรมดี (บุญ) และกรรมชั่ว (บาป) ที่ประเินมาจากจิตใจ มีใช้วัดกันด้วยวัตถุ

การอธิบายหลักแห่งกรรมในพุทธปรัชญา

ผู้ที่กระทำชั่วนั้น เป็นการยากหากที่ผู้ทำกรรมชั่วจะรักษาจิตให้เป็นปกติเมื่อถึงจิตสุดท้าย อาจเป็นไปได้แต่ว่ายากมาก เว้นไว้เสียแต่มีบุญกุศล เมื่อหนหลังช่วยอำนวยความสะดวก

ประการที่ ๑ ช่วงใกล้ตายจะมีสิ่งที่เรียกว่า กรรมนิमित ประสบการณ์หรือความชั่วที่ได้ทำมาในอดีตจะเข้ามาปรุงแต่งจิตให้เห็นภาพที่ไม่ดีไม่งามหรือน่ากลัวในช่วงจิตสุดท้ายหรือช่วงก่อนตาย จึงยากที่จะรักษาให้จิตปกติได้ เพราะว่ามีแต่เรื่องของกุศล

ประการที่ ๒ คตินิमित คือภพที่คนชั่วจะไปเกิดใหม่ได้แก่ ทุกตภพ มินรก เป็นต้น จะรักษาจิตให้เป็นปกติก็ยาก แต่เป็นไปได้ถ้ามีกัลยาณมิตรช่วย แต่จะอยู่ได้ไม่นานเพราะขาดสิ่งหนุนส่ง พระพุทธเจ้าทรงเปรียบเทียบจิตสุดท้ายเหมือนวัวตัวแรกที่ออกจากคอก วัวตัวที่อยู่ใกล้คอกที่สุดก็จะออกเป็นตัวแรก แต่ถ้าวัวตัวนั้นไม่มีกำลัง วัวตัวอื่นจะแข่งไปหมด หมายความว่าคนที่ทำความชั่วแล้วในช่วงใกล้ตายตั้งจิตสุดท้ายไว้ แม้จะไปเกิดในสุคติภพ แต่ไม่นานก็ติดกลางมาสูนรก ภาพดังกล่าวจะปรากฏเป็นภาพในจิตใจในสภาวะเช่นนั้น

๒. แนวคิดเรื่องการตายดี

การตายดีนั้น เป็นการตายโดยไม่เจ็บปวด ไม่ทรมานทรมาย ไม่น่าเกลียด ไม่มีใครมาทำให้ตายหรือตายเพราะอุบัติเหตุ ความตายที่พึงปรารถนายังรวมถึง ความตายท่ามกลางคนรัก ญาติมิตรอยู่พร้อมหน้า ไม่จากไปอย่างโดดเดี่ยวอ้างว้างในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่คนที่ยังอยู่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ตายในสภาวะทางกายและทางสังคมที่เกื้อกูลในสภาวะจิตที่สงบโปร่งเบา เพราะได้ปล่อยวางทุกสิ่ง ไม่มีอะไรเป็นภาระให้ต้องห่วงกังวล น้อมรับทุกอย่างในวาระสุดท้ายโดยไม่ปฏิเสธหลักไสและไม่ว่าดกลัวต่อความตายหรือเรานั้นสามารถกล่าวได้เป็นอีกนัยหนึ่งได้ว่าการตายดีนั้น หมายถึงการตายด้วยจิตที่รับรู้ความตายความตายด้วยสติปัญญา มีสติสัมปชัญญะเต็มที ตายด้วยจิตที่อยู่เหนือความตาย คือ ปราศจากความรู้สึกกระวนกระวาย กระเลือกกระสน หลาดกกลัวต่อความตาย ห่วงกังวลต่างๆ หรือด้วยความอยากที่จะตายเร็วๆ เพื่อ

ที่จะได้ไปเสียจากความทุกข์ทรมานจากความเจ็บปวด จากการหมดเปลืองค่ารักษาอันเป็นภาระแก่ลูกหลาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงการตายดี ในขณะที่แห่งความตายหรือใกล้จะตายดังนี้

● ประการแรก เราได้ทำงานอย่างโลกๆ มาหมดแล้ว โดยให้พยายามคิดว่า เราได้ทำงานอย่างโลกๆ มาหมดแล้ว ในฐานะที่มนุษย์ควรจะทำ การงานอย่างโลกๆ ทุกอย่างได้ทำมาหมดแล้ว สิ่งที่เราควรทำขณะที่เผชิญกับความตายคือการวางจิตให้ปกติปราศจากอารมณ์ใดๆ อันเป็นกิจสำคัญที่สุดที่ต้องทำขณะนี้

● ประการที่สอง มามืด-ไปสว่าง พยายามคิดว่า แม้มามืดก็ไปสว่างได้ เพราะไม่ว่าเราได้เคยทำความชั่วอะไรไว้ แต่ถ้าขณะนี้จิตใจไม่ยึดมั่นถือมั่น สิ่งนั้นก็ไร้ความหมาย ดังนั้นเวลามีคนใกล้จะตายมักจะมีมโนคติอันหนึ่งว่า ให้คิดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์หรือสิ่งที่ดีๆ ที่ได้กระทำมา เพื่อเตือนให้ปล่อยนิमितจากความคิดที่คิดถึงเรื่องการทำชั่ว-ทำบาปกรรม และจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ดีเพื่อจะทำให้จิตปกติและจากไปอย่างสงบ เพราะจิตแต่ละขณะรับรู้ได้อย่างเดียว ประการสุดท้าย ร่างกายนี้เป็นธรรมชาติ มีใช้ตัวเรา-ของเรา พยายามคิดว่าร่างกายเป็นธรรมชาติ จึงต้องเกิด แก่ เจ็บ ตายไปตามกฎของธรรมชาติ ดังนั้นความตายจึงเป็นเพียงอาการเปลี่ยนแปลงของสังขารร่างกาย เมื่อไม่ยึดถือผู้ใกล้ตายก็จะไม่ทุกข์ด้วยอำนาจของความเกิด แก่ เจ็บ ตายแนวความคิดการตายที่ถูกพูดถึงในสังคมไทยมาช้านาน แต่เนื่องจากกระแสสังคมที่มุ่งเน้นการใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยในโรงพยาบาล ทำให้บุคลากรทางการแพทย์และคนโดยส่วนใหญ่คิดว่า การตายดี คือการตายในโรงพยาบาลมีผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และอุปกรณ์ที่ทันสมัย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมากมายในสังคมปัจจุบัน ทั้งเรื่องค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่สูงขึ้นในขณะที่ผู้ป่วยยังต้องตายอย่างทรมานท่ามกลางบรรยากาศที่ไม่สงบหรือปัญหาความขัดแย้งระหว่างหมอ คนไข้ และญาติ ที่ต่างก็มีความคิดและความต้องการในเรื่องการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่แตกต่างกัน

การทำความเข้าใจต่อทัศนะเรื่องความตายในพระพุทธศาสนาแบบวัชรยานธิเบต

ทัศนะคติต่อเรื่องความตายแบบพุทธนั้น เพื่อจะให้เข้าใจทัศนะดังกล่าวได้ เราจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับพุทธทัศนะว่าด้วยบทบาทของปัจเจกบุคคล ธรรมชาติของจิต และแนวความคิดเรื่องกรรมและการกับชาติมาเกิด

คำว่า “กรรม” ในภาษาไทย คือ “การกระทำ” ส่วนภาษาธิเบตคือ “ละ” “เล” แปลตามตัวว่า “การกระทำ” ทฤษฎีนี้ถือว่าการกระทำทุกอย่างของเรา ไม่ว่าจะ เป็น กุศล อกุศล

หรือเป็นกลางๆ ย่อมทิ้งรอยประทับหรือสัญชาติญาณไว้บนจิตซึ่งจะปรากฏเป็นจิตได้สำนึกต่อไป ผู้ที่สร้างกรรมชั่ว ย่อมทำให้จิตใจของเขาแบกรับจิตได้สำนึกที่โน้มเอียงไปสู่ความโหดร้าย ส่วนผู้ที่สร้างแต่กรรมดีโดยอาศัยความรัก ปัญญา และการุณย์ย่อมทำให้จิตใจของเขาโน้มเอียงไปสู่สิ่งที่ดีงามเหล่านี้กรรมจึงมีผลต่อจิตใจและบุคลิกภาพของเราในชาติปัจจุบัน และมีอิทธิพลต่อแบบแผนชีวิตในอนาคตของเราด้วย ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นขณะที่เรากำลังจะสิ้นลม เชื้อกรรมที่จิตของเราไปย่อมจะมีผลอย่างยิ่งต่อวิวัฒนาการของเราในภพหน้า

ชาวพุทธในธิเบตเชื่อกันว่า เมื่อร่างกายตายแล้ว จิตจะเข้าสู่ “บาร์โด” หรือภาวะระหว่างความตายกับการเกิดใหม่ พร้อมกับนำเอารอยกรรมของตนตามไปด้วยรอยกรรมจะกำหนดสภาวะการเกิดใหม่ ผู้สร้างแต่กรรมชั่ว จะตายไปในกระแสกรรมชั่ว ผู้สร้างแต่กรรมดีจะตายไปโดยมีรอยกรรมดีติดตัวส่วนผู้ที่สร้างกรรมดีและกรรมชั่วไว้เท่าๆ กัน อาจตายในภาวะอย่างใดอย่างหนึ่งได้ถ้าเราผ่านเข้าบาร์โดพร้อมกับภาวะจิตที่ชั่ว เราก็จะไปเกิดใหม่ในทุกคติภพ แต่ถ้าเราผ่านเข้าบาร์โดไปพร้อมกับกุศลจิต เราจะไปเกิดใหม่ในสุคติภพพระพุทธศาสนาแบบธิเบตมีคำสอนเกี่ยวกับภูมิทั้งหมดคือ นรกภูมิ เปรตภูมิ เดรัจฉานภูมิ มนุษย์ภูมิ อสูรภูมิ และเทวภูมิ ภูมิแต่ละภูมิมีส่วนเสียที่สอดคล้องกับความหลงผิด ๖ ประการ ซึ่งกำหนดวาระจิตก่อนตายว่าผู้นั้นจะไปเกิดใหม่ในภูมิใดตัวอย่างเช่น ธรรมชาติของนรกคือความโหดร้ายรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับโทสจริตของจิต เมื่อผู้นั้นสิ้นชีวิตขณะกำลังโกรธความโกรธจะสร้างภาวะของจิตที่คล้ายคลึงกับสภาพในนรก ทำให้ผู้นั้นไปเกิดใหม่ในนรก ในทำนองเดียวกัน ภูมิของเปรตก็มีสภาวะเป็นความกระหายทะยานอยากอันสอดคล้องกับความยึดมั่นถือมั่นของจิต และภูมิของสัตว์เดรัจฉานก็เต็มไปด้วยความโง่เขลาเบาปัญญาซึ่งสอดคล้องกับอวิชชาของจิต จึงทำให้ผู้ที่ตายขณะโง่เขลาเบาปัญญา ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นต้นพระไตรปิฎก

กล่าวถึงกรรมในลักษณะต่างๆ วิธีหนึ่ง แบ่งกรรมออกได้เป็นกรรมที่ให้ผล และกรรมที่ไม่ให้ผลกรรมที่ให้ผลเป็นกรรมที่ประทับรอยในจิตเป็นกุศลและอกุศลตามที่ค้นทั่วไป กระทำ ส่วนกรรมที่ไม่ให้ผลเป็นกรรมของพระอรหันต์ซึ่งไม่ทิ้งรอยของสังสารวัฏไว้ในจิตอีกต่อไปเพราะพระอรหันต์เป็นผู้หลุดพ้นจากอำนาจของกรรมและความหลงผิดทั้งหมดแล้ว และดำรงอยู่อย่างเพียงพร้อมด้วยปัญญาคุณ การเวียนว่ายตายเกิดไม่ว่าจะในภพภูมิที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามย่อมไม่เกิดประโยชน์อย่างสมบูรณ์ ตามหลักพระพุทธศาสนาเป้าหมายขั้นสูงสุดคือการบรรลุพระนิพพาน อันเกิดจากปัญญารู้แจ้งเป็นอิสระจากชีวิตทางโลกทั้งปวง หากยังไม่บรรลุความรู้แจ้ง เมื่อถูกรกรรมอันให้ผลชักนำไปก็ย่อมต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไปไม่สิ้นสุดตามกฎปฏิจลสมุปบาท เป้าหมายทฤษฎีเรื่องกรรมคือ การกระตุ้นให้เรามีความรับผิดชอบต่อการกระทำของเราเอง ภายกรรม วชิกรรมและมโนกรรม เป็นพาหนะสำคัญที่นำไปสัมพันธ์กับภพภูมิอื่นและแปรสภาพเราให้เป็นสิ่งอื่น หากเราไม่มีความรับผิดชอบต่อนอง เราย่อมไม่อาจก้าวหน้าไปตามพุทธวิธีได้ พุทธศาสนาทั้งสามนิกาย คือ เถรวาทอาจารยวาท และวัชรยาน ต่างก็สอนให้เรามีความรับผิดชอบต่อกระแสกรรมของเรา ดังพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “เราเป็นศัตรูที่ร้ายที่สุดของตัวเอง แต่เราก็คือผู้ช่วยตัวเองให้รอดด้วย”

ทัศนะเรื่องความตายและการเกิดใหม่ มิได้หมายถึงขณะสิ้นชีวิตและหลังการสิ้นชีวิตเท่านั้นตามแนวคิดแบบพุทธ ความตายและการเกิดใหม่เกิดขึ้นทุกขณะในชีวิตของเรา และวัฏจักรชีวิตประจำวันธาตุรู้ในแต่ละขณะเกิดจากความเสื่อมและการเกิดใหม่ของธาตุรู้ในช่วงขณะก่อน จิตดวงปัจจุบันเป็นสิ่งที่เกิดจากความดับของจิตในช่วงก่อนแนวคิดนี้เป็นสิ่งสำคัญในพุทธศาสนาและทำให้เกิดการรู้แจ้งได้ ทำให้ความดับและการเกิดใหม่ของจิตจากขณะต่อขณะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของเรา ทำให้จิตเสื่อมถอยและพัฒนาขึ้นได้ ธาตุรู้ของเราอาจประณีตและเบาบางมากขึ้นหรืออาจหยาบกระด้างและหนักอึ้งยิ่งขึ้นก็ได้ นอกจากนั้น ช่วงขณะที่แยกความคิด ๒ เรื่องออกจากกันก็สำคัญมาก เพราะเป็นธรรมชาติเบื้องต้นแรกสุดที่รองรับกิจกรรมทางจิตทุกอย่างการรู้เท่าทันสิ่งนี้จึงกลายเป็นยาแก้ความหลงผิด อันได้ผลชะงัด

วัฏจักรในชีวิตประจำวันแต่ละช่วงทำให้เรามีประสบการณ์เรื่องความตายบาร์โด และการเกิดใหม่ช่วงที่เราผล็อยหลับช่วยให้เรามีประสบการณ์เรื่องแสงสว่างวาบขณะที่สิ้นชีวิต ภาวะความฝันมีลักษณะคล้ายบาร์โดและนิมิตเกี่ยวกับมัน ความฝันมีลักษณะคล้ายกับตัวตนของบาร์โด

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

๑๕ ตุลาคม รำลึก

ลิปสีตุลามาหาวิปโยค
วิปริตวิปลาสเลือดโซกท้องถนน
ทำพรถถังปืนใหญ่ปืนกล
ออกมาปราบจลาจลประชาธิปไตย ฯ
กดขี่ข่มเหงลัทธิเผด็จการ
อนันตริยกรรมตามมาจากทุ่งใหญ่
ฝังฝังดอยอัมพรียัจฉไร
จึงลิ่งสู่จิตใจยอดขุนพล ฯ
ทั้งขุนพันขุนหมื่นขุนแสน
ร่วมข่มขืนชำเราไทยแลนด์ปีป่น
จึงรำลือลั่นไปในสากล
ว่าคนฆ่าคนพวกเดียวกัน ฯ
ณ ที่นี้ ณ วันนี้ ณ เดียวนี้
ณ อนุสาวรีย์ ณ เมืองสวรรค์
กรุงเทพฯ รวดดีมีตะวัน
มีพระจันทร์ดารารายพรายพราว ฯ
คือหลักชาติหลักชัยในหล้าโลก
คือโคลกลอยฟ้าเวหาหาว
มหากาพย์ก่อเกิดกำเนิดดาว
สุกสกาว่าแผ่นดินธรรมแผ่นดินไทย ฯ

ขุนรำยอง

วอนตะวัน

แสนหดหู่มองดูโลก
วิบโยคโคกเศร้าสุดเข็ญ
น่านสงครามร้อนนี้สงครามเย็น
สุดเร้นสุดหลีกปลีกตัว ฯ
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ เสียงปิ่นลั่น
วังห้าหันเข้าเด็ดหัว
ลัดว่มนุษย์ล้มตายเหมือนควายวัว
นากลัวสงครามประชาชน ฯ
โลกคับโลกแคบเพราะล้างแค้น
สุดเล่นอดสูกลับสน
เขาก็คนเราก็คนล้วนเป็นคน
โยสัปดนอุปริษฐ์ไร้ ฯ
สงคราม สงคราม ขอถามลัคนีติ
หยุดเขินหยุดขำหยุดคิดจะได้ไหม
สงครามโลกลวกร้อนฟอนไฟ
ใคร ใคร ใคร มือมันสร้างมือมันทำ ฯ

ชนร่ำของ

ตามรอยบาทพระศาสดา

กัมกราบพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู
ล้วนครุโลกครุธรรมนำวิถี
อะไรถูกอะไรผิดอะไรชั่วอะไรดี
ทรงชี้ทางดำเนินแห่งกายวาจาใจ ฯ

ทุกทุกศาสนจักรย่อมศักดิ์สิทธิ์
ย่อมชี้ทิศชี้ธรรมตามวิสัย
พระศาสดาของใครก็ของใคร
ไม่อาจแข่งขันอับรา ฯ

โลกียวิสัยนั้นฤอาจกีดกัน
ศาสนิกศาสนธรรมของฉันทีกว่าสูงกว่า
ไอ้ละหนอวิสัยมนุษย์หลงมายา
จึงถือสายกตัวกูของกูชูขึ้น ฯ

สันติธรรมจักนำสู่สันติภาพ
ฟ้าดินย่อมทราบย่อมจัดสรร
ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วนรกโลกันต์
จักลงโทษลงทัณฑ์ตามกฎหมาย ฯ

กฎหมายคือกฎเหล็กคือเสาหลัก
สื่อพิทักษ์พุทธศาสตร์รัฐสูงต่ำ
รู้ติดตามนิตตารัฐชาวดำ
จึงชี้ นำตามรอยบาทพระศาสดานั้นแล ฯ

ขุนร่ายอง

(ต่อจากฉบับที่ ๗๙)

• ดร.สมพงษ์ รงษ์กุล
อ.บ. (บัณฑิตยศาสตร์), ส.บ. (บริหารรัฐกิจ), อ.ร.ด. (รัฐศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย มมส

ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักบริหารหรือผู้จัดการ

๑. ทักษะเฉพาะทาง (Technical Skills)

เป็นความสามารถในการทำงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ
สายงานอาชีพโดยตรง

๒. ทักษะด้านความคิด (Conceptual Skills)

จะต้องประกอบไปด้วย การคิดแบบวิเคราะห์ ความ
สามารถในการมองภาพรวมขององค์กร และต้องเข้าใจ
การทำงานแต่ละส่วนที่ต้องทำร่วมกัน

๓. ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills)

ทักษะแบบนี้ประกอบไปด้วยความสามารถในการ
ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงความ
สามารถในการจูงใจ มีความซื่อสัตย์ และการติดต่อสื่อสาร
กับผู้อื่น

การบริหารหรือการจัดการจึงเป็นวิทยาศาสตร์ที่ช่วย
ให้มีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและมีระบบ ตามกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ ดังต่อไปนี้

๑. สังเกตการณ์และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒. หาแนวทางแก้ไข หรือ อธิบายสาเหตุได้ตามหลักการ
การและข้อมูลที่มีอยู่

๓. พยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต

๔. ทดสอบการพยากรณ์ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

การบริหารหรือการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific
Management)

ซึ่งแนวคิดในลักษณะนี้มีอยู่ ๒ แบบ คือ

แนวคิดของ Frederick Taylor เป้าหมายหลักของ
การบริหารจัดการ คือการบรรลุผลสำเร็จสูงสุดขององค์กร
ควบคู่กับความเจริญรุ่งเรืองสูงสุดให้กับพนักงานด้วย

๑. ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการประเมินผล
งานแต่ละส่วนไม่ว่าจะเป็นวิธีการเคลื่อนไหวร่างกาย หรือ
มาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อหาวิธีการที่ดีที่สุด

๒. การเลือกพนักงานที่มีความสามารถให้ตรงกับงาน
อย่างรอบคอบ

๓. มีการฝึกอบรมและให้ผลตอบแทนการทำงานด้วย
วิธีการที่เหมาะสม

๔. การสนับสนุนพนักงานด้วยการใช้หลักการทาง
วิทยาศาสตร์ในการหาวิธีการปฏิบัติงานแบบง่ายสำหรับ
พนักงาน

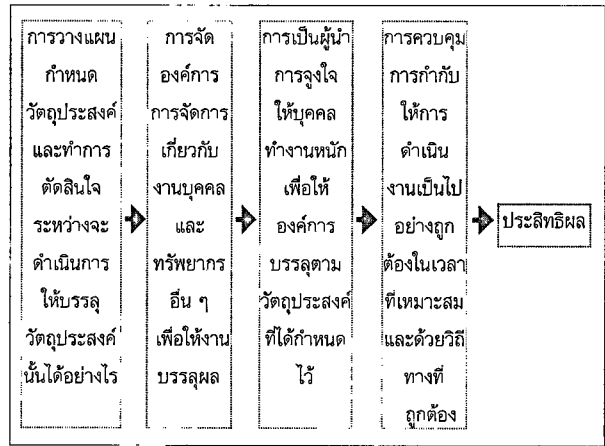
แนวคิดของ Frank & Lillian Gilbreth เน้นในเรื่อง
การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการทำงาน
กับเวลา

แนวคิดของ Henry Fayol เป็นคนแรกที่ทำให้
เป็นระบบ และยังเป็นคนแรกที่กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของการ
จัดการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำ
และการควบคุม

แนวคิดของ Max Weber คือ การทำให้องค์การมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ลักษณะสำคัญขององค์การจะต้องประกอบไปด้วย

๑. กำหนดอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นของโครงสร้างองค์การอย่างชัดเจน
๒. กำหนดกฎระเบียบและกระบวนการทำงานให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เป็นระบบเดียวกัน
๓. แบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
๔. ไม่มีเรื่องส่วนตัวเกี่ยวข้อง
๕. ปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม

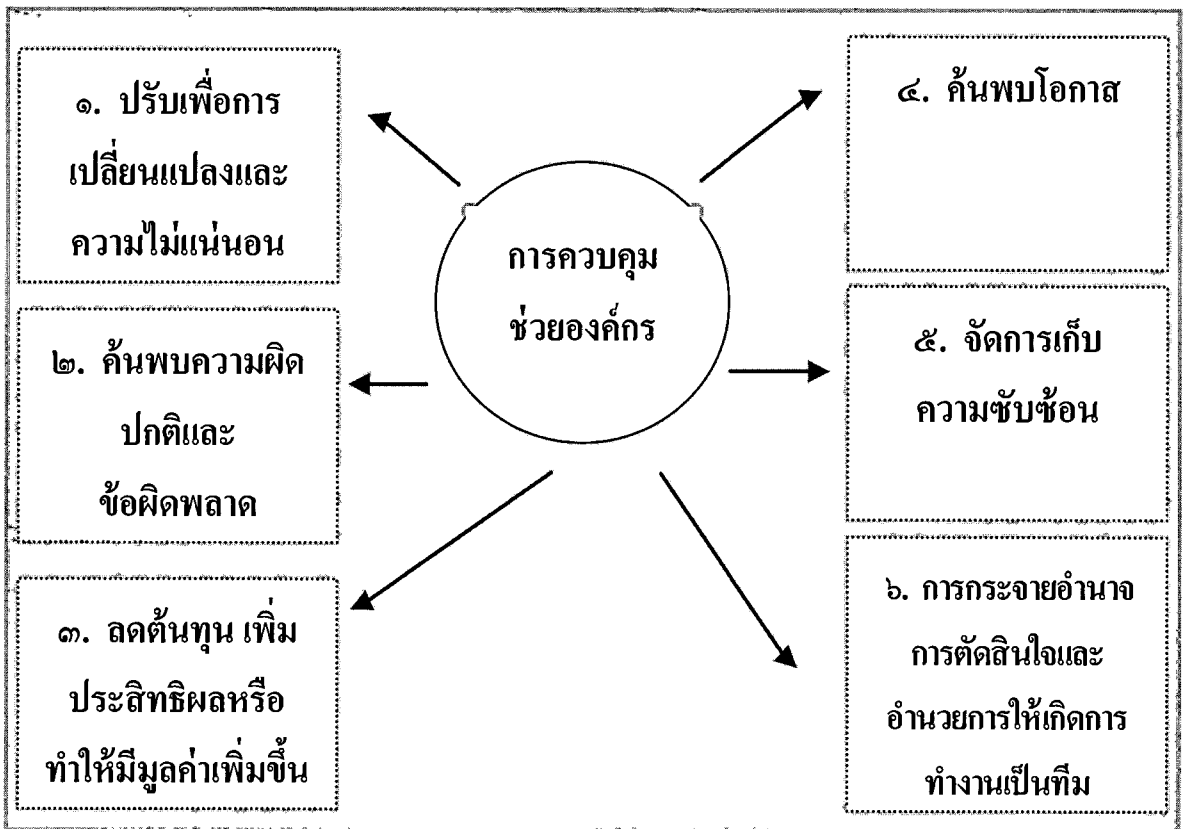
การควบคุม (Control) ได้แก่ การดำเนินการบางสิ่งให้เกิดขึ้นตามทิศทางที่ได้วางแผนไว้ ความหมายของการควบคุมจึงหมายถึงการกำกับการดำเนินงาน ทำการเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และทำการแก้ไขเมื่อถึงคราวจำเป็น เพื่อทำให้เกิดความแน่ใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการมีประสิทธิผลขององค์การ

ความสำคัญของการควบคุม

การควบคุมเป็นเรื่องที่จำเป็นเนื่องจากเหตุผล ๖ ประการ คือ

๑. **ทำการปรับเพื่อการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน**
ระบบการควบคุม สามารถช่วยผู้จัดการกำกับการดำเนินการล่วงหน้าเพื่อรับมือกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

๒. การค้นพบความผิดปกติและข้อผิดพลาด

๓. การลดต้นทุนเพิ่มประสิทธิผล หรือทำให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

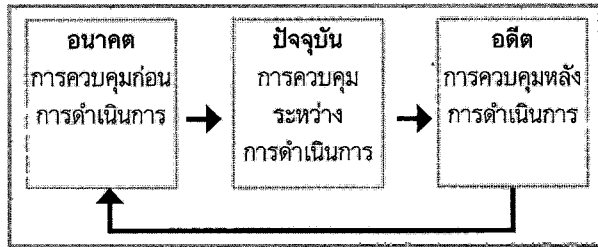
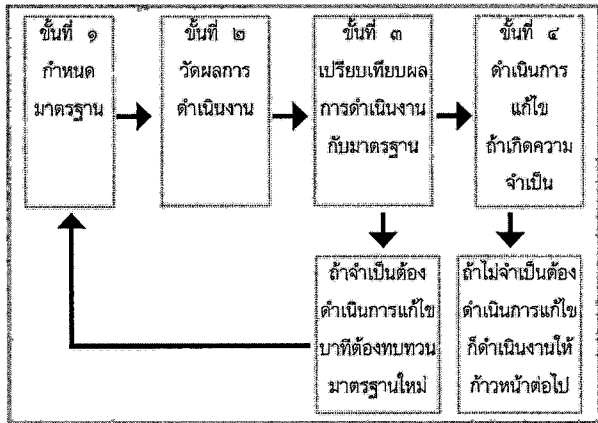
ระบบการควบคุมสามารถลดค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าแรงงาน ขจัดเรื่องต่างๆ หรือเงินที่เสียไปโดยเปล่าประโยชน์เพิ่มผลผลิตและเพิ่มวิสัยทัศน์ของการถ่ายเทสินค้าได้

๔. การค้นพบโอกาส การควบคุมสามารถช่วยทำให้เกิดการตื่นตัวในการที่จะค้นพบโอกาส

๕. การจัดการกับความซับซ้อน

๖. การกระจายอำนาจการตัดสินใจและอำนวยความสะดวกให้เกิดการทำงานเป็นทีม การควบคุมทำให้เกิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจจากการบริหารระดับสูงไปยังการบริหารในระดับที่ต่ำกว่าต่าง ๆ ในองค์กร และส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้พนักงานทำงานร่วมกันในรูปแบบของทีม

ขั้นตอนในกระบวนการควบคุม มีขั้นตอนในกระบวนการควบคุมที่เหมือนกันซึ่งประกอบขึ้นด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

ประเภทของการควบคุม

การควบคุมที่นักบริหารหรือผู้จัดการใช้มีสามประเภท ซึ่งแต่ละประเภทถูกแบ่งออกตามระยะเวลาที่ใช้ในการควบคุม

การควบคุมก่อนการดำเนินงาน เป็นการควบคุมก่อนการดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตัวอย่างเช่น การฝึกปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยในโรงเรียน

การควบคุมระหว่างการดำเนินงาน เป็นการควบคุมเพื่อที่จะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นน้อยลง

การควบคุมหลังการดำเนินงาน ประกอบด้วยการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการแก้ไขช่วงความผิดพลาดไปจากมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้

ระดับพื้นที่และแบบของการควบคุม

๑. ระดับของการควบคุม ระดับของการควบคุมที่ใช้มีสามระดับของการบริหารจัดการ

๑.๑ การควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Control)

จะดำเนินการโดยผู้บริหารหรือผู้จัดการระดับสูง ซึ่งได้แก่ CEO และระดับรองประธานบริษัทฯ รับผิดชอบภาพรวมขององค์กร

๑.๒ การควบคุมเทคนิคหรือยุทธวิธี (Tactical control)

จะดำเนินการโดยผู้บริหารระดับกลาง

๒. การควบคุมการดำเนินการ (Operational Control)

จะดำเนินการโดยผู้บริหารระดับล่าง

ขอบข่ายของการควบคุม

รูปแบบของการควบคุมที่จะใช้ในทรัพยากรหลักขององค์กร ซึ่งได้แก่

๒.๑. ทรัพยากรด้านวัตถุ (Physical Resources) ประกอบขึ้นด้วย อาคาร อุปกรณ์เครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ

๒.๒. ทรัพยากรด้านบุคคล (Human Resources) การควบคุมพนักงานด้วยการว่าจ้างบุคคลจะทำการทดสอบบุคลิกลักษณะ

๒.๓. ทรัพยากรด้านข่าวสาร (Informational Resources) ตารางการผลิต การพยากรณ์ยอดขาย ผลกระทบของสภาวะแวดล้อม ทำการวิเคราะห์คู่แข่งกัน

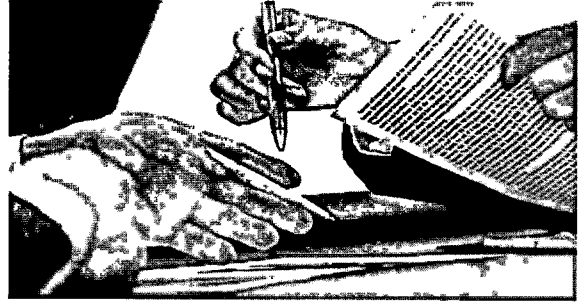
๒.๔. ทรัพยากรด้านการเงิน (Financial Resources) ได้มีการชำระเงินตรงตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ จำนวนเงินที่จะได้รับชำระจากลูกค้ามีอยู่เท่าไร เป็นหนี้ผู้จัดจำหน่ายอยู่เป็นจำนวนเงินเท่าใด มีเงินเหลืออยู่เพียงพอที่จะจ่ายเงินเดือนให้แก่พนักงานหรือไม่

๑. การควบคุมอย่างเป็นทางการ (Bureaucratic Control) การควบคุมแบบนี้จะเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการภายใต้การใช้กฎ ระเบียบเป็นเครื่องชี้นำการดำเนินการ

๒. การควบคุมทางการตลาด (Market Control) เป็นรูปแบบของการควบคุมที่เกี่ยวกับกลไกทางการตลาด

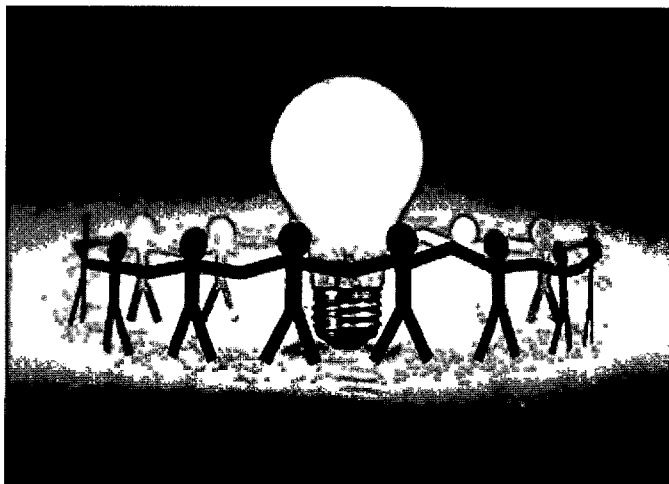
๓. การควบคุมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและค่านิยม (Clan Control) เป็นการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับ ค่านิยม ความเชื่อ ศาสนาและความไว้วางซึ่งเกิดจากวัฒนธรรม การใช้วิธีทางทางการเงินบางชนิดสำหรับการควบคุมงบประมาณ : การวางแผนทางการเงินอย่างเป็นทางการ คือแผนขององค์การที่กำหนดระยะเวลากับปริมาณต่าง ๆ เช่น จำนวนเงิน ชั่วโมง หรือผลิตภัณฑ์เป็นการจัดทำงบประมาณรวมขององค์การ

การบริหารหรือการจัดการดังกล่าวข้างต้น เป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่จะนำพาองค์การให้ทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้ประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการบริหารเพื่อความเป็นเลิศขององค์การนั่นเอง

บรรณานุกรม

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์(๒๕๕๑) พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิ.พรีน (๑๙๙๑) จำกัด
พะยอม วงศ์สารศรี(๒๕๕๑) การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏ-สวนดุสิต
พิทยา บวรวัฒนา(๒๕๕๐) ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : คัดติโสภากการพิมพ์
สมภพ ระจันท์ทุกข์ (๒๕๕๔) องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกติณี
สมัย จิตต์หมวด(๒๕๕๑) พฤติกรรมผู้นำ.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ANGELO KINICKI และ BRIAN WILLIAMS (2009) องค์การและการจัดการ.กึ่งกาญจนวนรนิทัศน์และคณะแปล, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แมคกรอ – ฮิล

ความสำคัญของธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

• จิรพันธ์ ศิริธรรมภากุล
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความเป็นมาแห่งพระสูตร

ในสมัยพุทธกาล พระศากยมุณีพุทธเจ้าพระบรมศาสดา ได้แสดงธรรม อันเป็นเทศนาครั้งแรกหรือปฐมเทศนาที่ พระองค์ได้ทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ที่เรียกว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” (ธรรมอันเปรียบได้ดังวงล้อแห่งธรรมหรือ อาณาจักรแห่งธรรม) เป็นพระสูตรว่าด้วยการหมุนวงล้อ

ธรรม เป็นชื่อของปฐมเทศนา คือ พระธรรมเทศนาครั้งแรก ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ (อาสาฬหบูชา) หลังจากตรัสรู้ได้ ๒ เดือน ก่อนพุทธศักราช ๒๖๐๐ ในครานั้นพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงธรรมชาติแท้ของทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคเมื่อได้เห็นธรรมชาติแท้ของอริยสัจ ๔ แล้ว ปัญจวัคคีย์ก็บรรลุความเป็นพระอรหันต์

อริยสัจข้อแรก คือ ทุกข์ พระพุทธองค์ได้ชี้ให้เห็นความเป็นอยู่ที่มิอยู่ในโลกไม่สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ที่ไม่สามารถที่จะมีความสุขอย่างถาวรได้ความสุขทุกอย่างที่มีอยู่ก็อยู่ชั่วขณะเท่านั้น สุดท้ายก็ต้องหลีกทางให้กับความทุกข์ที่ต้องเข้ามา สรรพสัตว์ทั้งหลายไม่ว่าจะอยู่ในภพภูมิใดก็หนีไม่พ้นทุกข์ไม่ว่าจะเป็นภูมิที่ต่ำเป็นสัตว์ในนรกภูมิ ต้องทนทุกข์กับสภาพร้อนหนาวเปรตต้องทุกข์ที่มีการทิวโหยอยู่ตลอดเวลา สัตว์เดรัจฉานมีแต่การเอาชีวิตเอาตัวรอดมีความโง่เป็นหลัก ในอีก ๓ ภูมิที่เป็นภูมิที่สูงก็ยังคงไม่พ้นจากทุกข์ เทพแม้จะไม่ต้องรับรู้ถึงความทิวโหย เจ็บปวด การแก่แต่เทพก็ยังคงมีทุกข์ถึงการหมดอายุขัยของเทพเมื่อบุญกุศลของเทพหมดก็จะตายจากภูมิของความเป็นเทพไปเกิดใหม่ถึงแม้เทพท่านจะรู้หรือไม่ว่าจะต้องไปเกิดใหม่ที่ไหนเวลาใด แต่ก็ไม่สามารถควบคุมหรือหยุดสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ นั่นคือ

๑ ส.ม ๓๐/๑๖๖๔/๔๒๐.

๒ “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” คือ การอุปสมบทด้วยพระวาจาของพระผู้มีพระภาคเจ้า โดยพระองค์ได้ตรัสว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเกิด ธรรมอันเรากล่าวมาดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด” หลังจากที่พระองค์ตรัสธรรมนี้จบ บารตและจีวรได้ลอยมาทางอากาศหมวี่ร่างของพระอัญญาโกณฑัญญะ ด้วยบุญญาภพที่พระอัญญาโกณฑัญญะได้สั่งสมไว้ในอดีต

ทุกข์ของเทพ อสูร ก็มีทุกข์ มีความอิจฉาริษยาก้าวร้าว การใช้ความรุนแรง ส่วนทุกข์ของมนุษย์ เกิดจากการเกิด แก่ เจ็บ ตายการได้ยศ เลื่อมยศ การเกิดเป็นมนุษย์โดยมีอาการครบ ๓๒ประการ ถือเป็นโชคดีเพราะมีแต่มนุษย์เท่านั้นที่มีโอกาสปฏิบัติไปสู่ความหลุดพ้นได้สวรรค์สะกดกสบายทุกประการ หลงติดจึงไม่แสวงหาทางหลุดพ้น อสูรเอาแต่รบราฆ่าฟันวางแผนการรบจนไม่มีเวลานึกถึงความหลุดพ้น เตรีจฉาน โง่งนไม่มีความคิดใดๆ เปเรตดินรนาแต่กินไม่นึกถึงเรื่องการหลุดพ้นนรก ทุกข์ทรมานมากเกินไปจนไม่นึกถึงการหลุดพ้นเช่นกัน

ในพระสูตรนี้ พระพุทธองค์ทรงประกาศศาสนาพุทธว่าเป็น “อเทวนิยม” ที่ไม่เชื่อการเนรมิตของพระเจ้า ด้วยการตรัสรู้เหตุแห่งทุกข์ (สมุทัยสัง) ว่า คือ ตัณหา ทั้งภวิเสธอาตมัน (ตัวตน) หรือวิญญาณ ด้วยการตรัสทุกขสังว่า คือ อุปาทานขันธ ๕ ทรงแสดงแนวทางแห่งความพ้นทุกข์ (มรรคสัง) คือ มรรคมีองค์ ๘ และตรัสผลของการปฏิบัติ (นิโรธสัง) ว่า คือ ความดับตัณหา

ครานั้น ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้ดำรงอยู่ในโศดาปัตติผลแล้ว ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้กราบทูลขออุปสมบทต่อพระศาสดา พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงประทาน “เอหิภิกขุอุปสัมปทา”^๓ เป็นสงฆ์สาวกองค์แรก ในพระพุทธศาสนา แล้วประทับจำพรรษาแรก ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวันนั่นเอง

พระพุทธองค์ทรงคัดค้านการปฏิบัติที่ทรมานตนให้ลำบาก (อัตตกิลมณานุโยค) และการเสพกามสุข (กาม-สุขัลลิกานุโยค) ทรงชี้แนะทางสายกลาง คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ และทรงจำแนกอริยสัง ๔ ไว้โดยละเอียดในพระสูตรนี้

“อัตตกิลมณานุโยค” เป็นคำสอนของนิครนถ์นาฏบุตร ผู้ก่อตั้งศาสนาเซนในปัจจุบัน โดยศาสนานั้นเชื่อว่า การบำเพ็ญตบะทรมานตน เป็นวิธีปลดเปลื้องวิญญาณจากกรรมเก่า คือ เมื่อกรรมเก่าถูกปลดเปลื้อง ด้วยการบำเพ็ญตบะแล้ว ก็จะหมดสิ้นไป ไม่ส่งผลให้เวียนว่ายตาย เกิดอีก

ส่วน “กามสุขัลลิกานุโยค” เป็นความเห็นของคนที่เชื่อว่า นิพพาน คือกามสุขในปัจจุบัน เมื่อสัตว์ตายแล้วก็ดับสูญความเห็นนี้นับเนื่องในมิจฉาทิกุฐิ ๖๒ เรียกว่า “ทิกุฐธัมม-นิพพาน” (นิพพานในปัจจุบันชาติ) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “ลัทธิจารวาก” นั่นเอง ผู้ที่มีความเห็นเช่นนี้ ย่อมจะชอบเสพกามสุข ทางประสาทสัมผัสอย่างเดียว ไม่สนใจการอบรมจิตเจริญปัญญา เพื่อความพ้นทุกข์ จากการเวียนตาย เวียนเกิด

เจ้าชายสิทธัตถะได้ทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยา เพราะประสงค์จะทดลองแนวทางนี้ว่า เป็นทางตรัสรู้หรือไม่ มิใช่ทรงปฏิบัติเพื่อปลดเปลื้องกรรมเก่า ตามคำสอนของนิครนถ์นาฏบุตร และเมื่อพระองค์ทรงพบว่ามิใช่ทางตรัสรู้ จึงระลึก

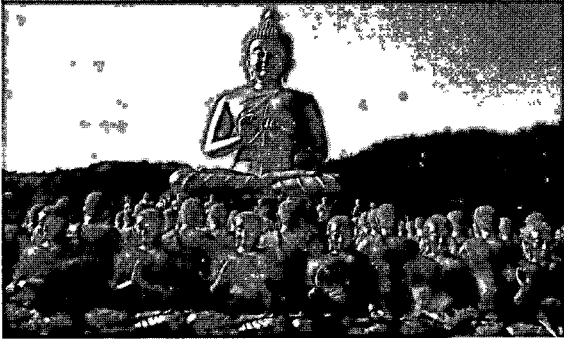

ถึงการเจริญอานาปานกรรมฐานได้ตื่นหัวในพิธีแรกนาขวัญ ครั้นทรงเจริญกรรมฐานนั้น จนบรรลุมาน ๔ แล้ว ทรงอาศัยมานเป็นบาท เจริญวิปัสสนาจึงตรัสรู้อนุตตร-สัมมาสัมโพธิญาณด้วยมัชฌิมาปฏิปทา คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้

อนึ่ง ในอินเดีย เมื่อครั้งก่อนพุทธกาลนิยมบำเพ็ญเพียร (ตบะหรือสวนที่สวดสองอย่าง) อันบรรพชิตไม่ควรเสพดังนี้

๑. อัตตกิลมณานุโยค การดำรงความเพียรอย่างเคร่งเครียด กินน้อยนอนน้อยว่ากันหาหมรุ่งหามค่ำ บางรายถึงกับอดมือกินมือ บางรายพยายามกินน้อยๆ ลดลงไปทุกวันจนร่างกายผอม และมีอาการล้มเหลวใจกลั่นกันนานๆ เพื่อให้มรรคผลนิพพานเกิดขึ้น แต่มันก็ไม่เกิดเพราะมันไม่ใช่ทางของผลที่มานและมรรคผลจะเกิด พระพุทธเจ้าเองท่านยืนยันว่าวิธีนี้พระองค์ท่านมาแล้วแล้วสิ้นเวลาหกปีเต็ม อดข้าวจนมีร่างกายผอมเกือบเดินไม่ไหว ขณะที่พระกายเวลาเอาเมื่อลูบถึงกับหลุดติดมือออกมา กลั่นลมโดยเอาลิ้นกดเพดานจนลมออกหู ทำอย่างนี้พระองค์ตรัสว่า เป็นการทรมานตน ให้ลำบากเปล่าไม่เกิดมรรคผลเลย นอกจากจะเพิ่มทุกขเวทนาให้มากขึ้น (“อัตตกิลมณานุโยค” เป็นคำสอนของ นิครนถ์นาฏบุตร ผู้ก่อตั้งศาสนาเซนในปัจจุบัน โดยศาสนานั้นเชื่อว่า การบำเพ็ญตบะทรมานตน เป็นวิธีปลดเปลื้องวิญญาณจากกรรมเก่า คือ เมื่อกรรมเก่าถูกปลดเปลื้อง ด้วยการบำเพ็ญตบะแล้ว ก็จะหมดสิ้นไป ไม่ส่งผลให้เวียนว่ายตาย เกิดอีก)

๒. กามสุขัลลิกานุโยค มีอารมณ์จิตพัวพันกับกามารมณ์ทั้งหลาย ไม่ถอนจิตจากกามารมณ์ยังเอากายเข้าไปใกล้ชิดเพศตรงข้ามด้วย ยังเป็นผลร้ายเต็มที่ เป็นทางกันมรรคผลโดยตรงทีเดียวจะระมัดระวังให้มาก อดอยากได้ติดต้องหลีกเลี่ยงได้ ถ้าอดใจหรือหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็เป็นกรรมของสัตว์ไม่มีใครช่วยได้ (เป็นความเห็นของคนที่เชื่อว่า นิพพาน คือกามสุขในปัจจุบัน เมื่อสัตว์ตายแล้วก็ดับสูญ เห็นนี้เนื่องในมิจฉาทิกุฐิ ๖๒ เรียกว่า “ทิกุฐธัมม-นิพพาน” (นิพพานในปัจจุบันชาติ) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “ลัทธิจารวาก” นั่นเอง ผู้ที่มีความเห็นเช่นนี้ ย่อมจะชอบเสพกามสุข ทางประสาทสัมผัสอย่างเดียว ไม่สนใจการอบรมจิตเจริญปัญญา เพื่อความพ้นทุกข์ จากการเวียนตาย เวียนเกิด)

รวมทั้งยังมีทฤษฎีร่วมสมัยพุทธกาล ๖๒ เรื่อง ดังนี้
ทฤษฎี ๖๒ (พรหมชาลสูตร, ลีลขันธวรรค, ทีฆนิกาย, พระสุต
ตันปิฎกเล่ม ๑ หน้า ๒๖ ข้อ ๑๕)

ทฤษฎีหรือทฤษฎี ๖๒ เป็นอภิปรายร่วมสมัยพุทธกาล
มีถึง ๖๒ ก็จริง แต่สรุปแล้วมีอยู่ ๗ เรื่องเท่านั้น”

๑. เกี่ยวกับการตายแล้วเกิด มีสองทัศนะ คือ พวกหนึ่ง
เห็นว่า ตายแล้วเกิดอีก อีกพวกหนึ่งเห็นว่า ไม่เกิด

๒. เกี่ยวกับสุขและทุกข์ บางพวกว่า ไม่มีเหตุปัจจัยเกิด
ขึ้นเอง ดับเอง บางพวกว่า มีเหตุปัจจัย

๓. เกี่ยวกับสถานภาพของโลก บางพวกว่า โลกมีที่สุด
บางพวกว่า ไม่มีที่สุด บางพวกว่า มีที่สุดบางส่วน บางพวกก็
ว่า มีที่สุดก็ไม่ใช่ ไม่มีที่สุดก็ไม่ใช่

๔. เกี่ยวกับสถานภาพของสรรพสิ่ง บางพวกก็ว่า
สรรพสิ่งนิรันดร บางพวกนิรันดรเพียงบางอย่าง

๕. เกี่ยวกับชีวิตหลังตาย บางพวกว่าตายแล้วยังมี
สัญญา (ความจำ) อยู่ บางพวกว่า ไม่มีสัญญา บางพวกว่า
จะเรียกว่ามีสัญญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่

๖. เกี่ยวกับเป้าหมายสูงสุดของชีวิต บางพวกว่า
การมรณเป็นเป้าหมายสูงสุด บางพวกว่า การได้ญาณ
ระดับต่างๆ เป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต

๗. อีกพวกหนึ่งมีทัศนะไม่แน่นอน ไม่ยืนยันและปฏิเสธ
ความเห็นใดๆ ถือว่า การปฏิเสธและยอมรับอะไรๆ อาจ
ผิดพลาดขึ้นได้ ดังนั้นพวกนี้จึงไม่ตัวเองกับทฤษฎีใดๆ

สรุปทฤษฎี ๖๒ ลงให้สั้นเป็นเพียง ๒ ประการ คือ

● พวกหนึ่ง เห็นว่า มีตลอดไป เทียงนิรันดร (อัตถิ
ตา, สัสสตะ)

● พวกหนึ่ง เห็นว่า ขาดสูญ ไม่นิรันดร (นัตถิตา, อจ
เฉตะ หรือ อสสัสสตะ)

พุทธศาสนา เป็น “มัชฌิมาปฏิปทา” (ทางสายกลาง)
ไม่ใช่ทั้งสอง อย่างข้างต้น พระพุทธเจ้าทรงสอนหลัก “ปฏิจ
ลัมปะบาท” หรือ “อิทัปปัจจยตา” สิ่งทั้งหลายเกิดขึ้นหรือดับ

ไป เพราะมีเงื่อนไขและหมดเงื่อนไข จะชี้ชัดลงไปตายตัวไม่
ได้ แล้วแต่เงื่อนไข เช่น ถ้าตอบว่า “เกิด” ก็เป็นมัจฉาทิฏฐิ
(สัสสตะ) ถ้าตอบว่า “ไม่เกิด” ก็เป็นมัจฉาทิฏฐิ (อจเฉตะ)

ติแผ่หลักธรรม

๑. หลักความรู้ (ยถาภูตญาณทัศนะ)

ความรู้ในคำสอนของพระพุทธศาสนา มิใช่เป็นความรู้
เพื่อสนองความอยากรู้ แต่เป็นความรู้เพื่อการแก้ปัญหาแก้
ทุกข์ของชีวิตหรือว่าเป็นความรู้เพื่อการลดละกิเลสอันเป็น
รากเหง้าของปัญหาหรือความทุกข์ทั้งปวงของชีวิต และ
ความรู้ดังกล่าวเท่านั้น จึงจะเรียกได้ว่าเป็นความรู้ที่มีคุณค่า
หรือมีประโยชน์ต่อชีวิต

จากหลักความรู้ที่ปรากฏในอัมมจักกัปปวัตตนสูตร คือ
การเห็นหรือพบความจริงตามที่มีอยู่แล้ว แต่การเห็นหรือ
การพบของพระองค์นั้นทรงเห็นด้วย “ตาใจ” ที่เรียกว่า
“ญาณ” ในอัมมจักกัปปวัตตนสูตรเรียกการเห็นในลักษณะนี้
ไว้ชัดเจนลงไปว่าเป็น “ยถาภูตญาณทัสสนะ” แปลว่า
การเห็นด้วยญาณตามที่มันเป็น” โดยใจความก็คือการเห็น
ด้วยญาณตามจริงอันมีลักษณะเป็นสากล คือผู้รู้จริงทั้งปวง
ไม่ว่าผู้รู้จริงนั้นจะเป็นใคร ทั้งในอดีตในอนาคตและใน
ปัจจุบัน ย่อมรู้ตรงกันและรู้เรื่องเดียวกัน คือ อริยสัจ ๔

การที่รู้หรืออริยสัจ ๔ นั้น คือ การเกิดดวงตา ญาณ ปัญญา
วิชา แสงสว่างขึ้นในความจริงเหล่านั้นใน ๓ ลักษณะ คือ

๑. รู้สภาวะหรือตัวความจริงแต่ละอย่างว่าคืออะไร
เรียกว่า สัจจญาณ ซึ่งมีลักษณะรู้ว่า

- ชีวิต หรือชาติ ชรา มรณะ คือ ทุกข์
- ตัณหาอันมีอวิชชาอยู่เบื้องหลัง คือ เหตุให้เกิดทุกข์
- ความดับไม่มีเหลือแห่งตัณหา คือ ความดับแห่ง
ทุกข์
- มัชฌิมาปฏิปทา หรือ มรรค ๘ คือ วิธีการนำไปสู่
ความดับทุกข์

๒. รู้หน้าที่ว่าต้องปฏิบัติต่อความจริงแต่ละอย่างนั้น
อย่างไรเรียกว่า กิจจญาณ ซึ่งมีลักษณะรู้ว่า

- สิ่งควรรู้ คือ ทุกข์
- สิ่งควรละ คือ ตัณหา
- สิ่งควรทำให้แจ้ง คือ นิโรธ
- สิ่งควรทำให้สมบูรณ์ คือ มรรค

๓. รู้ว่าสิ่งที่รู้และควรทำในสองข้อแรกนั้นได้ทำ
เรียบร้อยแล้วเรียกว่า กตญาณซึ่งมีลักษณะรู้ว่า

- ที่รู้แล้ว คือ ทุกข์ (อุปาทานขันธ)

๓ ที ลี. ๑/๒๖/๑๕.

- สิ่งทีละแล้ว คือ ตัณหา (พร้อมทั้งกิเลสอันมีอวิชชาเป็นมูล)
- สิ่งที่ทำให้แจ้งแล้ว คือ นิโรธ (วิราคะ/นิพพาน/นิพเพธิกปัญญา)
- สิ่งที่ทำให้สมบูรณ์แล้ว คือ มรรค (มัชฌิมาปฏิปทา)

ญาณทั้ง ๓ นี้ รวมเรียกว่า ยถากุตญาณ (ยถากุตญาณทสฺสน) ความรู้จริงอันยอดเยี่ยมหลังจากเกิดญาณทั้ง ๓ แล้ว พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงประกาศพระองค์ว่าได้ตรัสรู้แล้ว (อภิสมพุทโธ)^๔

๒. หลักความจริง (อริยสัจ ๔)

ส่วนหลักความจริงที่ปรากฏในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร คือ อริยสัจ ๔ (ธรรมที่เป็นความจริงอันประเสริฐสี่ประการ) พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ความจริงของขั้น ๕ หรือความจริงของชีวิต และขั้น ๕ หรือชีวิตนั่นเองที่พระพุทธเจ้าทรงรู้หรือทรงค้นพบ เรียกว่า อริยสัจ ๔ ซึ่งประกอบด้วย

อริยสัจข้อที่ ๑ ทุกข์ (སྤྲུག་སྤྲུལ་dugngel “дукเงล” ตัวทุกข์) ถ้าแบ่งประเภททุกข์แล้ว จะได้ประเภทใหญ่ๆ ๓ ประเภท คือ

๑) ทุกข์เกิดจากทุกข์ ดังตัวอย่างทุกข์ที่เกิดจากความเจ็บปวดความเจ็บปวดเป็นทุกข์อยู่แล้ว ความกระวนกระวาย ความกังวล ความเศร้าโศก ความกลัวเป็นทุกข์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเจ็บปวดเป็นทุกข์ในทุกๆ

๒) ทุกข์เกิดจากความไม่เที่ยงแท้ เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาทุกคนยินดีปรีดา เป็นสุขอย่างมากมีเงินทองจับจ่ายใช้สอยกัน ตามแต่ตัวเองพอใจ แต่มาในปีนี้เงินทองทรัพย์สินที่เคยมีได้อันตรธานหายไปหมด ความเสียใจ ความเศร้าโศกความทุกข์ได้เกิดขึ้น เหตุการณ์เช่นนี้มีใช่จะเกิดขึ้นในชั่วเวลาไม่นานเป็นปีแต่มันเกิดขึ้นตลอดเวลา ในวันหนึ่งๆ เกิดขึ้นได้นับครั้งไม่ถ้วน

๓) ทุกข์จากผลแห่งกรรม ปลุกกลัวได้กลัว ปลุกงาได้งา ปลุกกลัวเป็นกรรม ผลของกรรม คือกลัวเช่นกัน สภาพความเสื่อมของร่างกายก่อนเวลาอันควร เป็นผลของกรรมที่เราได้รับมลพิษทั้งหลาย กรรม คือ เราสร้างมลพิษให้ร่างกาย ผล คือ ร่างกายเสื่อมก่อนเวลา

เราสามารถสรุปได้ว่า ทุกขอริยสัจ คือ ความเกิดก็เป็นทุกข์ ความแก่ก็เป็นทุกข์ ความเจ็บไข้ก็เป็นทุกข์ ความตายก็เป็นทุกข์ ความประจวบด้วยสิ่งที่ไม่เป็นที่รัก ก็เป็นทุกข์

ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รัก ก็เป็นทุกข์ ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น ก็เป็นทุกข์ โดยย่อ อุปาทานชั้น ๕ เป็นทุกข์

อริยสัจข้อที่ ๒ สมุทัย(ལྷན་འབྲུག་knjung “กุนจุง” สาเหตุแห่งทุกข์) เหตุแห่งทุกข์ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

- ๑) ความอยากได้
- ๒) ความอยากเป็น
- ๓) ความไม่อยากได้อยากเป็น
- ๔) ความอิจฉาริษยา
- ๕) ความเย่อหยิ่งถือตัว

การกระทำทุกอย่างไม่ว่าการกระทำคำพูดหรือความคิดทุกอย่างจะให้ผลจากการกระทำเหล่านั้นในกาลข้างหน้าไม่ว่าชาตินี้หรือชาติหน้าต่อไปซึ่งการเกิดใหม่ก็เป็นผลจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลักษณะของการเกิดใหม่หรือชีวิตนี้ก็เป็นผลจากการกระทำต่างๆในชีวิตที่ผ่านมา โดยเฉพาะในเรื่องของความตั้งใจหรือแรงดลใจต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับนี้คือกฎแห่งกรรม ซึ่งจะอธิบายได้ว่า ทำไมบางคนอยากจนตลอดชีวิตแม้ได้พยายามทำทุกอย่าง เพื่อความร่ำรวยบางคนก็มีทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมโดยที่เจ้าตัวเกือบจะไม่ต้องทำอะไรเลย จากอริยสัจข้อที่ ๒ นี้ก็ได้อธิบายและชี้ให้เห็นถึงพลังที่อยู่เบื้องหลังสิ่งเหล่านี้ ซึ่งเป็นอารมณ์ในทางลบ เช่นความโลภ โกรธ หลง หึง ริษยา อวิชชา โดยเฉพาะอวิชชาซึ่งถือเป็นรากของสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด อวิชชาไม่ได้เกี่ยวข้องกับบาปเพียงอย่างเดียวยังเป็นพื้นฐานของการมองโลกทำให้เรายึดติดตัวเองว่าตัวเราและโลกภายนอกทั้งหมดเป็นแก่นสารจริงๆและยังยืนยันไม่มีทางสลายไม่มีกาลสิ้นสุดแห่งการกระทำของเรา ทำให้เราต้องเกิดใหม่อย่างต่อเนื่องในวัฏฏสงสารนี้

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

^๔ รศ. สุเขาวาน พลอยชุม, พุทธปรัชญาในพระสูตรตันตริก, (พิมพ์ครั้งแรก, กรุงเทพมหานคร . บางกอกบลิ๊ก ๒๕๕๒), หน้า ๓ - ๑๓.

^๕ อจ. ทสก. ๒๔/๒๒/๓๙.

นาคคารชุน : ชักพุทธปรัชญาตัวเอก (๒)

• พศ.ดร.พรชัย พิธีสุนทรตนะกุล

<http://DrPomchai.com/> [พรชัย พิธีสุนทรตนะกุล](#) [นักวิชาการอิสระ](#)

อาจารย์พิเศษคณะภาสภบาลศึกษา มหาวิทยาลัยมหานทรราชวิทยาลัย และสถาบันพระปกเกล้า

(ต่อจากฉบับที่ ๗๙)

สุญญตา

คำสอนสำคัญของนาคคารชุน คือเรื่อง สุญญตา หรือ ความว่าง นาคคารชุนนำหลักการของสุญญตา มารวมกับเรื่อง อนัตตา และปฏิจจนสมุปบาท เพื่อทำการโจมตีคำสอนของนิกาย สรวสตีวาท และนิกายเสาตราณติกะ ซึ่งเป็นฝ่ายสาวกยานที่ ปัจจุบันสูญพันธุ์ไปแล้ว แต่ความจริงอาจเป็นไปได้ว่า นิกายทั้งสองนี้สอนผิดไปจากคัมภีร์มากกว่า (ในทำนองเดียวกับพวก ธรรมกายในสมัยนี้ที่สอนผิดๆว่า นิพพานเป็นอัตตา) นาคคารชุน จึงได้รื้อฟื้นการสอนให้ถูกต้องขึ้น เพราะทั้งเรื่องสุญญตา อนัตตา และปฏิจจนสมุปบาท ล้วนมีอยู่ในคัมภีร์บาลี ซึ่งได้เขียนจารึกขึ้นแล้วในศรีลังกาก่อนยุคของนาคคารชุน นาคคารชุนได้ รื้อฟื้นคำสอนเดิมของพระพุทธเจ้าที่ว่านอกจากสัตว์ทั้งหลาย จะไม่มีอัตตาที่เป็นสาระใดๆแล้ว ปรากฏการณ์และวัตถุทั้งหมด

ในจักรวาลก็ไม่มีสภาวะหรือไม่มีตัวตนที่เป็นสาระใดๆด้วย สิ่งทั้งหลายมีความ "ว่าง" จากการตั้งอยู่ที่เป็นอิสระโดยไม่ขึ้นกับ สิ่งอื่น นั่นคือสิ่งต่างๆต้องตั้งอยู่โดยอาศัยสิ่งอื่นนั่นเอง สรรพ สิ่งในจักรวาลล้วนเกิดขึ้นโดยอาศัยสิ่งอื่น และขึ้นกับปัจจัย ต่างๆ โดยไม่ได้เกิดขึ้นเอง

ลัจจะสองระดับ

นาคคารชุนได้รื้อฟื้นเรื่องลัจจะสองระดับของพระพุทธเจ้า คือ ปรมัตถลัจจะ หรือความจริงขั้นสูงสุด และสมมติลัจจะ หรือ ความจริงตามข้อตกลง หรือความจริงขั้นผิวเผิน โดยนาคคารชุน ได้อ้างพระสูตรบาลีคือ กัจจายนโคตตสูตร ซึ่งได้อธิบาย แยกแยะลัจจะสองระดับนี้ ดังนี้:

"กัจจายนะ โลกนี้ประกอบด้วยความเห็นสุดโต่งสองขั้ว คือขั้วแห่งความมีความเป็น และขั้วแห่งความไม่มีไม่เป็น เมื่อ เราพิจารณาท่ากำเนิดของโลกตามที่เป็นอย่างถูกต้อง เราจะ ไม่เห็นว่าโลก "ไม่มีอยู่" (นั่นคือโลกมีอยู่) และเมื่อเราพิจารณา การดับสลายของโลกตามที่เป็นอย่างถูกต้อง เราจะไม่เห็น ว่าโลก "มีอยู่" (นั่นคือโลกไม่มีอยู่)

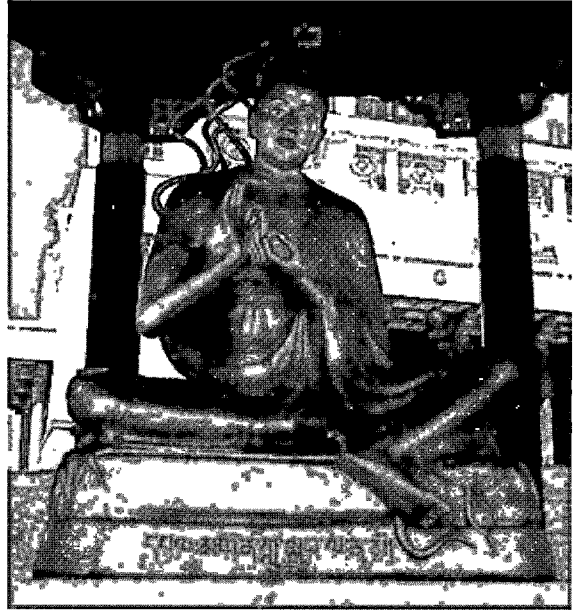
"กัจจายนะ โลกนี้ (สัตว์ในโลกนี้) ตกเป็นทาสแห่งความ ยึดถือและความลำเอียง แต่เราไม่ควรจะยึดถือ ลำเอียง หรือ ยึดมั่นในเรื่องใดๆ และไม่ควรจะถือว่ามี "ตัวเรา" ผู้ที่ปฏิบัติได้ ดังกล่าวจะไม่สงสัยเลยว่า ความทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น และความ ทุกข์เท่านั้นดับไป ความรู้เช่นนี้เกิดขึ้นเองโดยไม่ขึ้นกับคนอื่น นี่ คือทัศนคติที่ถูกต้อง การกล่าวว่า 'ทุกสิ่งมีจริง' เป็นการกล่าว

อย่างสุดโต่งข้างหนึ่ง การกล่าวว่ "ทุกสิ่งไม่มีจริง" ก็เป็นการกล่าวอย่างสุดโต่งอีกข้างหนึ่ง ท่านจงหลีกเลี่ยงความสุดโต่งทั้งสองข้าง ตถาคตสอนเฉพาะแต่ธรรมะที่อยู่ตรงกลาง"

ให้สังเกตว่าคำว่า "กลาง" ในพระสูตรนี้ไม่ได้หมายถึงทางสายกลางในการปฏิบัติ นั่นคือศีล สมาธิ ปัญญา ในมรรคมีองค์แปด แต่หมายถึง ความเป็นกลางทางปรัชญา จากความสุดโต่งสองข้าง เช่น ความมี และความไม่มี นาคารชุนใช้ความหมายนี้ไปขยายเป็นเรื่องเป็นราวใหญ่โต จนกลายเป็นปรัชญาของมัธยมกะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนาคารชุนใช้คำว่า "กลาง" ในความหมายว่าอยู่ระหว่างสังสารวัฏ กับนิพพาน ผู้ที่ได้นิพพานจริงจะต้องทิ้งทั้งสังสารวัฏและนิพพานด้วย! ซึ่งความจริงก็คือสิ่งที่คัมภีร์บาลีได้กล่าวไว้เช่นกัน เพียงแต่ใช้สำนวนที่แตกต่างกัน ได้แก่ คัมภีร์บาลีกล่าวว่าผู้ที่ถึงนิพพานแล้วจะต้องรู้ตัวว่าถึงด้วย จึงจะถึงอย่างแท้จริง หรือกล่าวว่ นินพพานเป็นอนัตตาก็มีความหมายเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป ทางสายกลางของนาคารชุนหมายถึงการปฏิเสธความเป็นคู่ (ทวิภาค, duality) ทุกชนิด เช่น สังสารวัฏ กับนิพพาน ชายกับหญิง กลางวันกับกลางคืน ดึกกับชั้ว ธรรมกับอธรรม ปัญญากับอวิชา ศิลกับทุศีล ฯลฯ นั่นคือไม่ให้ยึดติดกับอะไร แต่ให้อยู่ด้วยความว่างนั่นเอง ซึ่งทั้งหมดนี้มีพื้นฐานอยู่แล้วในคัมภีร์บาลี นาคารชุนเพียงแต่นำไปขยายความในทำนองเดียวกับที่พระอาจารย์ทั้งหลายในฝ่ายเถรวาทใช้การขยายความเพื่ออธิบายธรรม เช่น พระพุทธโฆษาจารย์ หรือในยุคปัจจุบัน เช่น พุทธทาสภิกขุ ปัญญานันทภิกขุ ท่านประยุทธปยุตโต ฯลฯ เป็นต้น เพียงแต่ในฝ่ายเถรวาทไม่มีใคร หรือลูกศิษย์ของใครอาจหาญคิดว่าจะตั้งนิกายใหม่ ผิดกับนาคารชุนหรือลูกศิษย์ของท่าน แต่ความจริงนาคารชุนเองอาจจะไม่รู้เรื่องด้วยในการตั้งนิกายใหม่ คือนิกายมหายานสาขามัธยมกะน่าจะเกิดจากลูกศิษย์ไปยกย่องท่านในภายหลังมากกว่า ด้วยเหตุตั้งนี้เราจึงเรียกมหายานในอีกชื่อหนึ่งว่า อาจารย์ชาวท คือถือคำสอนของอาจารย์เป็นใหญ่ อาจารย์ใครก็อาจารย์เขา เช่น ฝ่ายวัชรยานก็ถืออาจารย์ปัทมสมภพเป็นใหญ่ หรือฝ่ายเซ็นถือท่านโพธิธรรมเป็นใหญ่ เป็นต้น

สัมพันธภาพ

นาคารชุนได้สอนปรัชญาสัมพันธภาพ หมายความว่าทุกสิ่งมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแตกต่างจากทฤษฎีสัมพัทธภาพของไอน์สไตน์ (โปรดสังเกตว่า ตัว "น" ในคำ "พันธ" ถูกแทนที่ด้วยตัว "ท" ในคำ "พัทธ" อย่าสับสนกัน) ทฤษฎีของไอน์สไตน์เป็นเรื่องของความแตกต่างของปรากฏการณ์เดียวกันเมื่อมองจากผู้ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ตัวอย่างง่ายๆ เช่น ผู้ที่อยู่บนพื้นดินและผู้ที่อยู่บนรถที่กำลังวิ่ง ย่อมมองเห็นนกตัวเดียวกันบินเร็วไม่เท่ากัน เป็นต้น ส่วนปรัชญาสัมพันธภาพของนาคารชุนเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งเปรียบเทียบกับกัน เช่น เมื่อมีความดีต้องมีความชั่ว เมื่อมีมืดก็ต้องมีสว่าง มีสั้นก็ต้องมียาว เป็นต้น

ในคัมภีร์รัตนาวลี นาคารชุนกล่าวว่า ความสั้นมีอยู่เพราะความยาวมีอยู่ การที่จะกล่าวว่สิ่งหนึ่งเป็นอย่างใดย่อมจะต้องเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น เช่น ความสั้นและความยาวไม่ใช่คุณสมบัติประจำตัว (สภาวะ) ของสิ่งใดในตัวเอง แต่เกิดจากการเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ซึ่งหลักของการเปรียบเทียบนี้ได้มีอยู่เดิมแล้วในคัมภีร์บาลี และในคัมภีร์อาคมของจีน เช่น ในสังยุตนิคายกล่าวว่ "ความสว่างมีอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับความมืด ความดีมีอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับความชั่ว และความว่างเปล่ามีอยู่เมื่อเทียบกับรูป"

เก่งคนไทยก็จะให้ความสำคัญและเคารพนับถือคล้ายๆกับท่าน พุทธทาส หรือหลวงปู่มั่น หรือหลวงปู่ชา หรือหลวงตาบัว หรือ ท่านประยูร หรือท่าน ว.วชิรเมธี หรือหลวงปู่ทวด หรือหลวง พ่อคุณ ฯลฯ เป็นต้น โดยจะไม่ยกให้เป็นผู้ก่อตั้งนิกายใหม่ใดๆ ทั้งสิ้น

เมื่อกล่าวดังนี้แล้ว จะขอปิดท้ายด้วยข้อมูลว่า ลูกศิษย์ของท่านพุทธทาสพยายามที่จะยกย่องท่านว่าเป็นผู้ก่อตั้งนิกายใหม่ เรียกว่า พุทธศาสนาแบบใหม่ ตลอดจนพยายามที่จะก่อตั้งพุทธทาสศักราชขึ้น โดยใช้ตัวย่อว่า พ.ท.ศ.!!! แต่เข้าใจว่าคงจะไม่สำเร็จ ล้มเหลวไปแล้ว ซึ่งถ้าทำได้สำเร็จ ก็คงจะเป็นมหายานอีกสาขาหนึ่ง คล้ายๆกับนิกายเซ็น แต่เป็นเซ็นที่เกิดขึ้นในเมืองไทย! ที่กล่าวดังนี้เพราะว่าท่านพุทธทาสสอนโดยอิงหลักปรัชญาของเซ็นอยู่มาก เວ်งก็มีด้วยประการฉะนี้!

(จบบริบูรณ์)

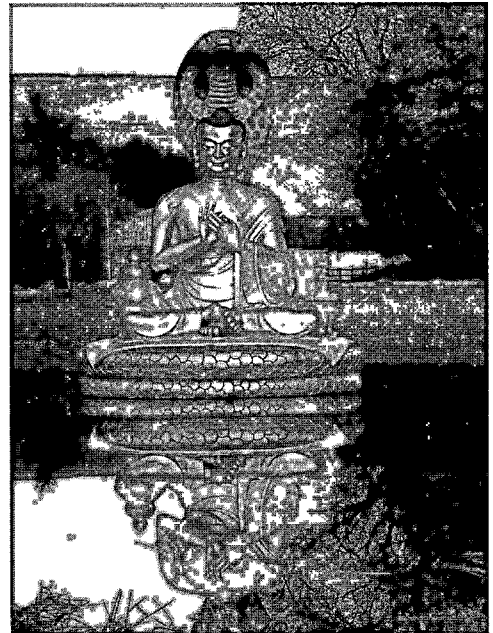
อิทธิพลของนาคารชุนที่มีต่อปรัชญามหายาน

นาคารชุนมีอิทธิพลต่อมหายานอย่างมาก โดยนักปรัชญามหายานชาติต่างๆ เช่น อินเดีย ทิเบต จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม และชาติตะวันตก ได้สนใจงานของนาคารชุนมาก นาคารชุนเป็นพระนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่ ปรัชญาของนาคารชุนเป็นฐานสำคัญของพุทธศาสนานิกายมหายาน มหายานเกือบทุกสาขามักจะนับถือและรับรองนาคารชุนเป็นผู้ก่อตั้งสาขาของตน

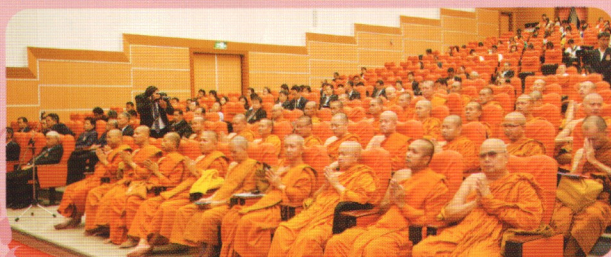
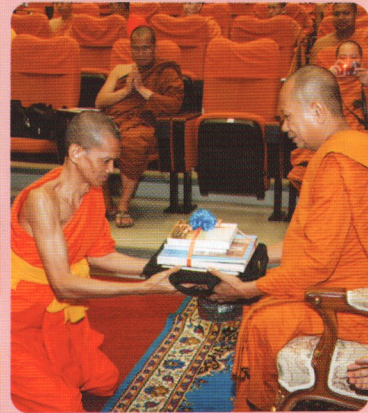
รูปเคารพของนาคารชุน

รูปเหมือนของนาคารชุนมักจะทำเป็นพระภิกษุในอิริยาบถนั่งขัดสมาธิ และมีนาคแผ่พังพานปกป้องอยู่บนศีรษะตามตำนานที่ว่านาคารชุนได้ลงไปใบาดาล ได้พบกับพระยานาค และได้นำคัมภีร์ที่พระพุทธเจ้าฝากไว้ขึ้นมาเผยแพร่ในโลกมนุษย์

นาคารชุนเป็นนักคิดผู้ยิ่งใหญ่ท่านหนึ่งของพุทธศาสนา เช่นเดียวกับนักคิดและนักปฏิบัติทั้งหลายในฝ่ายเถรวาท เช่น อาจารย์มั่น อาจารย์ชา อาจารย์พุทธทาส ฯลฯ แต่ตามธรรมเนียมของเถรวาท เราจะไม่นยกย่องอาจารย์ที่เคารพนับถือจนเป็นผู้ก่อตั้งนิกายใหม่ขึ้น ผิดกับทางฝ่ายมหายาน ซึ่งมักจะยกย่องอาจารย์ที่เก่งๆ ให้มีความสำคัญมากขนาดเป็นผู้ก่อตั้งนิกายใหม่ ซึ่งถ้าอาจารย์ใหญ่ในฝ่ายมหายานเหล่านั้นมาเกิดในเมืองไทย และเป็นผู้เชี่ยวชาญในทางศาสนาหลายๆ

รูปประติมากรรมสีทองของนาคารชุน ที่วัดซัมเยลึง เมืองดัมเฟรชเชอร์ ประเทศอังกฤษ ถ่ายโดยเบนจามิน แมตทิวส์ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗

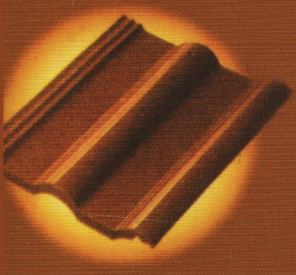
งานวันอุดมศึกษา และอบรมสัมมนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจัดงานวันอุดมศึกษาประจำปี ๒๕๕๗ และจัดโครงการอบรมสัมมนาเรื่อง "การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย" โดยมีสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ นายกสภามหาวิทยาลัย เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา ผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ รวมทั้งนักศึกษาจากส่วนกลาง และวิทยาเขตเข้าร่วมจำนวนมาก ในช่วงระหว่างวันที่ ๑๖-๑๗ กันยายน ๒๕๕๗ ณ หอประชุม อาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ

กระเบื้องหลังคาเซรามิคแท้
 ❖ เอ็กเซลล่า ❖

ความงามแห่งสีนหลังคา
 ครอบคุ้ณค่าเอ็กเซลล่าไทย

กระเบื้องหลังคาเซรามิคแท้ เอ็กเซลล่า ความงามที่ไม่มีวันแปรเปลี่ยน
 แข็งแกร่งทุกสภาพอากาศ ด้วยกระบวนการผลิตที่ทันสมัยได้มาตรฐาน
 ผ่านการเคลือบและเผา ที่อุณหภูมิสูงถึง 1100 องศาเซลเซียส
 จึงได้ผิวกระเบื้องที่เนียนเรียบ สีสันสดใสสม่ำเสมอทุกแผ่น
 จึงดูสวยเหมือนใหม่...ตลอดกาล

ผลิตภัณฑ์คุณภาพเยี่ยม จากเครือข่ายซีเมนต์ไทย

บริษัท กระเบื้องหลังคาเซรามิคไทย จำกัด
 เลขที่ 1 ถนนปูนซีเมนต์ไทย บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800
 โทร. 0-2586-5999, 0-2586-5146-7 โทรสาร: 0-2586-5017

